

Gemeente Brummen

PERSPECTIEFNOTA
2027 - 2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3

Aanbieding van de programmabegroting 5

Financiële Hoofdlijnen 7

Programma 1 Veiligheid 11

1.1 Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 12

Programma 2 Vitale samenleving 15

2.1 Sociale basis en gezondheid 17
2.2 Jeugd en jeugdzorg 21
2.3 Participatie en bestaanszekerheid 24
2.4 Senioren en welzijn 27
2.5 Onderwijs en ontwikkeling 29
2.6 Sport, cultuur en samenleving 31

Programma 3 Onze leefomgeving 33

3.1 Ruimtelijke ontwikkeling 35
3.2 Wonen 37
3.3 Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit 40
3.4 Buitengebied, landschap en landbouw 42
3.5 Economie en toerisme 45
3.6 Mobiliteit 49

Programma 4 Gemeentelijke toekomst en bestuur 51

4.1 Bestuur en dienstverlening 52
4.2 Bestuurlijke toekomst en samenwerking 54
4.3 Organisatie en digitalisering 55
4.4 Participatie en communicatie 57

Programma 5 Verantwoord vooruit 62

5.1 Rentmeesterschap 63
5.2 Klimaat en duurzaamheid 65

Programma 6 Vluchtelingenopvang en integratie 68

6.1 Vluchtelingenopvang en integratie 69

Programma 7 Financiën 72

7.1 Financiën 73

Paragrafen 76

A. Lokale heffingen 76
B. Weerstandvermogen en Risicobeheersing 81
C. Onderhoud kapitaalgoederen 91
D. Financiering 98
E. Bedrijfsvoering 101
F. Verbonden partijen 105
G. Grondbeleid 116
H. Openbaarheid van Bestuur 119

Financiële begroting 120

Baten en lasten 121
Financiële positie 130

Bijlagen 141

1. Subsidieplafonds 141
2. Financiële uitgangspunten en grondslagen 142
3. Taakvelden 146
4. Beleidsindicatoren 148

Aanbieding van de programmabegroting

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de eerste programmabegroting van een nieuwe bestuursperiode. In de Programmabegroting 2027-2030 komen twee documenten van uw raad samen. De uitgangspunten voor de begroting heeft uw raad dit voorjaar (unaniem) vastgesteld in de Perspectiefnota 2027-2030. Die uitgangspunten zijn integraal verwerkt in de programmabegroting. Daarnaast zijn de inhoudelijke prioriteiten uit het coalitieakkoord “Vertrouwen in Verbinding” in de begroting opgenomen. Eerder heeft u al het Uitvoeringsprogramma 2027-2030 van ons ontvangen. Daarin wordt een beeld gegeven van de doelen en activiteiten voor de komende vier jaar. In deze begroting is dit vertaald naar wat dit betekent voor de uitvoering in het jaar 2027.

Aan de lat

In de Troonrede op Prinsjesdag benadrukte de koning het belang van een gezamenlijke samenwerkingsagenda van overheden, met als doel een slagvaardigere en herkenbare overheid. De gemeenten hebben, als meest nabije overheid, een speciale verantwoordelijkheid. Dat vraagt van raad, college en ambtelijke organisatie dat zij iedere dag opnieuw de focus te leggen op een zo goed mogelijke dienstverlening aan onze inwoners. Daarmee werken we aan meer vertrouwen in de overheid, maar ook aan meer vertrouwen en verbinding tussen inwoners.

Juist ook vanuit het oogpunt van veiligheid is dit essentieel. Door mondiale ontwikkelingen wordt het risico op rampen of calamiteiten groter. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat we als gemeente in geval van nood essentiële dienstverlening kunnen laten doorgaan. Tegelijkertijd vraagt dit ook een meer weerbare samenleving.

We werken ook aan een verandering om het sociaal domein toekomstbestendig te houden. Dit door meer in te zetten op preventie en algemene voorzieningen in het voorveld. Zo hopen we te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op bijvoorbeeld jeugdhulp, de participatiewet of maatschappelijke ondersteuning. Uiteraard blijven deze voorzieningen beschikbaar voor wie dat nodig heeft.

In het ruimtelijk domein zetten we ons in voor een groot aantal opgaven. Een belangrijke daarvan is de realisatie van woningen op verschillende plekken binnen de gemeente. Tegelijkertijd zijn we bezig met de planvorming voor het PAKhuis in Eerbeek en het Dorpshuis in Brummen. Ook geven we het komende jaar verdere invulling aan de Omgevingswet en de nieuwe manier van werken die deze wet vraagt.

Ook richt de organisatie zich de komende jaren op de voorbereiding van de herindeling met de gemeente Rheden. Een belangrijke mijlpaal daarbij is de oplevering van een concept-herindelingsontwerp in het komende jaar. Dit is een grote ontwikkeling die veel van de organisatie zal vragen. En we willen de dienstverlening niet in gevaar laten komen. Met tijdelijke aanvullende capaciteit kunnen we de komende jaren met vertrouwen een herindeling tegemoet gaan.

Maar de ontwikkelingen binnen de eigen organisatie staan niet stil in afwachting op de herindeling. Er is veel wetgeving die steeds meer eisen stelt aan ICT en informatiebeheer. Dit heeft consequenties voor hoe onze medewerkers in het dagelijks werk omgaan met de systemen en informatie.

Ook wetgeving op het gebied van klimaat en duurzaamheid vraagt meer van de gemeente. Vanuit de kaderrichtlijn water (KRW) werken we aan schoon oppervlaktewater. De stikstofaanpak van het kabinet betekent dat de buitendienst in grote delen van de gemeente emissievrij moeten gaan werken. Ook moet de komende jaren een warmtetransitie plaatsvinden.

Onlangs heeft het COA aan ons aangegeven dat zij de Michaëlshoeve niet kunnen verwerven. Dit betekent dat er op dit landgoed geen opvang voor 350 asielzoekers kan worden gerealiseerd. De komende periode gaan we met de regio en de provincie in gesprek over de bijdrage die Brummen kan leveren aan de uitvoering van de Spreidingswet. Daarbij brengen we ook in beeld welke locaties binnen onze gemeente hiervoor mogelijk geschikt zijn.

Financieel vraagt het herindelingstraject een meerjarig structureel en reëel sluitende begroting. De voorliggende begroting voldoet daaraan, maar zowel uitgaven als inkomsten kunnen zich grillig ontwikkelen. Er blijft dus een opgave liggen om het huidige beeld vast te houden in aanloop naar de fusie met Rheden.

Niet alles kan tegelijk

Al deze ontwikkelingen vragen veel van u als raad, van ons als college, maar ook van de organisatie. Het aantal opgaves waar de gemeente aan moet voldoen is groot en omvat veel beleidsterreinen. Daarbij komen we uit een situatie waar de basis nog niet op orde was. De afgelopen jaren hebben we veel van de achterstand ingelopen, maar er blijven nog een aantal beleidsterreinen waar een inhaalslag gemaakt moet worden.

Zowel vanuit het Rijk als onze samenleving wordt veel van de gemeente gevraagd. Door het toenemende aantal taken binnen een gelijkblijvende formatie neemt de werkdruk verder toe. Het risico op uitval van medewerkers neemt daarmee toe. We zetten daarom in op een goede spreiding van activiteiten over het jaar en over meerdere jaren. In het uitvoeringsprogramma kunt u het resultaat daarvan lezen. Maar dit betekent ook dat we bewust moeten blijven kijken naar wat er mogelijk is.

Om deze redenen heeft het college in deze begroting ervoor gekozen om geld beschikbaar te stellen voor ambtelijke capaciteit. Dat is aan de ene kant bestemd om de aanstaande herindeling met Rheden mogelijk te maken, terwijl “de winkel nog open is”. Aan de andere kant brengen we de basis verder op orde door te investeren in het sociaal domein en de informatiehuishouding. Beiden zijn essentieel om een goede uitgangspositie te hebben richting de herindeling en daarna.

Uw raad is aan zet

Met al deze ontwikkelingen in het vooruitzicht, moeten we samen keuzes maken. In deze programmabegroting geven wij aan waar wat ons betreft de prioriteiten voor de komende periode liggen. Maar uiteindelijk is het aan uw raad om richting te geven aan de keuzes en prioriteiten voor 2027.

We zien uit naar constructieve besprekingen met u over dit belangrijke document.

Het college van burgemeester en wethouders
Brummen, september 2026

Financiële Hoofdlijnen

Inleiding

In dit hoofdstuk laten we het verloop van het financieel meerjarenperspectief 2027-2030 zien. Het gaat om de stap van Perspectiefnota naar deze Programmabegroting. Daarnaast geven we inzicht in het structurele begrotingssaldo, de ontwikkeling van de algemene reserve en de weerstandsratio.

Financieel meerjarenperspectief 2027-2030

Tabel 1 (Bedragen x 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo Perspectiefnota 2027-2030	**€ 560**	**-€ 593**	**-€ 235**	**-€ 625**
Besluiten genomen door raad of college	€ 23	€ 154	€ 161	€ 48
Autonome ontwikkelingen	€ 1.842	€ 1.408	€ 1.425	€ 2.828
Ontwikkelingen bestaand beleid	-€ 1.401	-€ 1.176	-€ 610	-€ 475
Nieuw beleid	-€ 946	-€ 1.073	-€ 1.127	-€ 1.630
Amendementen	-€ 449	-€ 162	€ 145	-€ 42
Financieel meerjarenperspectief 2027-2030	**-€ 371**	**-€ 1.442**	**-€ 240**	**€ 105**

In tabel 1 staat het financieel meerjarenperspectief voor de jaren 2027-2030. Hierin zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen ten opzichte van de Perspectiefnota 2027-2030.

Besluiten genomen door raad of college
In deze programmabegroting zijn een aantal besluiten met structurele consequenties door raad en college verwerkt. De voornaamste wijzigingen zijn het beheerplan wegen (€ 88.000 structureel nadelig), de nota investeren en afschrijven (€ 98.000 structureel voordelig), het biodiversiteitsplan (per saldo neutraal) en de begrotingen van gemeenschappelijke regelingen (omvang van het nadeel wisselt per jaar).

Autonome ontwikkelingen
De autonome ontwikkelingen laten een fors positief effect op de meerjarenbegroting zien. Er zijn twee ontwikkelingen die een significant positief effect hebben. De algemene uitkering uit het gemeentefonds valt hoger uit (€ 1,6 miljoen in 2027). Hierover bent u geïnformeerd in de raadsinformatiebrief over de meicirculaire 2026 (D485097). In 2029 en 2030 is er een korting op het gemeentefonds vanwege de afschaffing van hulp in de huishouding, maar aangezien er ook lasten vervallen heeft dit per saldo geen invloed op de begroting. Hoewel de algemene uitkering op dit moment een gunstige ontwikkeling laat zien, blijft de onderliggende systematiek gevoelig voor schommelingen. Zo kan een kleine verschuiving in één van de maatstaven een nadeel van € 600.000 als gevolg hebben.

De tweede ontwikkeling is een bijstelling van de kosten van jeugdzorg. In de perspectiefnota is u een verlaging van de kosten gemeld. Deze ontwikkeling zet zich in die mate door dat er in deze begroting nog een voordeel van € 1,1 miljoen voor 2027 met structurele doorwerking naar de latere jaren is verwerkt. Met name het aantal jeugdigen in dure zorgtrajecten neemt af. Dit betekent ook dat de kosten van jeugdzorg grillig kunnen verlopen. Als dit aantal weer zou toenemen, stijgen de kosten snel.

Tegenover deze grotere positieve ontwikkelingen blijven de nadelige ontwikkelingen van kleine omvang. De actualisatie van formatie heeft zeer beperkte consequenties voor het begrotingssaldo. De verwachte ontwikkelingen van de loonvoet wijkt nauwelijks af van de raming van vorig jaar. Eventuele uitbreidingen in formatie worden gedekt uit bestaande budgetten.

Bij de kapitaallasten is wel sprake van een structureel nadeel van € 217.000 vanwege de elektrificatie van de voertuigen. Maar dit wordt grotendeels gecompenseerd door lagere afschrijvingen die voortkomen uit het actualiseren van de investeringsplanning.

De prijsontwikkeling zoals het CPB die in haar raming van dit jaar publiceerde (CEP 2026) komt in grote lijnen overeen met die van vorig jaar. De indexaties laten een gemiddelde toename van de lasten zien van € 243.000.

Een forse autonome ontwikkeling is de voorgenomen afschaffing van de hulp in de huishouding en het invoeren van een vangnetregeling. Het kabinet wil dit per 2029 invoeren. De algemene uitkering wordt per saldo met € 1.263.000 gekort. Welke consequenties dit precies gaat hebben voor de uitvoering van de WMO in Brummen, zal de komende jaren uitgewerkt moeten worden.

Ontwikkelingen bestaand beleid
Er zijn een aantal ontwikkelingen in het bestaande beleid verwerkt in deze begroting. Binnen het sociaal domein wordt ingezet op meer begeleiding voor inburgering en re-integratie, vroegsignalering voor schuldhulpverlening en de beweging naar het voorveld binnen jeugdzorg. Deze intensiveringen worden voor twee jaar ingezet en bedragen € 527.000 in 2027 en € 560.000 in 2028. In het tweede jaar wordt geëvalueerd of de beoogde effecten worden bereikt en of de trajecten een vervolg krijgen.

De voornaamste ontwikkeling binnen het fysieke domein is een verlaging van de verwachte inkomsten uit bouwleges. De afgelopen twee jaar is deze post een aantal keer bijgesteld. We verwachten € 170.500 aan lagere opbrengsten. Daarnaast is de bezuiniging op ecologisch bermbeheer uit 2026 teruggedraaid. In de jaren 2027 tot en met 2029 wordt hier € 135.000 extra voor beschikbaar gesteld. In 2029 wordt ook hier geëvalueerd en beoordeeld of het structurele inzet zou moeten worden.

Op het gebied van bedrijfsvoering is in deze begroting de implementatie van een publicatieplatform in het kader van de WOO opgenomen. Per medio 2027 zijn alle overheden verplicht om een publicatieplatform te hebben en daar 17 informatiecategorieën actief op publiceren. Dit betekent incidenteel € 245.000 voor de implementatie en € 205.000 voor licenties en functioneel beheer van de applicatie.

Nu duidelijk is geworden dat het COA geen AZC gaat vestigen op de Michaëlshoeve, zal gekeken moeten worden naar een nieuwe locatie. Voor onderzoek en ontwikkeling verwachten we in 2027 € 400.000 aan kosten. Deze worden onttrokken aan de reserve opvang bijzondere doelgroepen.

Nieuw beleid
De voornaamste post aan nieuw beleid in deze begroting is een reservering voor extra capaciteit in het kader van de herindeling. Hier is de komende jaren een oplopende post van € 700.000 in 2027 tot € 1 miljoen in 2029 voor opgenomen.

Daarnaast zijn ook de verwachte jaarlijkse lasten van het Dorpshuis Brummen en het PAKhuis Eerbeek opgenomen. Op dit moment wordt hier een bedrag verwacht van respectievelijk € 0,5 miljoen en € 1 miljoen vanaf 2030.

Bij de beleidsvelden in de programma's wordt nader ingegaan op de financiële ontwikkelingen.

Overzicht incidentele lasten en baten

Tabel 2 (Bedragen x 1.000)

Structureel begrotingssaldo	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten exclusief mutaties reserves	-€ 81.469	-€ 80.169	-€ 80.288	-€ 82.182
Baten exclusief mutaties reserves	€ 81.071	€ 78.611	€ 79.938	€ 82.431
Geraamd saldo van baten en lasten	**-€ 399**	**-€ 1.559**	**-€ 349**	**€ 249**
Toevoegingen reserves	-€ 3.521	-€ 734	-€ 742	-€ 751
Onttrekkingen reserves	€ 3.549	€ 851	€ 852	€ 607
Geraamd resultaat	**-€ 371**	**-€ 1.442**	**-€ 240**	**€ 105**
Incidentele lasten	€ 6.050	€ 3.028	€ 2.354	€ 903
Incidentele baten	-€ 3.375	-€ 827	-€ 833	-€ 439
Incidentele toevoegingen reserves	€ 2.796	€ 0	€ 0	€ 0
Incidentele onttrekkingen reserves	-€ 3.189	-€ 490	-€ 490	-€ 244
Structureel meerjarenperspectief	**€ 1.911**	**€ 270**	**€ 792**	**€ 325**

In tabel 2 wordt inzicht gegeven in de mutaties tussen het totale financiële meerjarenperspectief en het structurele meerjarenperspectief. Op dit moment is er sprake van een structureel sluitende begroting in alle begrotingsjaren. Een gedetailleerd overzicht van de incidentele bedragen vindt u in de financiële begroting.

Ontwikkeling weerstandsratio

Tabel 3 (Bedragen x 1.000)	**31/12/2026**	**31/12/2027**	**31/12/2028**	**31/12/2029**	**31/12/2030**
Weerstandsvermogen					
- Algemene reserve	€ 9.889	€ 10.854	€ 10.483	€ 9.041	€ 8.801
- Behoedzaamheidsreserve	€ 2.898	€ 2.898	€ 2.898	€ 2.898	€ 2.898
- Post onvoorzien	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20
Geïnventariseerde risico's	€ 5.667	€ 5.667	€ 5.667	€ 5.667	€ 5.667
Ontwikkeling weerstandsratio	**2,3**	**2,4**	**2,4**	**2,1**	**2,1**

In tabel 3 is de ontwikkeling van het weerstandsvermogen en de weerstandsratio weergegeven tot eind 2030. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de hoogte van de algemene reserve, de behoedzaamheidsreserve en de post onvoorzien. Dit wordt afgezet tegenover de geïnventariseerde risico's. De resulterende weerstandsratio geeft een beeld van in welke mate de gemeente ertoe in staat is om tegenvallers (incidenteel) op te kunnen vangen. Dit is nader uitgewerkt in paragraaf B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

De algemene reserve groeit in omvang door positieve saldi in 2027 en 2030. Door negatieve saldi in 2028 en 2029 neemt de reserve af. Hoewel ook de risico's zijn toegenomen, blijft de weerstandsratio ruim boven het streefcijfer van 1,6 weerstandsratio.

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 12 november 2026

De gemeenteraad van Brummen,

M.E.A. Knook	J.N. Rozendaal
griffier	voorzitter

Programma 1 Veiligheid

Inleiding

Dit programma bevat het volgende beleidsveld:

- 1.1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Structureel	**-3.050**	**-3.136**	**-3.186**	**-3.241**
Totaal Lasten	**-3.050**	**-3.136**	**-3.186**	**-3.241**
Baten				
Structureel	**5**	**5**	**5**	**5**
Totaal Baten	**5**	**5**	**5**	**5**
Saldo incl. bestemmingen	**-3.045**	**-3.131**	**-3.181**	**-3.236**

Beleidsdocumenten

- Integraal Veiligheidsplan Driehoek IJsselstreek 2024-2028 (D422303)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2019 (APV) (D422856 laatste wijz.)
- Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018 (INT14.2159)
- Drank- en Horecabeleid Gemeente Brummen 2013 (INT13.0331)
- Beleidsregels Wet Bibob Gemeente Brummen 2021 (D363247)
- Evenementenbeleid Gemeente Brummen 2019 (D308057)
- Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving 2024-2028 (D430409)
- Beleidsregels aanpak woonoverlast gemeente Brummen 2020 (D363807)

1.1 Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Portefeuillehouder

J.N. Rozendaal

Ambitie

Inzetten op een integrale veiligheidsaanpak waarin preventie, samenwerking en handhaving hand in hand gaan.

Trends en ontwikkelingen

Mondiale problemen hebben een directe invloed op de lokale veiligheid, waardoor gemeenten een steeds belangrijkere rol spelen in crisisbeheersing, preventie en het versterken van de maatschappelijke veerkracht.

Wat willen we bereiken?

Brummen zet in op het versterken van de weerbaarheid van de inwoners en bedrijven bij o.a. rampen en crisis

Wat gaan we doen?

Weerbaarheid

Hiervoor sluiten wij aan bij de landelijke DenkVooruit Campagne en zetten in op de Actielijst die door het Algemeen Bestuur van de VNOG is vastgesteld. Vanuit die lijst volgen we 2 sporen:

- Bedrijfscontinuïteit eigen organisatie: regie hiervoor ligt bij het MT.
- Vergroten Weerbaarheid en zelfredzaamheid inwoners en bedrijven: regie ligt bij Openbare Orde & Veiligheid. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld het inrichten van Noodsteunpunten.

Wat willen we bereiken?

Een actueel Integraal Veiligheidsplan met uitvoeringsplan om veiligheidsvraagstukken gericht aan te pakken, prioriteiten te stellen en samen met partners te werken aan een veilige en leefbare gemeente

Wat gaan we doen?

Integraal Veiligheidsplan

Gezamenlijk met politie, OM en de regiogemeenten Zutphen, Lochem en Voorst (politiedistrict IJsselstreek) focussen we ons de komende jaren op de opgenomen prioriteiten:

- Ondermijnende criminaliteit: Productie, handel en gebruik van drugs, zorgfraude en mensenhandel.
- Zorg en Veiligheid: Overlast kwetsbare personen (personen met onbegrepen gedrag, woonoverlast, jongeren, maatschappelijk ongenoegen.
- Digitale Veiligheid: Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit

Wat willen we bereiken?

Versterken van de samenhang tussen de domeinen Zorg en Veiligheid

Wat gaan we doen?

Aangesloten blijven op Governance Zorg en Veiligheid

Focus daarbij ligt op het versterken van de samenwerking, enerzijds met de interne collega's maar vooral ook op de externe partners zoals politie, OM, Zorg en Veiligheidshuis etc. Er wordt regionaal op ambtelijk en bestuurlijk niveau gewerkt aan het borgen van de rollen, mandaten en besluitlijnen zodat vertraging, onduidelijk eigenaarschap en versnipperde sturing wordt voorkomen.

Wat willen we bereiken?

Brummen realiseert een integrale veiligheidsaanpak waarin preventie, samenwerking en consequente handhaving elkaar versterken, door een risicogericht en transparant VTH-stelsel dat bijdraagt aan een veilige, leefbare en gezonde gemeente

Wat gaan we doen?

Uitvoeren VTH-programma

In het Uitvoeringsprogramma VTH-beleid staan de 5 prioriteiten opgenomen. Wij willen hierbij een balans vinden tussen het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en (het beschermen van) een goede omgevingskwaliteit. Door middel van een optimaal gebruik van onze beschikbare personele en financiële middelen kunnen wij over gaan tot het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van de maatschappelijke behoeften en wettelijke verplichtingen.

Het financieel verloop van het beleidsveld Veiligheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
1.1 Veiligheid				
Lasten	-3.050	-3.136	-3.186	-3.241
Baten	5	5	5	5
Totaal 1.1 Veiligheid	**-3.045**	**-3.131**	**-3.181**	**-3.236**
Saldo incl. bestemmingen	**-3.045**	**-3.131**	**-3.181**	**-3.236**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Veiligheid

De bijdrage aan de VNOG betekent een structurele extra last van € 67.000 voor dit beleidsveld.

Programma 2 Vitale samenleving

Inleiding

Dit programma bevat de volgende beleidsvelden:

- 2.1 Sociale basis en gezondheid
- 2.2 Jeugd en jeugdzorg
- 2.3 Participatie en bestaanszekerheid
- 2.4 Senioren en welzijn
- 2.5 Onderwijs en ontwikkeling
- 2.6 Sport, cultuur en samenleving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Incidenteel	**-2.042**	**-1.163**	**-653**	**-248**
Structureel	**-39.338**	**-40.260**	**-40.105**	**-41.169**
Totaal Lasten	**-41.380**	**-41.424**	**-40.759**	**-41.417**
Baten				
Incidenteel	**1.148**	**479**	**535**	**141**
Structureel	**8.411**	**9.148**	**9.321**	**9.495**
Totaal Baten	**9.558**	**9.627**	**9.856**	**9.636**
Stortingen				
Mutaties reserves	**-1.329**	**-300**	**-300**	**-300**
Totaal Stortingen	**-1.329**	**-300**	**-300**	**-300**
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	**1.032**	**138**	**95**	**80**
Totaal Onttrekkingen	**1.032**	**138**	**95**	**80**
Saldo incl. bestemmingen	**-32.119**	**-31.958**	**-31.108**	**-32.001**

Beleidsdocumenten

- Integrale kadernota sociaal domein met een visie op de sociale basis (D463693)
- Beleidsnota Armoedebeleid 2025 – 2028 De wereld van inwoners vergroten (D448208)
- Nota Minimaregelingen 2025-2028 (D448008)
- Regiovisie Samen tegen huiselijk geweld: Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelatie 2024 t/m 2028 (D445077)
- Uitvoeringsnotitie Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Brummen 2024-2026 (D423284)
- Integraal Huisvestingplan (IHP) PO en (V)SO 2024-2039 (D419421)
- Visie op Sport en Bewegen 2023 (D410502)
- Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020 (D322536)
- Verordening Jeugdhulp gemeente Brummen 2017 (INT16.3134)
- Verzamelverordening Inkomensondersteuning, Re-integratie en Participatie, Gemeente Brummen 2023 (D421075)
- Woonzorgvisie 2021-2030 (D356269)
- Cultuurvisie gemeente Brummen 2024 - 2034 "Cultuur verbindt ons allemaal" (D434347)

2.1 Sociale basis en gezondheid

Portefeuillehouder

J.A.C.M. Elbers

Ambitie

Een vitale samenleving voor iedereen.

Trends en ontwikkelingen

Interventieplan Sociaal Domein
Binnen het sociaal domein staan we samen voor een aantal stevige inhoudelijke en financiële opgaven. Hoewel er in kosten en volumes inmiddels een dalende trend zichtbaar wordt, vragen deze opgaven om zorgvuldige keuzes, onderlinge samenhang en vooral om gezamenlijke verantwoordelijkheid, snelle samenwerking en daadkrachtig handelen. Dit heeft geleid tot een concreet en integraal interventieplan; het interventieplan Sociaal domein waarover de gemeenteraad in de perspectiefnota is geïnformeerd. In dit plan wordt gewerkt aan de volgende hoofddoelen:

- Zichtbare verschuiving: voorveld wordt hoofdveld; een sterke sociale basis
- Heldere resultaatafspraken, inclusief sturing en monitoring
- Kostenreductie
- Volumereductie
- Basis op orde

Deze doelen zijn richtinggevend voor een aantal activiteiten in deze begroting.

Voor de beweging **'voorveld wordt hoofdveld'** wordt momenteel gewerkt aan het transformatieplan met daarin een inrichtingsvoorstel. Voor de uitvoering is startkapitaal nodig. Hiervoor zijn middelen gereserveerd in de reserve Transformatie Sociaal Domein. Gelet op de huidige stand van de uitwerking is de onttrekking aan deze reserve nog niet in deze begroting verwerkt. Het college komt hiervoor in 2027 met een separaat voorstel aan de raad, inclusief de benodigde begrotingswijziging.

Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW)
De gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Hattem, Heerde en Voorst werken sinds 2023 samen op basis van het regionale convenant Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW). Dit met als doel de maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de regio goed te organiseren en af te stemmen. Onderdeel van deze samenwerking is het uitgangspunt van financiële solidariteit. De gemeente Apeldoorn beheert als centrumgemeente het budget. Na aftrek van regionale kosten voor de maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt het restant van het budget onder de regiogemeenten verdeeld. Het bedrag dat de gemeente Brummen krijgt is bedoeld voor de lokale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. De kosten voor Maatschappelijke Opvang in de centrumgemeente blijven echter stijgen. Dit kan invloed hebben op de lokale beschikbare financiële middelen voor de verdere transformatie in Brummen. We monitoren zowel de kostenontwikkeling als de effecten op de transformatieopgave.

Wat willen we bereiken?

Een sterke sociale basis met goed geschoolde vrijwilligers die inwoners met uiteenlopende ondersteuningsvragen veilig, kundig en met vertrouwen begeleiden.

Wat gaan we doen?

Vrijwilligersacademie

Vrijwilligers komen in toenemende mate in aanraking met inwoners met complexe ondersteuningsvragen, uiteenlopende ziektebeelden of ouderen die langer zelfstandig thuis wonen. Een vrijwilligersacademie kan, in nauwe samenwerking en afstemming met betrokken (zorg)organisaties, voorzien in een scholings- en ontwikkelprogramma voor alle vrijwilligers binnen de gemeente. De academie kan trainingen, workshops, themabijeenkomsten organiseren en intervisie gericht op onderwerpen die in het vrijwilligerswerk steeds vaker voorkomen, zoals psychische kwetsbaarheid, dementie, eenzaamheid, grenshantering en veilig werken.

Wat willen we bereiken?

Vervoer is afgestemd op eigen kracht en normaliseren, de eigen bijdrage wordt beter afgestemd op de eigen kracht.

Wat gaan we doen?

Doorontwikkeling vervoer

- Spelregels updaten
  Vervoersvoorzieningen worden inhoudelijk aangepast zodat ze de eigenkracht beter ondersteunen en toetsen. Deze spelregels worden opgenomen in de integrale verordening en beleidsregels.
- Uitvoering hervormen
  Er komt een vervoerconsulent. Voor leerlingenvervoer gaat de consulent gesprekken voeren met inwoners rondom de aanvraag en periodiek gericht op zelfstandiger reizen. Voor jeugdvervoer neemt deze consulent de indicatie over voor het vervoer naar jeugdhulp. Bij alle regelingen biedt de consulent lichte ondersteuning aan de inwoner en geeft vervoerskundig advies aan andere medewerkers.
- Vervoersformules aanpassen
  We bekijken de mogelijkheden om het aangepast vervoer beter af te stemmen op de eigenkracht van de inwoner. De eigen bijdrages worden beter afgestemd op de eigen mogelijkheden.
- Vrijwillig vervoer versterken
  We voeren gesprekken met maatschappelijke organisaties over het breder aanbieden van vervoer door vrijwilligers met ondersteuning van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Wij ondersteunen inwoners met psychische, sociale of emotionele herstelvragen waarbij de mogelijkheden en kracht van de inwoner centraal staan.

Wat gaan we doen?

Herstel community

Het opzetten van een duurzame, laagdrempelige herstel community waar inwoners elkaar ontmoeten, ervaringen kunnen delen en werken aan hun eigen herstel.

Verkennend gesprek

Het verkennend gesprek is een gesprek tussen een inwoner en een professional uit GGZ en een professional uit sociaal domein. Het gesprek wordt gevoerd vanuit inzichten over herstelbevordering. In 2027 zijn er vanuit het regionale IZA transformatieplan Mentale gezondheid regio Apeldoorn/Zutphen gelden beschikbaar.

Wanneer zijn we tevreden?

GGZ:

- In 2027 ervaren 50 deelnemers steun, verbondenheid en laagdrempelige toegang tot herstelgerichte voorzieningen om zo hun zelfredzaamheid en herstelkracht te vergroten. In 2028 zijn dit 100 deelnemers en leidt dit tot een kostenbesparing van 181.350 in 2029 door minder inzet van op WMO-begeleiding individueel en groep.
- In 2027 is de verwachting dat 25% van de inwoners na een Verkennend Gesprek verwezen kan worden naar het lokaal aanbod in het sociaal domein.

Ondersteuningspunt vrijwilligers:

- In 2029 nemen minimaal 60 – 80 vrijwilligers deel aan trainingen en 6 – 8 organisaties maken gebruik van het aanbod van de vrijwilligersacademie.
- In 2030 nemen minimaal 100 vrijwilligers deel aan trainingen en 10 organisaties maken actief gebruik van de vrijwilligersacademie.

Vervoer:

- Aandeel vergoedingen auto en ov naar school stijgt.
- Aantal voorzieningen taxivervoer naar school daalt.
- Aantal niet-gebruikte Wmo-passen daalt.
- Aantal ritten vrijwilligersvervoer stijgt.

Het financieel verloop beleidsveld sociale basis en gezondheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
2.1 Sociale basis en gezondheid				
Lasten	-1.392	-1.393	-1.478	-1.115
Baten	285	343	396	0
Totaal 2.1 Sociale basis en gezondheid	**-1.107**	**-1.050**	**-1.081**	**-1.115**
Saldo incl. bestemmingen	**-1.107**	**-1.050**	**-1.081**	**-1.115**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld sociale basis en gezondheid

GGD publieke gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg
De bijdrage aan de GGD-NOG betekent een extra last van € 42.000 in 2027 en gemiddeld € 25.000 in de jaren erna en zijn opgenomen conform de inwonerbijdrage in de begroting van de GGD.

SPUK-regeling bestemd voor sport, bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SPUK H30)
Voor deze SPUK is er een bijstelling gedaan van € 285.000. Het budget en de Rijksbijdrage voor 2027 bedraagt € 285.000. Dit bedrag is opgevoerd zowel aan de baten als de laten kant en daarmee budgetneutraal voor de gemeentelijke exploitatie.

2.2 Jeugd en jeugdzorg

Portefeuillehouder

J.A.C.M. Elbers

Ambitie

Kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op en kunnen zich ontwikkelen.

Trends en ontwikkelingen

Consequenties Gemeenschappelijke Regeling (GR) Jeugdregio+ vorming en regionale samenwerking voor Jeugd en WMO
In maart 2025 is gekozen is voor een bedrijfsvoerings-organisatie als vorm voor de GR. Vervolgens is een ontwerpregeling opgesteld. De raad heeft inmiddels het college toestemming verleend voor het inrichten van de GR Jeugdregio+. Het streven is dat de GR Jeugdregio+ in werking treedt per 1 januari 2027.

Hervormingsagenda Jeugd en wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdhulp
De Hervormingsagenda Jeugd loopt nog door tot eind 2028. Net als in 2025 zal de commissie van Ark begin 2027 een beoordeling doen van de huidige stand van zaken. Onderzocht wordt waar nog knelpunten liggen en welke stappen nog gezet moeten worden. De VNG voert, in samenwerking met BMC, op dit moment deze voortgangsmeting uit.

Na het eerste rapport van de Commissie Van Ark in 2025 over de voortgang en stand van zaken, zijn gemeenten deels gecompenseerd voor de jeugdzorgtekorten in 2023 en 2024. In Brummen wordt volop gewerkt aan de uitvoering van de Hervormingsagenda. Binnen de doorontwikkeling naar een stevig lokaal team en de versterking van de sociale basis worden alle ontwikkelingen geïntegreerd. Daarnaast wordt binnen de jeugdhulpregio gewerkt aan de implementatie van de Wet duurzaam beschikbare jeugdzorg, een belangrijk onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd. Deze wet vraagt om verdere regionale samenwerking en afspraken over de beschikbaarheid en continuïteit van specialistische jeugdhulp. Ook deze ontwikkeling vraagt de komende jaren bestuurlijke en uitvoeringscapaciteit.

Tegelijkertijd is landelijk vertraging ontstaan in het aanleveren van richtlijnen en handreikingen voor beleid en uitvoering. Daarnaast biedt het concept-wetvoorstel Reikwijdte jeugdhulp nog onvoldoende houvast voor afbakening van de zorg. Hierdoor worden de beoogde inhoudelijke en financiële effecten later gerealiseerd dan oorspronkelijk voorzien. Bovendien zijn we nog steeds afhankelijk van incidentele middelen en wordt er gewacht op hoe de structurele bekostiging de aankomende jaren wordt vormgegeven.

Wat willen we bereiken?

Het aantal kinderen in de geïndiceerde jeugdzorg daalt.

Wat gaan we doen?

Versterken sociale basis voor kinderen en hun ouders

Uitbreiden en beter positioneren van opvoedondersteuning, jeugd- en gezinsondersteuning, schoolgerichte ondersteuning n.a.v. de bevindingen uit het rapport van de Galan groep.
Stimuleren en faciliteren van samenwerking tussen algemene voorzieningen binnen het jeugdwerk.

Wanneer zijn we tevreden?

Er is sprake van aantoonbare substitutie van de lichte jeugdhulp naar het voorveld in 2030.

Het financieel verloop beleidsveld jeugd en jeugdzorg

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
2.2 Jeugd en Jeugdzorg				
Lasten	-10.350	-10.235	-10.416	-10.814
Baten	0	270	278	278
Stortingen	-300	0	0	0
Onttrekkingen	140	40	0	0
Totaal 2.2 Jeugd en Jeugdzorg	**-10.510**	**-9.925**	**-10.138**	**-10.536**
Saldo incl. bestemmingen	**-10.510**	**-9.925**	**-10.138**	**-10.536**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld jeugd en jeugdzorg

Jeugdzorg
De uitgaven lieten in de jaren 2023 en 2024 en 1e kwartaal 2025 een forse stijging zien. Deze stijgende lijn is destijds doorgezet in de begroting voor 2025 en de meerjarenramingen. In het najaar van 2025 zagen we echter een kentering, die voornamelijk betrekking had op de zware en complexe zorg. Het aantal cliënten binnen dit segment is de afgelopen periode afgenomen. Als gevolg van deze daling in volume kunnen de verwachte uitgaven voor de komende periode naar beneden worden bijgesteld. De begroting 2027-2030 is opgebouwd conform deze dalende trend van 2026 en geïndexeerd conform het voorlopige OVA/PPC prijsindexcijfer van 2027 (OVA: 3,96% (gewicht 90%) en PPC 1,77% (gewicht 10%). Dit betekent in 2027 een voordeel van € 1,1 miljoen met verdere doorwerking naar de latere jaren.

Voor een specifiek deel van de ingekochte jeugdzorg geldt daarnaast een contractuele indexatie van circa 2%. Deze prijsstijging is echter bewust niet doorgerekend in de meerjarenbegroting. Omdat deze inkoop is ingestoken vanuit een transformatiegedachte, is het uitgangspunt dat zorgaanbieders deze stijging van het tarief opvangen door middel van een reductie in het volume.

Mocht er onverhoopt toch een stijgende uitgaven ontwikkeling zijn, dan zal er een beroep worden gedaan op de behoedzaamheidsreserve.

Jeugdhulp geëscaleerde zorg veilig thuis
De subsidie voor Veilig Thuis is voor de begroting 2027 eenmalig bijgesteld met € 63.000. De totale subsidie voor Veilig Thuis in 2027 bedraagt € 183.000.

Versterking toegang Jeugd
Met de nieuwe regionale inkoop van specialistische jeugdhulp verandert 40% van de producten. Dit vraagt om een vertaling van de nieuwe productstructuur en inkoopafspraken naar de dagelijkse uitvoering. Tegelijkertijd ligt er de opgave om de beweging naar het voorveld daadwerkelijk in de individuele casuïstiek te realiseren: hulpvragen waar mogelijk oplossen binnen gezin, netwerk en sociale basis en specialistische jeugdhulp te voorkomen en eerder af te schalen. Hierdoor neemt de druk op de uitvoering toe. Voor 2027 en 2028 wordt daarom €146.000 per jaar als intensivering voorgesteld voor tijdelijke versterking van de toegang Jeugd met 1 fte.

De inzet en resultaten worden gemonitord op onder meer instroom, duur en intensiteit van trajecten, afschaling en de ontwikkeling van de kosten van specialistische jeugdhulp. In het tweede jaar wordt geëvalueerd in hoeverre de beoogde effecten zijn bereik en of de aanpak een vervolg krijgt.

PlusOV
De lasten van PlusOV zijn opgenomen conform de verwachte uitgaven in de Tweede Bestuursrapportage 2026 van PlusOV. Dit betekent een structureel voordeel van € 169.000 in 2027, oplopend tot € 229.000 in 2030. Het aandeel voor vervoer in het kader van de jeugdwet bedraagt in 2027 € 82.000 voordelig.

2.3 Participatie en bestaanszekerheid

Portefeuillehouder

J.A.C.M. Elbers

Ambitie

Iedere inwoner kan naar vermogen meedoen in de samenleving.

Trends en ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

Het vergroten van de participatie voor inwoners met een re-integratieplicht.

Wat gaan we doen?

Vergroten participatie

Inwoners in beeld, intensiveren dienstverlening, gerichte aanpak realiseren op individueel en groepsniveau waarbij expliciet aandacht is voor voldoende beheersing van de Nederlandse taal en mogelijkheden tot het leveren van maatschappelijke participatie.

Wanneer zijn we tevreden?

- Gemiddelde verblijfsduur in de bijstand daalt met 10% binnen 2 jaar.
- Realiseren van 25% meer duurzame uitstroom (uitstroom langer dan 1 jaar).
- Minimaal 70% van de doelgroep maakt binnen 9 maanden aantoonbare vooruitgang in hun mate van actieve betrokkenheid.
- Minimaal 30% van de doelgroep stijgt laat binnen 18 maanden een duidelijke verdubbelde groei in hun niveau van actieve betrokkenheid zien.
- 70% van de statushouders en Oekraïense ontheemden werkt binnen 3 jaar.

Het financieel verloop beleidsveld participatie en bestaanszekerheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
2.3 Participatie en bestaanszekerheid				
Lasten	-13.175	-13.588	-13.491	-13.782
Baten	6.980	7.142	7.284	7.440
Onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal 2.3 Participatie en bestaanszekerheid	**-6.195**	**-6.445**	**-6.207**	**-6.343**
Saldo incl. bestemmingen	**-6.195**	**-6.445**	**-6.207**	**-6.343**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld participatie en bestaanszekerheid

Werkfit

Bevordering SW-medewerkers

Vanwege de "Regeling functiewaardering SW Gemeente Brummen 2026" is er een bijstelling gedaan van € 22.000 per jaar voor het bevorderen van SW-medewerkers.

Minimabeleid - Schuldhulpverlening

De lasten in de begroting zijn verhoogd met € 15.000 per jaar en zijn gelijkgesteld conform de lasten in 2026. Per 1 januari 2027 moet er een nieuwe overeenkomst worden afgesloten voor de schuldhulpverlening, de verwachting is dat deze kosten gelijk blijven.

Impuls Werk en Inkomen

De opgave binnen Werk en Inkomen neemt toe. De doelgroep wordt complexer, het aantal statushouders neemt toe en een groter deel van de inwoners heeft intensieve begeleiding nodig. De eerdere sluiting van papierfabrieken en het (eerder) aflopen van WW-rechten (zullen) leiden tot extra instroom, terwijl recente faillissementen in de papierindustrie het risico op toekomstige instroom en stijgende uitkeringslasten vergroten. Tegelijkertijd vraagt de groeiende groep inburgeraars om een betere verbinding tussen inburgering en re-integratie.

Voor 2027 wordt daarom incidenteel € 292.000 en voor 2028 € 304.000 als intensivering voorgesteld voor tijdelijke versterking met 3 fte: 1 fte voor inburgering en 2 fte voor re-integratie. Met deze tijdelijke impuls willen we investeren in intensievere begeleiding naar werk, met als doel de uitstroom te vergroten, instroom waar mogelijk te voorkomen en uitkeringslasten te beperken.

Versterking schuldhulpverlening

Het vroegtijdig bereiken van inwoners met financiële zorgen is een belangrijke ambitie uit het coalitieakkoord. De huidige vroegsignalering bereikt inwoners met beginnende betalingsachterstanden nog onvoldoende, waardoor hulp niet altijd tijdig wordt ingezet. Om inwoners met problematische schulden duurzaam te helpen is aandacht voor onderliggende oorzaken, samenhang met problemen op andere leefgebieden en passende nazorg nodig. Door het eerder bereiken en duurzamer ondersteunen van inwoners wordt escalatie van schulden en de inzet van zwaardere en duurdere ondersteuning (ook op andere leefgebieden) voorkomen.

Voor tijdelijke versterking van de schuldhulpverlening wordt daarom voor 2027 incidenteel € 89.000 en voor 2028 € 110.000 als intensivering voorgesteld, uitgaande van inzet in dienstverband. De extra capaciteit wordt ingezet voor intensievere vroegsignalering, een integrale aanpak (inclusief budgetcoaching en nazorg) tijdens schuldhulpverleningstrajecten en het opvangen van extra instroom in de schuldhulpverlening door verbeterde vroegsignalering.

Voor beide de intensiveringen geldt dat de resultaten gedurende de looptijd worden gemonitord. Daarbij wordt gekeken naar het bereik en de resultaten van de inzet, waaronder de ontwikkeling van in- en uitstroom, duur en intensiteit van trajecten en de financiële effecten. In het tweede jaar wordt geëvalueerd in hoeverre de beoogde effecten zijn bereikt. Op basis daarvan wordt besloten of, en zo ja op welke wijze, de aanpak een vervolg krijgt.

2.4 Senioren en welzijn

Portefeuillehouder

J.A.C.M. Elbers

Ambitie

Inwoners wonen zo lang mogelijk zelfstandig en nemen actief deel aan de samenleving.

Trends en ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

Wij stimuleren onze inwoners om zo lang mogelijk zelfstandig te leven en de eigen regie te behouden.

Wat gaan we doen?

Reablement

Inzet ergotherapeut en fysiotherapeut. Wanneer inwoners zich melden voor huishoudelijke ondersteuning of een hulpmiddel wordt eerst gekeken of een ergo- of fysiotherapeut, in het kader van Reablement, nog vaardigheden kan aanleren die de zelfstandigheid vergroten waardoor maatwerk minder of niet nodig is.

Wanneer zijn we tevreden?

- In 2027 wordt bij 75% van de inwoners bij wie reablement wordt ingezet de inzet van een maat-werkvoorziening voorkomen, uitgesteld of er worden, in het geval van HH, minder uren ingezet.
- In 2027 worden door deze werkwijze 10 maatwerkaanvragen HH of hulpmiddelen voorkomen. In 2028 is dit aantal 20.

Het financieel verloop beleidsveld senioren en welzijn

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
2.4 Senioren en welzijn				
Lasten	-10.733	-10.252	-9.355	-9.581
Baten	1.116	669	673	677
Stortingen	-729	0	0	0
Onttrekkingen	792	0	0	0
Totaal 2.4 Senioren en welzijn	**-9.555**	**-9.583**	**-8.682**	**-8.904**
Saldo incl. bestemmingen	**-9.555**	**-9.583**	**-8.682**	**-8.904**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld senioren en welzijn

WMO

Huishoudelijke hulp

De invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de WMO is met een jaar uitgesteld en gaat op zijn vroegst in op 1 januari 2028. Dit betekent dat we in 2027 nog geen extra inkomsten ontvangen aan eigen bijdrages, dit betekent een nadeel van € 107.000 voor 2027. Hiervoor worden we gecompenseerd in de algemene uitkering. Voor de jaren 2028 en de verdere jaren is de eigen bijdrage in lijn gebracht met de raming van het Rijk. Dit valt € 172.000 hoger uit dan verwacht.

Het kabinet heeft het voornemen om huishoudelijke hulp per 2029 te laten vervallen. Dit betekent een korting van € 1,8 miljoen. Tegelijkertijd wordt er een vangnetregeling ingevoerd voor inwoners die dit niet zelf kunnen regelen, hiervoor is € 537.000 geraamd vanaf 2029.

WMO Geëscaleerde zorg

Voor de transitie van beschermd wonen naar beschermd thuis wordt er incidenteel budget ontvangen welke wordt toegevoegd aan de reserve van Beschermd Thuis. Conform het opgestelde jaarplan wordt er € 792.000 als last opgenomen en wordt hetzelfde bedrag onttrokken uit de reserve. Deze middelen worden ingezet om verder te bouwen aan de zorginfrastructuur. Vanuit de gemeente Apeldoorn verwachten we een overschot van het regiobudget Beschermd Wonen te ontvangen van € 729.000. Dit is lijn met de ontvangst van 2026.

PlusOV

De lasten van PlusOV zijn opgenomen conform de verwachte uitgaven in de Tweede Bestuursrapportage 2026 van PlusOV. Dit betekent een structureel voordeel van € 169.000 in 2027, oplopend tot € 229.000 in 2030. Het aandeel voor vervoer in het kader van dagbestedingsvervoer bedraagt in 2027 € 82.000 voordelig. Het aandeel voor vervoer in het kader van vraagafhankelijk vervoer bedraagt in 2027 € 60.000 voordelig.

2.5 Onderwijs en ontwikkeling

Portefeuillehouders

J.A.C.M. Elbers

Ambitie

Kwalitatief goed onderwijs in alle kernen.

Trends en ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

Basisscholen blijven open en toekomstbestendig, vooral in kleine kernen.

Wat gaan we doen?

Multifunctioneel gebruik van scholen

In kaart brengen welke bestaande voorzieningen geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik (onderwijs, sport, cultuur, zorg). Het uitvoeren van een behoefteanalyse en het starten van een haalbaarheidsstudie van één of twee locaties.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Actualiseren van het IHP op basis van nieuwe leerling prognoses, inspectierapporten en technische staat van gebouwen.

Toezicht houden op het jaarlijks actualiseren van het Meer-jaren onderhoud-plan (MJOP) per schoolgebouw.

Wanneer zijn we tevreden?

- Alle basisscholen in Brummen hebben een actueel meerjaren onderhoudsplan.

Het financieel verloop beleidsveld onderwijs en ontwikkeling

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
2.5 Onderwijs en ontwikkeling				
Lasten	-2.550	-2.686	-2.686	-2.712
Baten	387	397	405	414
Stortingen	-300	-300	-300	-300
Onttrekkingen	80	80	80	80
Totaal 2.5 Onderwijs en ontwikkeling	**-2.383**	**-2.510**	**-2.501**	**-2.518**
Saldo incl. bestemmingen	**-2.383**	**-2.510**	**-2.501**	**-2.518**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld onderwijs en ontwikkeling

PlusOV
De lasten van PlusOV zijn opgenomen conform de verwachte uitgaven in de Tweede Bestuursrapportage 2026 van PlusOV. Dit betekent een structureel voordeel van € 169.000 in 2027, oplopend tot € 229.000 in 2030. Het aandeel voor vervoer in het kader van leerlingenvervoer bedraagt in 2027 € 56.000 nadelig.

2.6 Sport, cultuur en samenleving

Portefeuillehouder

J.A.C.M. Elbers
R.L.N. Westra

Ambitie

Brummen kent een rijk verenigingsleven dat bijdraagt aan sterke dorpen, sociale samenhang en een gezonde samenleving.

Trends en ontwikkelingen

Lokale omroep – aanpassing Mediawet 2008
RTV Veluwezoom is op dit moment de lokale omroep voor de gemeente Brummen. Het huidige stelsel van lokale omroepen is echter te versnipperd en kwetsbaar, waardoor de kwaliteit van professionele en onafhankelijke lokale journalistiek onder druk staat. Daarom gaat op 1 november 2026 de *Wet versterking lokale omroepen* in. Met deze wetswijziging worden de 230 lokale omroepen (waaronder RTV Veluwezoom) omgevormd tot ongeveer 80 streekomroepen die meerdere gemeenten bedienen. Voor Brummen betekent dit waarschijnlijk een samenwerking met Voorst, Epe, Heerde, Zutphen en Apeldoorn.

Door deze wijziging krijgen gemeenten een veel beperktere rol. De instandhoudings- en financieringsplicht vervalt: het Rijk neemt deze taak volledig over en verdeelt voortaan € 31 miljoen rechtstreeks over de streekomroepen. Gemeenten ontvangen dit budget dus niet meer via het gemeentefonds. Wat blijft, is een wettelijke adviestaak. Iedere gemeenteraad geeft eens per vijf jaar een advies om te bepalen welke omroep aangewezen moet worden als streekomroep. De nadruk ligt op professionele, onafhankelijke lokale journalistiek die alle gemeenten in het verzorgingsgebied bedient. Gemeenten kunnen ervoor kiezen om aanvullend te financieren, maar dat is nooit verplicht en altijd voor eigen rekening. De wetswijziging benadrukt het belang van een sterke, onafhankelijke lokale nieuwsvoorziening als fundament voor lokale democratie en maatschappelijke verbinding.

Bibliotheek – wijziging Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)
Vanaf 1 januari 2027 gaat de wetswijziging in. Gemeenten zijn dan wettelijk verplicht om te zorgen voor toegankelijke en volwaardige bibliotheekvoorzieningen. Dat heet een zorgplicht. Onderdeel van deze zorgplicht is het opstellen van een meerjarenbeleidsplan. Dat doen we samen met gemeentes Lochem, Voorst, Zutphen en BIJ de Bieb. De gewijzigde Wsob en zorgplicht benadrukken de maatschappelijke waarde van een sterke bibliotheekvoorziening. Wij zien de bibliotheek als een plek waar inwoners zich kunnen ontwikkelen, nieuwe kennis kunnen opdoen en mee kunnen blijven doen in de samenleving. Daarmee is de bibliotheek voor ons een belangrijke partner bij opgaven op het gebied van taal, educatie, cultuur, participatie en persoonlijke ontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

Verenigingen worden ondersteund bij maatschappelijke uitdagingen.

Wat gaan we doen?

Vrijwilligersondersteuning

De vrijwilligersvacaturebank wordt breder onder de aandacht gebracht op doemeeinbrummen.nl.

Wanneer zijn we tevreden?

- In 2030 is het aantal vrijwilligers gelijk gebleven dan wel toegenomen ondanks de demografische ontwikkelingen.

Het financieel verloop beleidsveld sport, cultuur en samenleving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
2.6 Sport, cultuur en samenleving				
Lasten	-3.180	-3.270	-3.333	-3.413
Baten	791	806	820	828
Onttrekkingen	20	19	15	0
Totaal 2.6 Sport, cultuur en samenleving	**-2.369**	**-2.445**	**-2.498**	**-2.585**
Saldo incl. bestemmingen	**-2.369**	**-2.445**	**-2.498**	**-2.585**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Sport, cultuur en onderwijs

Geen ontwikkelingen boven € 25.000.

Programma 3 Onze leefomgeving

Inleiding

Dit programma bevat de volgende beleidsvelden:

- 3.1 Ruimtelijke ontwikkeling
- 3.2 Wonen
- 3.3 Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit
- 3.4 Buitengebied, landschap en landbouw
- 3.5 Economie en toerisme
- 3.6 Mobiliteit

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Incidenteel	**-386**	**-360**	**-387**	**-290**
Structureel	**-10.469**	**-11.321**	**-11.723**	**-13.436**
Totaal Lasten	**-10.855**	**-11.681**	**-12.110**	**-13.726**
Baten				
Incidenteel	**14**	**0**	**0**	**0**
Structureel	**1.250**	**1.326**	**1.329**	**1.334**
Totaal Baten	**1.264**	**1.326**	**1.329**	**1.334**
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	**636**	**625**	**668**	**437**
Totaal Onttrekkingen	**636**	**625**	**668**	**437**
Saldo incl. bestemmingen	**-8.955**	**-9.730**	**-10.113**	**-11.954**

Beleidsdocumenten

- Beheerplan wegen 2026-2030 (D479095)
- Woonagenda 2019-2023 (D307981)
- Versnelling woningbouw: Routekaart (D403584)
- Speelvoorzieningen in de gemeente Brummen
- Integrale visie beheer Openbare Ruimte (2018)
- Beleids- en uitvoeringsplan Openbare Verlichting 2016-2020 (16.002546)
- Grondstoffenplan Brummen 2021-2025 (D363591)
- Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling 2021-2025
- Programma Groen (2023) (D415953)
- Programma Water en riolering 2023 – 2027 (D394385)
- Uitvoeringsprogramma Water 2023-2027
- Programma Mobiliteit 2050 (D433793)
- Nota Faunabeheer (2011)
- Landschapsbeleidsplan (2018)
- Nota Grondbeleid 2024-2028 (D421195)
- Programma Economie gemeente Brummen 2030 (D456639)
- Programmaplan "Ruimte voor Eerbeek" 2018 (INT17.0483)
- Ruimtelijke economische visie Eerbeek
- Kwaliteitstoerisme in gemeente Brummen 2022-2026 (D368575)
- Doelgroepenverordening gemeente Brummen 2023 (D403525)
- Biodiversiteitsplan gemeente Brummen 2026-2036 (D483964)

3.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouders

J.H. Scholten

Ambitie

Wij bouwen aan een vitale en toekomstbestendige gemeente, waar wonen, werken, ondernemen en recreëren mogelijk zijn met behoud van het dorpse, groene en landschappelijke karakter van onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van de woningbouwopgave.

Wat gaan we doen?

Opstellen stedenbouwkundige visies en beeldkwaliteit plannen

Stedenbouwkundige visies voor de kernen Empe en Hall zijn uitgebreid. Op 1 juli 2027 treedt naar verwachting de wet Regie op de volkshuisvesting in werking. Dit zal invloed hebben op het concretiseren van de woningbouwopgave. Naast de ruimtelijke kwaliteit, zal ook de verdeling naar doelgroepen vanaf dit moment een nadrukkelijkere rol gaan spelen. We stellen beeldkwaliteitsplannen op voor iedere ontwikkeling die vraagt om meer aandacht voor welstand dan het bestaande welstandsbeleid (Nota ruimtelijke kwaliteit en de dorpskwaliteitsgidsen). We evalueren de werking van de dorpskwaliteitsgidsen en combinatie met de opgestelde beeldkwaliteitsgidsen en sturen zo nodig bij om de ruimtelijke kwaliteit te blijven behouden en verbeteren.

Het financieel verloop van het beleidsveld Ruimtelijke ontwikkeling

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
3.1 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	-1.327	-1.374	-1.411	-2.947
Baten	185	185	185	185
Totaal 3.1 Ruimtelijke ontwikkeling	**-1.141**	**-1.189**	**-1.226**	**-2.762**
Saldo incl. bestemmingen	**-1.141**	**-1.189**	**-1.226**	**-2.762**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Ruimtelijke ontwikkeling

Jaarlijkse kosten PAKhuis Eerbeek en Dorpshuis Brummen
Op dit moment zijn de projecten PAKhuis Eerbeek en Dorpshuis Brummen in de ontwikkelingsfase. Voor beide projecten is in de meerjarenraming een ruwe inschatting van de verwachte structurele kosten opgenomen. Voor het PAKhuis is rekening gehouden met een gedeeltelijke inleg van de gemeente. Dit betekent een jaarlijkse last vanaf 2030 van € 1 miljoen. Voor het Dorpshuis Brummen gaan we uit van een jaarlijkse last van € 0,5 miljoen.

Terugdraaien bezuiniging budget particuliere plannen
In de perspectiefnota zijn een aantal dekkingsvoorstellen opgenomen om de begroting 2027 structureel sluitend te maken. Eén daarvan is een aframing op het budget voor particuliere plannen (structureel € 15.000). In deze begroting is deze maatregel teruggedraaid. Op het gebied van (particuliere) plannen zien we een toename in bezwaar en beroep. Het budget zal worden ingezet om juridische ondersteuning hiervoor in te kopen.

3.2 Wonen

Portefeuillehouder

J.H. Scholten

Ambitie

Wij bouwen aan een vitale en toekomstbestendige gemeente, waar wonen, werken, ondernemen en recreëren mogelijk zijn met behoud van het dorpse, groene en landschappelijke karakter van onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

De woningbouwopgave tot 2040 is helder. Voor een groot deel zijn ook de locaties waar deze opgave gerealiseerd moet worden inmiddels in beeld. Een belangrijke vraag die nog voorligt, is welke woningen nodig zijn en voor welke doelgroepen.

Om hier meer inzicht in te krijgen, lopen momenteel verschillende onderzoeken naar de woonbehoefte en woonstromen. Daarnaast is het Woonplatform inmiddels live. Via dit platform gaan we samen met inwoners in gesprek over de woningbouwopgave en de behoeften die binnen de gemeente leven.

Een duidelijke trend uit de eerste inzichten is dat de behoefte aan woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens verder toeneemt. Dit geldt zowel voor ouderen als, nadrukkelijk, voor jongeren die graag in de gemeente Brummen willen blijven wonen.

De resultaten en inzichten uit de verschillende onderzoeken en gesprekken moeten uiteindelijk samenkomen in een Volkshuisvestingsprogramma. In 2027 starten we met het opstellen hiervan. Ook de huidige routekaart krijgt hierin een plek en wordt daarmee onderdeel van een bredere en integrale visie op de volkshuisvesting in de gemeente Brummen.

Wat willen we bereiken?

Bouwen van woningen met behoud van het dorpse en groene karakter waarbij veel aandacht is voor de uitdaging om inwoners een passende woning te kunnen bieden binnen de eigen gemeente.

Wat gaan we doen?

Realisatie van 1250 woningen conform woondeal

De huidige stand van de gerealiseerde woningbouw bedraagt 680 woningen. Tot en met 2030 zijn daarnaast nog 547 woningen opgenomen in harde plannen, die op het punt staan om tot uitvoering te komen. Verder zijn er 256 woningen opgenomen in zachte plannen. Met deze woningbouwplannen wordt het door de raad vastgestelde aantal van 1.250 woningen gehaald. Bovendien is er sprake van een overschot aan woningbouwcapaciteit. Dit overschot kan worden benut als bijdrage aan de woningbouwopgave voor de periode 2031–2040.

Wat willen we bereiken?

Positie eigen inwoners versterken en/door doorstroming te stimuleren.

Wat gaan we doen?

Huisvestingsverordering vaststellen

De huisvestingsverordening is door het college ter inzage gelegd. Hierop zijn veel reacties binnengekomen, die inmiddels zijn beoordeeld en verwerkt. De aangescherpte versie ligt momenteel ter consultatie voor bij de provincie en de buurgemeenten binnen de Stedendriehoek.

Een eerste reactie vanuit de provincie is om de verordening aanvullend te toetsen aan de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Naar verwachting wordt de huisvestingsverordening in het eerste kwartaal van 2027 ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Wanneer zijn we tevreden?

- Aantal gerealiseerde woningen per jaar
- Verdeling woningtypen
- Gemiddelde doorlooptijd projecten -20%
- Uitdaging netcongestie actief monitoren
- 30% woningen toegewezen aan eigen inwoners
- Meer doorstroming woningen
- 20% meer verhuisbewegingen
- Bezettingsgraad sociale huur

Het financieel verloop van het beleidsveld Wonen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
3.2 Wonen				
Lasten	-1.291	-1.336	-1.366	-1.398
Baten	910	986	989	994
Totaal 3.2 Wonen	**-381**	**-350**	**-377**	**-403**
Saldo incl. bestemmingen	**-381**	**-350**	**-377**	**-403**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Wonen

Volkshuisvesting
In 2027 zal een volkshuisvestingsprogramma worden opgesteld. Hiervoor is incidenteel € 60.000 beschikbaar gesteld.

Leges
De kosten van bouwleges vallen de afgelopen jaren lager uit dan geraamd. Dit betekent een structureel nadeel van € 171.000. Tegelijkertijd worden de leges in het kader van het soortmanagementplan (SMP) verhoogd. Dit betekent een extra inkomst van structureel € 49.000.

3.3 Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit

Portefeuillehouder

J.H. Scholten

Ambitie

Wij bouwen aan een vitale en toekomstbestendige gemeente, waar wonen, werken, ondernemen en recreëren mogelijk zijn met behoud van het dorpse, groene en landschappelijke karakter van onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

Komen tot een Omgevingsvisie die sturing geeft aan ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente.

Wat gaan we doen?

Monitoring Omgevingsvisie

Nieuwe ontwikkelingen worden getoetst aan de Omgevingsvisie waardoor deze ontwikkelingen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. De Omgevingsvisie fungeert als kapstok voor toekomstig ruimtelijk beleid en biedt de basis voor het opzetten van programma's die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Vanaf de start van dit jaar vindt monitoring van de strategische doelen uit de Omgevingsvisie plaats.

Wat willen we bereiken?

Richting vaststelling en bij de evaluatie van de Omgevingsvisie participeren we actief en breed met alle inwoners en stakeholders waarbij aandacht gevraagd wordt voor de Omgevingsvisie en de toepassing ervan.

Wat gaan we doen?

Evaluatie Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie benadrukt het belang van participatie en we blijven conform beleid actief participeren in ruimtelijke procedures. We doen dit bij gemeentelijke procedures én we borgen dit bij initiatieven van derden.

Wanneer zijn we tevreden?

- Er nemen ten minste 750 mensen deel aan de participatie in het kader van de evaluatie van de Omgevingsvisie.

Het financieel verloop beleidsveld Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
3.3 Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit				
Lasten	-854	-809	-762	-737
Totaal 3.3 Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit	**-854**	**-809**	**-762**	**-737**
Saldo incl. bestemmingen	**-854**	**-809**	**-762**	**-737**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Omgevingsvisie en ruimtelijke kwaliteit

Ruimte voor Eerbeek
Binnen dit beleidsveld is een reservering geraamd voor investeringen in Eerbeek. Met de actualisatie van de nota investerings- en afschrijvingsbeleid zijn de termijnen van een aantal investeringen verlengd. Dit betekent een lagere jaarlijkse afschrijvingslast bij wegen. Het verschil wordt weer toegevoegd aan de reservering. Dit betekent € 49.000 meer ruimte in 2027, oplopend tot € 68.000 meer ruimte in 2030.

3.4 Buitengebied, landschap en landbouw

Portefeuillehouder

J.H. Scholten

Ambitie

Wij bouwen aan een vitale en toekomstbestendige gemeente, waar wonen, werken, ondernemen en recreëren mogelijk zijn met behoud van het dorpse, groene en landschappelijke karakter van onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

Proactieve inzet om het landschap en de biodiversiteit van Brummen te versterken.

Wat gaan we doen?

Versterking van groen blauwe dooradering en biodiversiteit

Natuur verbinden, versterken en verweven met landbouw. Door middel van een nog op te zetten regeling of landschapfonds waarvoor de middelen al beschikbaar zijn. We onderzoeken bijvoorbeeld welke regeling of landschapsfonds het beste past voor ons gebied en zoeken dan ook naar private en andere publieke investeerders. Dit is in samenwerking met Landschapsnetwerk Brummen, de Gebiedscoöperatie Zuidelijke IJsselvallei en andere gebiedspartners.

Landschapsherstelprojecten

Dit gaat om het landschapscontract. Hierin zitten werkgroepen, vaak op vrijwillige basis, die zich inzetten om de biodiversiteit helpen te herstellen zoals de patrijs en bijenlinten. In deze herstelprojecten willen we de betrokkenheid van inwoners versterken.

Betrokkenheid bij herstelmaatregelen in Natura 2000 gebieden

Gemeente Brummen is bezig met voorbereidingen om de koppelkansen te zien en te pakken bij het herstellen van natura 2000 gebieden, zoals landgoederen Brummen.

Verdere verduurzaming voertuigen en materieel buitendienst in verband met stikstof strokenbeleid

- Investeringsbudget vervanging voertuigen en materieel beschikbaar stellen
- Inkoop en aanbesteding

Wat willen we bereiken?

Toekomstbestendige landbouw met aandacht voor de balans van functies in het buitengebied.

Wat gaan we doen?

Agrarische ondernemers krijgen ruimte voor toekomstbestendige ontwikkelingen waarbij aandacht blijft voor het landschap

Met het Programma Buitengebied wordt duidelijk welke ontwikkelruimte agrarische ondernemers hebben binnen het ruimtelijk beleid van de gemeente. We faciliteren maatregelen en vormen van verbreding die bijdragen aan maatschappelijke en gebiedsopgaven zoals natuur-, water-, klimaat- en landschapsdoelen. Terwijl tegelijkertijd het verdienmodel en toekomstperspectief van agrarische bedrijven worden versterkt.

We werken integraal en gebiedsgericht samen met agrarische ondernemers, inwoners en andere gebiedspartijen. Daarnaast zoeken we actief naar financieringsmogelijkheden om projecten binnen verschillende werkgroepen te ontwikkelen en uit te voeren.

Wanneer zijn we tevreden?

- +10% biodiversiteitsindicatoren
- Aantal gerealiseerde projecten
- We voldoen per 1 januari 2028 aan de vereisten vanuit Rijk en Provincie Gelderland
- 50% agrariërs neemt deel aan verduurzamingstraject
- Aantal wijzigingen bestemmingsbeleid
- De nog te inventariseren koppelkansen voor gemeente Brummen zijn uitgevoerd en gepakt.
- Per 1-1-2028 emissieloos werken

Het financieel verloop beleidsveld Buitengebied, landschap en landbouw

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
3.4 Buitengebied, landschap en landbouw				
Lasten	-3.764	-3.972	-4.073	-3.926
Baten	33	19	19	19
Onttrekkingen	412	400	442	210
Totaal 3.4 Buitengebied, landschap en landbouw	**-3.319**	**-3.553**	**-3.612**	**-3.697**
Saldo incl. bestemmingen	**-3.319**	**-3.553**	**-3.612**	**-3.697**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Buitengebied, landschap en landbouw

Kadastrale informatie
Voor de onderzoeken in het kader van de BAG is € 20.000 aan uitvoeringskosten bij geraamd.

Soortenmanagementplan
In de raadsvergadering van 17 september 2026 heeft u het biodiversiteitsplan aangenomen. Daarin zitten een aantal onderdelen met de volgende financiële consequenties:

- € 52.000 structurele kosten voor monitoring van populaties en personele inzet;
- € 354.000 verspreid over vier jaar aan incidentele kosten voor plaatsen en monitoren van verblijven;
- € 150.000 per jaar voor vier jaar voor de realisatie van Groenblauwe dooradering;
- € 25.000 per jaar voor vier jaar om de successen van landschapscontract vast te houden.

De structurele kosten worden gedekt uit een verhoging van de leges (zie beleidsveld 3.2 Wonen) en het afsluiten van anterieure overeenkomsten. De incidentele kosten worden onttrokken aan de reserve Ligt op Groen.

Ecologisch bermbeheer
In deze begroting maken we de bij de begrotingsbehandeling van 2026 doorgevoerde bezuiniging ongedaan. We kunnen tijdelijk weer 60% van de gemeentelijke bermen ecologisch beheren. Het betreft de ecologisch gezien meest interessante bermen waar we de bermen verschralen door de vegetatie te maaien en het maaisel af te voeren. Daarnaast kunnen we maatwerk uitvoeren door op delen extra te maaien of op andere tijdstippen ten gunste van voorkomende bijzondere soorten. Door de bermen te monitoren en het beheer steeds te evalueren kan het resultaat steeds verbeterd worden. Het budget wordt van 2027 tot en met 2029 met € 135.000 verhoogd. Deze kosten worden gedekt door geld uit de reserve Ligt op Groen te onttrekken. In 2029 wordt het beleid geëvalueerd en bezien of de verhoging structureel moet worden gemaakt.

3.5 Economie en toerisme

Portefeuillehouder

R.L.N. Westra

Ambitie

Wij bouwen aan een vitale en toekomstbestendige gemeente, waar wonen, werken, ondernemen en recreëren mogelijk zijn met behoud van het dorpse, groene en landschappelijke karakter van onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Op regionaal economisch niveau, trekken we samen op het de Regio Stedendriehoek. Gezamenlijk werken we aan de ambities uit het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) Regio Stedendriehoek. Het lokale beleidsstuk programma economie gemeente Brummen 2025-2030 is ons eerste sectorale economiebeleid. De sector is van maatschappelijk belang. In het beleid staan ruimte voor ondernemerschap, publiek-privaat samenwerken en levendige kernen centraal. Aan het beleidsstuk is een uitvoeringsprogramma gekoppeld. In 2026 zijn mooie resultaten geboekt in het versterken van het organiserend vermogen met de voortzetting van BIZ centrum Eerbeek.

Ook zijn de BIZ centrum Brummen en de ondernemersvereniging Ondernemend Brummen (industrieterreinen Brummen) tot stand gekomen. Door dit versterkte organiserend vermogen, komen we efficiënter tot samenwerking. In samenwerking met de OVB en OVE stellen we bijvoorbeeld een centrummanager aan. Ook intern is een integrale ambtelijke werkgroep economie actief om de belangen van economie en ondernemerschap integraal te borgen.

Naast onze inspanningen voor leefbaarheid is er een Rijksopgave die door de provincie samen met de papierindustrie wordt vertaald in concrete plannen om de stikstofreductie en de CO2-uitstoot te verminderen. Verder zijn het wegennet (met Kanaalroute en Loubergweg/Coldenhovenseweg) en de waterrotonde belangrijk in de leefbaarheid van het gebied. Ook een belangrijk aandachtspunt is de energievoorziening, zowel als het gaat om elektriciteit als om warmte. In dat kader is de herontwikkeling van locatie 'De Hoop' tot energy hub van groot belang.

Op de locatie van voormalig Folding Boxboard Eerbeek (FBE) rust een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Samen met de provincie Gelderland volgen we de ontwikkelingen op die locatie nauwgezet, met aandacht voor de balans tussen leefbaarheid in het dorp, economische veerkracht en benutting van de capaciteit op het bedrijventerrein. We werken aan de definitie van een actueel programma Eerbeek tot voorbij 2030.

In het kader van de Regiodeal Veluwe in Balans werken we het Masterplan Veluwe Ontvangstlocatie Eerbeek uit. We ontwikkelen de Stationsomgeving in Eerbeek tot een Veluws toeristisch opstappunt (Veluwe TOP) en zetten we in op de uitbreiding/verbetering van fiets- en wandelroutes tussen het Veluwe TOP Eerbeek, de Veluwe en IJsselvallei. Er vormt zich een grote kans om aan deze ontvangstlocatie tot plek te vormen waar inwoners en bezoekers kunnen samenkomen, leren, ontmoeten, ontdekken en beleven; het PAKhuis (projectiel). We werken in het project PAKhuis aan een nieuw gebouw waar een papier- en kartonmuseum, bibliotheek, welzijnswerk, buurthuis en informatiepunt voor gemeentelijke dienstverlening toekomstbestendig gehuisvest kan worden.

Wat willen we bereiken?

Een toekomstgerichte (vrijetijds) economie waarin ondernemers kunnen groeien, centra sterk blijven en gemeente en bedrijfsleven samenwerken.

Wat gaan we doen?

Versterken lokale economie door uitvoering Programma Economie gemeente Brummen 2030

In 2026 is onderzoek gedaan naar de efficiëntie van het ruimtegebruik, de milieu- en schuifruimte op onze bedrijventerreinen en centra. Met de resultaten bepalen we in 2027 de vervolgstappen die nodig zijn. Voor Eerbeek trekken we hierin samen op met het programmateam Ruimte voor Eerbeek in relatie tot de ontwikkelingen in de papierindustrie. In het centrum Brummen staat het vestigingsklimaat voor ondernemerschap onder druk. Dit raakt het voorzieningenniveau en leefbaarheid van het dorp voor onze inwoners.

Het Plan van Aanpak Centrum Brummen welke tot op heden voornamelijk gericht is op woningbouw en de ambitie voor een multifunctioneel dorpshuis, gaan we actualiseren en verrijken met de belangen en activiteiten op economie, ondernemerschap en toerisme en recreatie.

Wat willen we bereiken?

Toekomstbestendiger maken centra Brummen en Eerbeek.

Wat gaan we doen?

Integrale centrum aanpak Brummen

Voor de kern Brummen geven we uitvoering aan het Plan van Aanpak Centrum Brummen. Met de uitvoering hiervan werken we aan de ontwikkeling van een aantrekkelijk en multifunctioneel dorpscentrum, waar ruimte is voor wonen, recreëren, boodschappen doen, ondernemen en ontmoeten.

Een goede bereikbaarheid en voldoende parkeergelegenheid nabij voorzieningen zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden. De herinrichting van de Burgemeester Dekkerstraat biedt mogelijkheden om de parkeervoorzieningen te verbeteren en tegelijkertijd ruimte te creëren voor de uitbreiding van de Jumbo. Daarnaast geven we invulling aan het Graaf van Limburg Stirumplein. We zetten hierbij in op een passende woningbouwontwikkeling die aansluit bij de ruimtelijke kwaliteit van het centrum en bijdraagt aan het voorzien in de lokale woningbehoefte. Tevens onderzoeken we de haalbaarheid van de realisatie van een multifunctioneel dorpshuis aan het Graaf van Limburg Stirumplein. Hiermee versterken we de vitaliteit en aantrekkelijkheid van het centrum van Brummen als plek om te wonen, werken, verblijven en elkaar te ontmoeten.

Programma Eerbeek-Loenen 2030 / Programma Ruimte voor Eerbeek

Sinds 2018 richten provincie Gelderland, Industriekern Eerbeek-Loenen (IKEL) en de gemeente Brummen zich op een toekomstbestendig Eerbeek. In het programma Eerbeek-Loenen 2030 werken we daarnaast samen met Veluwonen, waterschap Vallei en Veluwe en gemeente Apeldoorn aan diverse plannen, projecten en maatregelen die effect hebben op de leefbaarheid in de kern Eerbeek, het vestigingsklimaat van het bedrijfsleven en de energietransitie. De Eerbeekse wijk- en dorpsraden zijn hierbij actief betrokken. We combineren onze inzet voor de opgaven in Eerbeek met de

ontwikkeling van onze gemeentelijke rol en versterking van bestuurskracht. In het programma Eerbeek-Loenen 2030 werken we in partnerverband voortdurend verder richting het behalen van onze doelen in het dorp. Er liggen mogelijkheden in en nabij het centrum om de aantrekkelijkheid te vergroten, zoals de ontwikkeling van het Burgersterrein, de Spoorzone, het PAKhuis, het Kerstenterrein, de Loenenseweg en de Stuijvenburchstraat. Deze (gemeentelijke) projecten realiseren we in afstemming met onze partners, zowel binnen als buiten het programma Eerbeek-Loenen 2030.

Wat willen we bereiken?

Versterken toerisme en recreatie.

Wat gaan we doen?

Versterken lokale economie door het uitvoeren van de actielijst programma economie gemeente Brummen 2030

In Brummen zien we toerisme en recreatie niet als een doel op zich maar als een middel om een bijdrage te leveren aan maatschappelijk opgaven zoals leefbaarheid, behoud van voorzieningen, cultuur en erfgoed, sociale cohesie en de transitie in de landbouwsector.

Ook stimuleert de sector een gezonde en actieve levensstijl. Sinds 2022 is er veel bereikt tijdens de integrale uitvoering van het beleidsstuk 'kwaliteitstoerisme in de gemeente Brummen'. De effecten van dit beleid zijn eind 2025 / begin 2026 geëvalueerd. Hierbij is geadviseerd op dezelfde lijn voort te bouwen. In 2026 is samen met de sector gewerkt aan een beleidsactualisatie. Het geactualiseerde toerismebeleid wordt begin 2027 samen met het uitvoeringsprogramma aan de gemeenteraad ter besluitvorming aangeboden. Dit vormt de leidraad van de activiteiten van 2027 en verder.

Wanneer zijn we tevreden?

- Leegstand op bedrijventerreinen en dorpscentra zijn verminderd
- Gebruik milieuruimtecategorie bedrijventerrein
- Actielijst programma economie gemeente Brummen 2030
- Ontwikkeling van de woningvoorraad in Eerbeek
- Projecten tijdig en succesvol afgerond
- Bezoekersaantallen centrum Brummen verhoogd
- Waardering in Koopstromenonderzoek Oost Nederland
- Go / No Go momenten PAKhuis
- Uitbreiding wandel en fietsnetwerk 10%
- Visitor Data Monitor Visit Veluwe
- Toevloei koopstromen in de dorpscentra door toerisme en recreatie
- Groei van toeristisch aanbod in dag- en verblijfsrecreatie
- Verbeteren lokaal gastheerschap
- Geactualiseerd en vastgesteld toerisme- en recreatiebeleid 2027-2031
- Uitvoeringsprogramma toerisme en recreatie 2027-2031

Het financieel verloop beleidsveld Economie en toerisme

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
3.5 Economie en toerisme				
Lasten	-557	-566	-575	-583
Baten	121	121	121	121
Onttrekkingen	214	215	216	217
Totaal 3.5 Economie en toerisme	**-222**	**-230**	**-238**	**-245**
Saldo incl. bestemmingen	**-222**	**-230**	**-238**	**-245**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Economie en toerisme

Economisch beleid BIZ Eerbeek en Brummen
De inkomsten van BIZ Brummen zijn nu bijgeraamd in de begroting. Dit betekent een extra last en een baat van € 46.000.

3.6 Mobiliteit

Portefeuillehouder

J.H. Scholten

Ambitie

Wij bouwen aan een vitale en toekomstbestendige gemeente, waar wonen, werken, ondernemen en recreëren mogelijk zijn met behoud van het dorpse, groene en landschappelijke karakter van onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Het wagenpark in Nederland raakt steeds verder geëlektrificeerd. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor de kwetsbare verkeersdeelnemers als voetgangers en fietsers. Bij de (her-)inrichting van de wegen krijgen de kwetsbare verkeersdeelnemers een sterkere positie. In Brummen krijgt dit onder meer gestalte in het Uitvoeringsplan van de Mobiliteitsvisie.

Wat willen we bereiken?

Wij maken de gemeente verkeersveiliger.

Wat gaan we doen?

We pakken verkeersknelpunten aan

We nemen maatregelen om de snelheid van het verkeer in het buitengebied te verminderen en we starten met de herinrichting van de Zutphensestraat en Loenenseweg.

We zorgen voor veiligere fiets- en wandelroutes

We onderzoeken de mogelijkheden om de fietsverbindingen tussen Brummen en Zutphen en tussen Eerbeek en Zutphen te verbeteren en we brengen extra lichtpunten aan op verkeers- en sociaal onveilige locaties.

Wanneer zijn we tevreden?

- Als we in 2027 op minimaal twee wegen in het buitengebied verkeersmaatregelen hebben doorgevoerd die de snelheid op deze wegen aantoonbaar heeft doen afnemen.
- Als we in Q2 2027 daadwerkelijk kunnen starten met de uitvoering van de herinrichting van de Zutphensestraat en we in 2027 het definitieve ontwerp van de Loenenseweg hebben en de aanleg kunnen aanbesteden.
- Als we in Q3 2027 het onderzoek afgerond hebben en mogelijke opties in beeld zijn.

Het financieel verloop beleidsveld Mobiliteit

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
3.6 Mobiliteit				
Lasten	-3.062	-3.624	-3.923	-4.135
Baten	15	15	15	15
Onttrekkingen	10	10	10	10
Totaal 3.6 Mobiliteit	**-3.037**	**-3.599**	**-3.898**	**-4.110**
Saldo incl. bestemmingen	**-3.037**	**-3.599**	**-3.898**	**-4.110**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Mobiliteit

Verharde wegen
Als gevolg van het beheerplan wegen 2026 is voor € 88.000 aan extra toevoeging aan de voorziening geraamd. Vanwege de geactualiseerde nota investerings- en afschrijvingsbeleid zijn de afschrijvingslasten verlaagd. Dit levert circa € 98.000 structureel op.

Programma 4 Gemeentelijke toekomst en bestuur

Inleiding

Dit programma bevat de volgende beleidsvelden:

- 4.1 Bestuur en dienstverlening
- 4.2 Bestuurlijke toekomst en samenwerking
- 4.3 Organisatie en digitalisering
- 4.4 Participatie en communicatie

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Incidenteel	**-1.274**	**-1.134**	**-950**	**0**
Structureel	**-14.103**	**-14.601**	**-14.857**	**-15.233**
Totaal Lasten	**-15.377**	**-15.735**	**-15.807**	**-15.233**
Baten				
Incidenteel	**50**	**50**	**0**	**0**
Structureel	**591**	**585**	**502**	**504**
Totaal Baten	**641**	**635**	**502**	**504**
Saldo incl. bestemmingen	**-14.736**	**-15.101**	**-15.305**	**-14.730**

Beleidsdocumenten

- Communicatiebeleidskader 2019 (D301609)
- Visie Gebiedsgericht (samen)werken 2024-2028 (D434285)
- Participatievisie 2024-2028 (D434284)
- Visie Dienstverlening "Wij werken voor Brummen" (INT17.2095)
- Verordening gemeentelijke rekenkamer gemeente Brummen 2024 (D422485)
- Toekomstvisie 2030 "Innoveren met oude waarden" (INT13.0925)
- I-Visie 2024-2027 (D431441)
- Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Brummen 2024-2027 (D422444)
- Privacybeleid 2023-2027 (D422446)
- Beleidsplan gemeentelijke gebouwen 2013-2018 (INT12.1199)
- Archiefverordening gemeente Brummen 2020 (D322487)
- Organisatieregeling gemeente Brummen 2025 (D464606)

4.1 Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder

J.N. Rozendaal

Ambitie

Brummen is een toekomstbestendige gemeente die door stapsgewijze samenwerking met Rheden, met behoud van lokale identiteit en financiële stabiliteit, uitstekende, toegankelijke, voorspelbare en betrouwbare dienstverlening biedt aan inwoners, ondernemers en organisaties, met aandacht voor cyberveiligheid, privacy, transparante communicatie en actieve participatie.

Trends en ontwikkelingen

De vraag naar digitale dienstverlening blijft toenemen. Inwoners en ondernemers verwachten dat zij eenvoudig, veilig en op een zelfgekozen moment digitaal zaken met de gemeente kunnen regelen. Tegelijkertijd blijft aandacht nodig voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn, waardoor naast digitale dienstverlening ook persoonlijke ondersteuning beschikbaar blijft. Daarnaast stellen nieuwe wettelijke kaders op het gebied van digitale dienstverlening, openbaarheid, toegankelijkheid en informatiebeveiliging steeds hogere eisen aan de inrichting van processen en de informatiehuishouding. Ook de snelle technologische ontwikkelingen, waaronder kunstmatige intelligentie (AI), bieden kansen om dienstverlening en informatievoorziening verder te verbeteren en efficiënter in te richten.

Wat willen we bereiken?

Brummen waarborgt uitstekende, toegankelijke en toekomstbestendige dienstverlening voor inwoners, ondernemers en organisaties door uitvoering te geven aan een actuele Visie op Dienstverlening en heldere servicenormen.

Wat gaan we doen?

Sturingskader herijkte Visie Dienstverlening

We geven uitvoering aan een actuele Visie Dienstverlening en heldere servicenormen. Hiermee geven we richting aan de verdere verbetering van de toegankelijkheid, kwaliteit en toekomstbestendigheid van de gemeentelijke dienstverlening.

Wanneer zijn we tevreden?

- Tevredenheid inwoners (jaarlijkse meting via enquête).
- Doorlooptijd aanvragen (gemiddelde afhandeltijd binnen de wettelijke termijn).
- Aantal digitale aanvragen (toename in %).

Het financieel verloop beleidsveld Bestuur en dienstverlening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
4.1 Bestuur en dienstverlening				
Lasten	-3.359	-3.439	-3.440	-3.523
Baten	517	509	427	428
Totaal 4.1 Bestuur en dienstverlening	**-2.842**	**-2.930**	**-3.013**	**-3.096**
Saldo incl. bestemmingen	**-2.842**	**-2.930**	**-3.013**	**-3.096**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Bestuur en dienstverlening

Gemeenteraad en griffie
De kosten voor de gemeenteraad vallen € 48.000 hoger uit vanwege een structurele jaarlijkse vergoeding ter hoogte van één maandsalaris voor voorzieningen rondom arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.

College B&W
Met ingang van 2026 is het aantal wethouders verlaagd. Dit betekent een voordeel van structureel € 134.000.

4.2 Bestuurlijke toekomst en samenwerking

Portefeuillehouders

J.N. Rozendaal

Ambitie

Gemeente Brummen is een toekomstbestendige gemeente die door stapsgewijze samenwerking met Rheden, met behoud van lokale identiteit en financiële stabiliteit, uitstekende, toegankelijke, voorspelbare en betrouwbare dienstverlening biedt aan inwoners, ondernemers en organisaties, met aandacht voor cyberveiligheid, privacy, transparante communicatie en actieve participatie.

Trends en ontwikkelingen

Trends en ontwikkelingen worden meegenomen in het concept herindelingsontwerp.

Wat willen we bereiken?

Dienstverlening van de gemeente Brummen voor de lange termijn ten minste kunnen handhaven op het huidige niveau.

Wat gaan we doen?

Bestuurlijk herindelingstraject

In 2027 wordt een gedragen concept herindelingsontwerp opgesteld door de gemeenten Brummen en Rheden en ter inzage gelegd. Het traject van herindeling is in gang gezet om de kwetsbaarheid van de dienstverlening te verminderen.

Het financieel verloop beleidsveld Bestuurlijke toekomst en samenwerking

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
4.2 Bestuurlijke toekomst en samenwerking				
Lasten	-650	-924	-1.024	-74
Totaal 4.2 Bestuurlijke toekomst en samenwerking	**-650**	**-924**	**-1.024**	**-74**
Saldo incl. bestemmingen	**-650**	**-924**	**-1.024**	**-74**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Bestuurlijke toekomst en samenwerking

Stelpost strategische versterking
In 2019 is een ontwikkelplan vastgesteld voor de versterking van het strategisch vermogen van de gemeente. Onderdeel hiervan was het opnemen van een reservering voor de versterking van een aantal functies. Met deze begroting wordt hier structureel € 74.000 van afgeraamd om het inkoop- en contractmanagement met een halve fte te versterken. Vanaf 2028 is er nog ruimte voor de andere helft van de formatie.

Extra capaciteit herindeling
De komende jaren zal de organisatie steeds meer toewerken naar de herindeling met gemeente Rheden. Dit is een grote ontwikkeling die veel van de organisatie zal vragen. En we willen de lopende dienstverlening niet in gevaar laten komen. Met tijdelijke aanvullende capaciteit kunnen we de komende jaren met vertrouwen een herindeling tegemoet gaan. Het gaat om een bedrag van € 650.000 in 2027, € 850.000 in 2028 en € 950.000 in 2029. In dat laatste jaar zal ook een frictiekostenuitkering van het Rijk worden ontvangen. De hoogte hiervan moet nog worden vastgesteld.

4.3 Organisatie en digitalisering

Portefeuillehouder

J.N. Rozendaal

Ambitie

Gemeente Brummen is een toekomstbestendige gemeente die door stapsgewijze samenwerking met Rheden, met behoud van lokale identiteit en financiële stabiliteit, uitstekende, toegankelijke, voorspelbare en betrouwbare dienstverlening biedt aan inwoners, ondernemers en organisaties, met aandacht voor cyberveiligheid, privacy, transparante communicatie en actieve participatie.

Trends en ontwikkelingen

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) stelt dat we sinds 1 januari 2026 alle diensten waarbij dit mogelijk is digitaal moeten aanbieden, naast de andere, al bestaande kanalen. Binnen de gemeente wordt steeds meer digitaal gewerkt, ook landelijke voorzieningen vragen om digitale aansluiting. Daarnaast hebben we de wens om de werkzaamheden bij KCC/Burgerzaken verder te digitaliseren, zodat we onze werkzaamheden beter kunnen stroomlijnen en daarmee meer werk in minder tijd kunnen verzetten. Dat is nodig, want we zitten midden in de paspoortpiek. Dat heeft als gevolg dat de werkdruk momenteel hoog is.

Wat willen we bereiken?

Het borgen van een veilige, betrouwbare en toekomstbestendige digitale basis, zodat inwoners, organisatie en bestuur kunnen rekenen op toegankelijke dienstverlening, weerbare ICT en zorgvuldige omgang met informatie en gegevens.

Wat gaan we doen?

Business Continuity Plan

We stellen een Business Continuity Plan op waarin we vastleggen hoe kritieke bedrijfsprocessen en dienstverlening bij verstoringen kunnen worden voortgezet of zo snel mogelijk worden hersteld. Hiermee vergroten we de digitale en organisatorische weerbaarheid van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

We vergroten het aanbod van digitale diensten conform de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

Wat gaan we doen?

E-diensten Burgerzaken

We digitaliseren diensten bij team KCC/Burgerzaken, zodat de inwoner zijn zaken ook vanuit huis kan regelen. Dit waarborgt niet alleen het voldoen aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), maar maakt het ook makkelijker voor de inwoner om hun zaken te regelen bij de gemeente.

Wanneer zijn we tevreden?

- De afhankelijkheid van digitale systemen en gegevens neemt verder toe. Tegelijkertijd nemen cyberdreigingen toe en worden wettelijke eisen rondom informatiebeveiliging, digitale weerbaarheid, privacy en digitale dienstverlening aangescherpt. Dit vraagt om blijvende investeringen in continuïteit, veiligheid en toegankelijke digitale dienstverlening.

Het financieel verloop beleidsveld Organisatie en digitalisering

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
4.3 Organisatie en digitalisering				
Lasten	-10.762	-10.745	-10.745	-11.018
Baten	74	75	75	76
Totaal 4.3 Organisatie en digitalisering	**-10.688**	**-10.669**	**-10.670**	**-10.942**
Saldo incl. bestemmingen	**-10.688**	**-10.669**	**-10.670**	**-10.942**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Organisatie en digitalisering

Juridische zaken
De afgelopen jaren is er een toename geweest van de kosten van juridische zaken voor het betalen van dwangsommen en de inzet van advocaten. Er is structureel € 90.000 aan extra lasten bijgeraamd.

Facilitaire zaken
De contracten van het drukwerk zijn recentelijk opnieuw aanbesteed. Deze blijken een stuk goedkoper uit te vallen dan de voorgaande contracten. Dit betekent een structurele meevaller van € 26.000.

Informatisering & Automatisering
Om pilots uit te voeren op het gebied van AI wordt in 2027 en 2028 incidenteel € 50.000 aan budget beschikbaar gesteld.

Voor de invoering van Office 365 wordt in 2027 € 114.000 gevraagd en in de opvolgende jaren € 101.000 voor 1 fte functioneel beheer. In 2027 is er incidenteel budget voor expertise training. Hiermee worden medewerkers ondersteund bij het gebruik van de nieuwe werkwijze en kan specialistische kennis worden ingezet waar deze intern nog niet beschikbaar is.

Daarnaast is er structureel budget voor functioneel beheer. Deze inzet is nodig om de overgang naar O365 goed te begeleiden, de mogelijkheden van het platform daadwerkelijk te benutten en het beheer na ingebruikname goed te organiseren. De benodigde inzet wordt afgestemd op de ontwikkeling van de organisatie en de toekomstige inrichting van functioneel beheer.

HR
Er wordt € 37.000 vrijgemaakt in 2027 voor de verdere ontwikkeling van het leermanagementsysteem (LMS), zodat aanvullende trainingen, met name op ICT-gebied, centraal en

laagdrempelig kunnen worden aangeboden. Dit ondersteunt medewerkers bij veranderingen in systemen en werkwijzen en helpt om kennis en digitale vaardigheden structureel op peil te houden. In de jaren erna is er structureel € 24.000 voor licentiekosten.

Informatiebeheer
In 2027 is incidenteel budget benodigd voor het aanschaffen en implementeren van een publicatieplatform. Daarnaast is er structureel inzet benodigd voor functioneel beheer. Dit is nodig om alle vakapplicaties voldoende te ondersteunen en functioneel beheer als geheel vanuit een eenduidige werkwijze verder te ontwikkelen. De inrichting en omvang van functioneel beheer blijft daarbij aansluiten op de toekomstige organisatieontwikkeling. Het betreft € 245.000 incidenteel in 2027 en daarnaast structureel € 115.000 voor licenties en € 90.000 voor personele inzet.

4.4 Participatie en communicatie

Portefeuillehouder

J.N. Rozendaal

Ambitie

Gemeente Brummen is een toekomstbestendige gemeente die door stapsgewijze samenwerking met Rheden, met behoud van lokale identiteit en financiële stabiliteit, uitstekende, toegankelijke, voorspelbare en betrouwbare dienstverlening biedt aan inwoners, ondernemers en organisaties, met aandacht voor cyberveiligheid, privacy, transparante communicatie en actieve participatie.

Trends en ontwikkelingen

- Inwoners, ondernemers en organisaties verwachten tijdige, duidelijke, toegankelijke en transparante communicatie van de gemeente. Dit wordt verstrekt door landelijke wetgeving zoals Wet openbare overheid en Wet digitale toegankelijkheid.
- De behoefte groeit aan meer betrokkenheid en invloed van inwoners en organisaties bij beleid, plannen en ontwikkelingen.
- Participatie ontwikkelt zich steeds meer van een afzonderlijk traject naar een vaste manier van werken, waarbij participatie vroegtijdig onderdeel is van beleid en besluitvorming.
- Maatwerk wordt belangrijker: communicatie en participatie moeten aansluiten bij verschillende doelgroepen, behoeften en de ruimte die er daadwerkelijk is voor invloed.
- Gebiedsgericht werken biedt kansen om signalen, behoeften en initiatieven uit wijken, dorpen en kernen beter te verbinden met gemeentelijke opgaven.
- Er is steeds meer aandacht voor verbinding en samenwerking tussen inwoners, organisaties, maatschappelijke partners, bestuur en gemeentelijke organisatie.
- De gemeente blijft haar aanpak verder ontwikkelen op basis van ervaringen, evaluatie en praktische hulpmiddelen, zoals de participatietoolbox.

Wat willen we bereiken?

De gemeente communiceert open, tijdig, duidelijk en toegankelijk met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, medewerkers en bestuurders.

Wat gaan we doen?

Communicatievisie

We zetten communicatiemiddelen en -kanalen doelgericht in, zodat informatie begrijpelijk, vindbaar en betrouwbaar is, het vertrouwen in de gemeente wordt versterkt en inwoners weten wat zij van de gemeente mogen verwachten.

- De eind 2026 vastgestelde communicatievisie uitvoeren en verankeren in de organisatie.
- Door ontwikkelen website “Brummen.nl” als basisbron en blijven voldoen aan digitale toegankelijkheidseisen.
- Doorvoeren datagedreven werkwijze bij bepalen en gebruik van communicatiemethoden en kanalen.
- Versterken van communicatieve kracht/vaardigheden van de gehele organisatie, waaronder vergroten van de kwaliteit bestuurlijke voorstellen.
- Communicatieagenda met speerpunten voor 2028 opstellen.

Wat willen we bereiken?

We versterken eigenaarschap en initiatief in de samenleving door inwoners, organisaties en ondernemers ruimte, ondersteuning en mogelijkheden te bieden om actief bij te dragen aan hun leefomgeving en maatschappelijke opgaven.

Wat gaan we doen?

Faciliteren en ondersteunen van inwonersinitiatieven

- Vaststellen en implementeren van kaders en werkwijze voor ondersteuning, subsidies en buurtbudgetten en initiatieven actief stimuleren en begeleiden.
- Verbinden van inwonersinitiatieven met maatschappelijke partners en gemeentelijke opgaven.
- Stimuleren van co-creatie en participatie bij opgaven en projecten, in lijn met de participatievisie, en de toolkit inzetten, evalueren en doorontwikkelen.
- Inventariseren van de behoefte aan ontmoetingsplekken in de buurt en kansrijke plekken versterken en ondersteunen.

Wanneer zijn we tevreden?

- Waarderingscijfer informatievoorziening uit raadpleging inwonerspanel (streven rapportcijfer 7)
- Waarderingscijfers communicatiekanalen zoals website, nieuwsbrief etc. (streven rapportcijfer 7)

Het financieel verloop beleidsveld Participatie en communicatie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
4.4 Participatie en communicatie				
Lasten	-607	-628	-598	-618
Baten	50	50	0	0
Totaal 4.4 Participatie en communicatie	**-557**	**-578**	**-598**	**-618**
Saldo incl. bestemmingen	**-557**	**-578**	**-598**	**-618**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Participatie en communicatie

Gebiedsgericht werken
Vanuit de provincie wordt € 100.000 beschikbaar gesteld ter ondersteuning van projecten in het kader van gebiedsgericht werken. Dit wordt in 2027 en 2028 besteed.

Programma 5 Verantwoord vooruit

Inleiding

Dit programma bevat de volgende beleidsvelden:

- 5.1 Rentmeesterschap
- 5.2 Klimaat en duurzaamheid

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Incidenteel	**-424**	**-339**	**-331**	**-331**
Structureel	**-7.444**	**-7.195**	**-7.412**	**-7.529**
Totaal Lasten	**-7.869**	**-7.535**	**-7.743**	**-7.860**
Baten				
Incidenteel	**298**	**298**	**298**	**298**
Structureel	**7.529**	**6.910**	**6.981**	**7.111**
Totaal Baten	**7.826**	**7.208**	**7.279**	**7.409**
Stortingen				
Mutaties reserves	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
Totaal Stortingen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	**56**	**56**	**56**	**56**
Totaal Onttrekkingen	**56**	**56**	**56**	**56**
Saldo incl. bestemmingen	**-37**	**-321**	**-458**	**-446**

Beleidsdocumenten

- Energiestrategie Gemeente Brummen (D439242)
- Beleidskader Duurzaam Ontwikkelen (D428312)

5.1 Rentmeesterschap

Portefeuillehouder

J.H. Scholten

Ambitie

We beheren Brummen zorgvuldig en duurzaam, zodat we een leefbare, groene en toekomstbestendige gemeente doorgeven aan volgende generaties.

Trends en ontwikkelingen

Klimaatverandering dwingt ons om in de openbare ruimte rekening te houden met hittestress en wateroverlast. We werken daarom aan vergroening en waterberging in onze leefomgeving. En we zetten in op afkoppeling van de afvoer van regenwater naar het riool, ook bij mensen thuis.
In het landelijke gebied spelen een aantal grote opgaven. Denk aan stikstofaanpak en natuurherstel, een gezonde bodem en zorg voor meer biodiversiteit. Hierin spelen Rijksregelingen, provinciaal beleid en regionale samenwerking een bepalende rol; zowel voor de maatregelen die van onze gemeente worden verwacht als voor de kansen en beperkingen in ons buitengebied.

Wat willen we bereiken?

Wij maken onze openbare ruimte toekomstbestendiger.

Wat gaan we doen?

Verbeteren klimaatbestendigheid en biodiversiteit beplantingen

- We vormen in slechte staat verkerende beplantingen om in de wijk Werfakker;
- We vormen gazons om naar bloemrijke graslanden;
- We beheren onze plantsoenen en bermen op een verantwoorde ecologische wijze;
- We nemen maatregelen om de biodiversiteit te verbeteren;
- We gaan de watergangen in het buitengebied structureel beheren volgens een beheerplan;
- We koppelen verhard oppervlak van de riolering af en infiltreren dit in de bodem;
- We koppelen het hemelwater af bij de herinrichting van de Zutphensestraat en de Loenenseweg.

Wat willen we bereiken?

Wij verbeteren de inzamelresultaten van het huishoudelijk afval.

Wat gaan we doen?

We sturen op vermindering van de hoeveelheid restafval per huishouden

We sturen op vermindering van de hoeveelheid restafval per huishouden. We stellen een grondstoffenplan vast met haalbare ambities die bijdragen aan vermindering van de hoeveelheid restafval volgens het Diftar-principe. We analyseren het afvalgedrag en voeren maatregelen uit het grondstoffenplan uit om de hoeveelheid restafval te verminderen.

Wanneer zijn we tevreden?

- Aantal afgekoppelde adressen.
- Als we in 2030 niet meer dan 80 kg restafval per inwoner per jaar inzamelen.

Het financieel verloop beleidsveld Rentmeesterschap

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
5.1 Rentmeesterschap				
Lasten	-6.192	-5.805	-5.997	-6.097
Baten	7.524	6.905	6.977	7.106
Onttrekkingen	16	16	16	16
Totaal 5.1 Rentmeesterschap	**1.348**	**1.116**	**996**	**1.026**
Saldo incl. bestemmingen	**1.348**	**1.116**	**996**	**1.026**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Rentmeesterschap

Riolering
Er zijn een aantal onderdelen van riolering waar sprake is van kostenstijgingen. De kosten van energie op de riolen en gemalen is met € 30.000 bij geraamd om de kostenstijgingen te kunnen dekken. Daarnaast vallen de afschrijvingen en toegerekende rente € 40.000 hoger uit. Tot slot is de bijdrage aan Tribuut opnieuw verdeeld conform de begroting. Dit betekent dat € 63.000 meer van de kosten worden doorbelast aan riool.

De rioolheffing mag kostendekkend worden geheven. Op basis van de meerjarenprognose kan de heffing vanaf 2027 zakken. Dit betekent een nadeel voor de begroting. De kostenstijgingen en de verlaging van de opbrengst kunnen worden verrekend met de egalisatievoorziening voor rioolheffing.

Afval
Circulus voert de taken rondom afval uit. De jaarlijkse bijdrage valt structureel € 142.000 hoger uit. Ook de kosten van Tribuut voor afval vallen vanwege de nieuwe verdeling structureel € 94.000 hoger uit. Deze kostenstijgingen worden opgevangen door de tarieven van afvalstoffenheffing te verhogen en meer uit de egalisatievoorziening te onttrekken.

Reiniging van wegen
Er is voor de inhuur derden een bedrag van € 20.000 bijgeraamd.

5.2 Klimaat en duurzaamheid

Portefeuillehouder

J.H. Scholten

Ambitie

We beheren Brummen zorgvuldig en duurzaam, zodat we een leefbare, groene en toekomstbestendige gemeente doorgeven aan volgende generaties.

Trends en ontwikkelingen

Voor de uitdagingen in Klimaat en Duurzaamheid is de programmatische benadering van belang. Dit betekent focus op de gemeentelijke ambities en maatschappelijke opgaven met de mogelijkheid om de verschillende opgaven integraal en gebiedsgericht aan te gaan. Voorbeelden hiervan uit het de afgelopen jaren zijn: energiestrategie gemeente Brummen, maatschappelijke tender voor zonnevelden, visie op de warmtetransitie, onderzoek naar een warmtenet, strategie voor duurzame gebiedsontwikkeling, verduurzaming van gemeentelijke panden.

Dit geldt ook voor onze samenwerking in de Stedendriehoek in het Regionaal Programma Energie. Onze infrastructuur voor elektriciteitsvoorziening staat enorm onder druk: hoe komen we aan extra stroom voor nieuwe woningbouw en economische uitbreiding? En waar is het mogelijk om meer stroom op te wekken? Dit vraagt niet alleen om alertheid voor actuele ontwikkelingen, maar ook om een bewuste gedeelde strategie voor de (middel)lange termijn gericht op opwek, opslag, slimme systemen en verlichting van netcongestie. Wat betreft het gebruik van energie is de warmtetransitie een belangrijk vraagstuk. Dat vereist een effectief warmtebeleid.

Waarschijnlijk gaat vanaf 2027 de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw) gelden, als vervanging van de huidige Warmtewet. Het doel van de nieuwe wet is om de ontwikkeling van warmtenetten makkelijker te maken en zo de energietransitie te bevorderen. Maar ook om betaalbaarheid, betrouwbaarheid en duurzaamheid van collectieve warmtelevering te waarborgen. Dat gebeurt onder andere door gemeenten meer regie over de warmtetransitie te geven. Dit laatste wordt geregeld in de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Hiermee krijgen gemeenten de bevoegdheden (waarschijnlijk vanaf 2027) om regie te kunnen voeren in de wijk- of gebiedsgerichte aanpak van de warmtetransitie.

Als de wetgeving eenmaal in werking is getreden, kunnen en moeten we vanaf 2027 aan de slag. Dit doen we op basis van het gemeentelijke warmteprogramma. Hiermee stellen wij lokale regels voor de overgang van aardgas naar andere vormen van energie. De organisatie moet daarop worden ingericht voor een lange periode, want de warmtetransitie loopt tot 2050. Een belangrijke voorbereiding van inwoners op de warmtetransitie is om de warmtevraag in hun woning te reduceren door bewust gedrag en door de schil van de woning te isoleren. De gemeente heeft een actieve subsidieregeling met behulp van Rijksgeld om een deel van de inwoners daarin te ondersteunen.

Wat willen we bereiken?

De energietransitie mogelijk maken door opwek en opslag van elektriciteit, oplossen van netcongestie en gemeentelijke regie op de Warmtetransitie.

Wat gaan we doen?

Warmtetransitie (WT) mogelijk maken

We werken aan de verandering van onze energievoorziening en aan de enorme opgave om onze gemeente aardgasvrij te laten worden. De nadruk ligt op waar dat kan op praktische realisatie van toekomstbestendige energiesystemen- en oplossingen voor woningen, verkeer en vervoer, bedrijven en instellingen. Dat is nodig, want we staan als maatschappij voor grote en urgente opgaven op het gebied van ons klimaat. We werken met aandacht voor participatie van inwoners en organisaties bij het maken van plannen, besluitvorming en uitvoering. Want het gaat om veranderingen met een maatschappelijke en/of ruimtelijke impact. Daarom zoeken we de dialoog op waar dat kan.

Wat willen we bereiken?

Regionaal samen werken aan de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater door te bevorderen dat de uitspoeling van schadelijke stoffen vermindert en de leefomgeving aanpassen aan klimaatverandering.

Wat gaan we doen?

Project Drinkbare IJssel

Schoon water lijkt in Nederland vanzelfsprekend maar dat is het niet. Op grond van de Kaderrichtlijn Water is er nog veel te doen om de waterkwaliteit in ons land op orde te krijgen. Dit vraagt om beleid dat reguleert hoe ons water beïnvloed wordt, maatregelen die de kwaliteit verbeteren en samenwerking om dit allemaal met de benodigde effectiviteit en tijdlijnen uit te voeren. Dit gaat om zowel oppervlaktewater als grondwater en drinkwater. We werken in regionaal verband samen met twee provincies, twee gemeenten, twee waterschappen en vier andere organisaties aan het project Drinkbare IJssel. Hiervoor ontvangen we financiële steun van het Rijk (via de Regiodeal).

Om de leefomgeving te helpen aanpassen aan klimaatverandering, ondersteunen we de vergroening van schoolpleinen en verwijdering van verharding uit tuinen.

Handelingsperspectief watersysteem Eerbeek

Er zijn meerdere urgente watervraagstukken. Door grondwaterstijging kan soms wateroverlast ontstaan, zeker in bovengemiddeld natte jaren. Tegelijkertijd hebben we ook last van langdurige droogtes die een bedreiging vormen voor natuur, landschap en landbouw. Voor wat betreft wateroverlast door (incidentele) grondwaterstijging, hebben we samen met provincie en waterschap een gebiedsverkenning naar het watersysteem in en om Eerbeek laten uitvoeren. Dit onderzoek is begin 2026 afgerond. We willen de conclusies daaruit vertalen naar effectieve haalbare maatregelen: een handelingsperspectief.

Wat willen we bereiken?

Wij maken onze openbare ruimte toekomstbestendiger.

Wat gaan we doen?

We gaan schoon en emissie loos bouwen (SEB) en beperken het energieverbruik

- We gaan schoon en emissie loos bouwen (SEB) en beperken het energieverbruik.
- We stellen SEB verplicht in onze bestekken.
- We gaan de openbare verlichting in de avond- en nachtelijke uren dimmen.
- We voegen geen onnodige verlichting toe en plaatsen alleen dimbare ledverlichtingen.

Wanneer zijn we tevreden?

- Minimale aantal geïsoleerde woningen behaald (verantwoording Rijk);
- Aantal afgekoppelde adressen ;
- Mate van vergroening (aantal adressen en oppervlakte);
- Afstand in m1/m2 verbeterde groenblauwe dooradering;
- In 2027 is het Warmteprogramma gereed en de organisatie is ingericht op de start van de uitvoering in een buurt/wijkgerichte warmte-aanpak;
- Het isolatieprogramma ligt op schema: minimale aantal geïsoleerde woningen behaald (verantwoording Rijk).

Het financieel verloop beleidsveld Klimaat en duurzaamheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
5.2 Klimaat en duurzaamheid				
Lasten	-1.677	-1.730	-1.747	-1.764
Baten	302	302	302	302
Stortingen	-50	-50	-50	-50
Onttrekkingen	40	40	40	40
Totaal 5.2 Klimaat en duurzaamheid	**-1.384**	**-1.437**	**-1.454**	**-1.471**
Saldo incl. bestemmingen	**-1.384**	**-1.437**	**-1.454**	**-1.471**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Klimaat en duurzaamheid

Duurzame energie
De regeling CDOKE was voorheen specifieke uitkering voor beleidsveld klimaat en duurzaamheid. Deze regeling is onderdeel geworden van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit betekent dat het budget voor inzet van personele capaciteit voor duurzaamheid nu structureel is geraamd bij klimaat en duurzaamheid (€ 765.000) en de extra ontvangst via de algemene uitkering is opgenomen in programma 7. Financiën. Per saldo is dit neutraal voor de begroting.

Programma 6 Vluchtelingenopvang en integratie

Inleiding

Dit programma bevat het volgende beleidsveld:

- 6.1 Vluchtelingenopvang en integratie

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Incidenteel	**-1.923**	**-31**	**-33**	**-34**
Totaal Lasten	**-1.923**	**-31**	**-33**	**-34**
Baten				
Incidenteel	**1.865**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**1.865**	**0**	**0**	**0**
Stortingen				
Mutaties reserves	**-1.767**	**0**	**0**	**0**
Totaal Stortingen	**-1.767**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	**1.825**	**31**	**33**	**34**
Totaal Onttrekkingen	**1.825**	**31**	**33**	**34**
Saldo incl. bestemmingen	**0**	**0**	**0**	**0**

6.1 Vluchtelingenopvang en integratie

Portefeuillehouder

J.A.C.M. Elbers

Ambitie

De gemeente Brummen neemt verantwoordelijkheid voor de opvang van vluchtelingen, statushouders en Oekraïners passend bij de schaal en draagkracht van onze gemeente. Daarbij voldoen we aan de Spreidingswet.

Trends en ontwikkelingen

Asielopvang
Kort na het zomerreces heeft COA ons laten weten dat zij er niet in geslaagd is om met de eigenaar overeenstemming te bereiken over de aankoop van landgoed de Michaelshoeve. Hiermee ontstaat dan een nieuwe realiteit waarbinnen het college met COA en partijen in de regio en Provincie zal moeten komen tot een andere opzet van asielopvang. Wij hanteren daarbij de uitgangspunten uit het coalitieakkoord namelijk kleinschalig, met aandacht voor draagvlak, begeleiding, participatie en passende spreiding. Om daarbij te voldoen aan de eisen vanuit de Spreidingswet, nemen wij de indicatieve verdeling uit de tweede tranche van de wet als uitgangspunt, te weten 110 voor Brummen, waarvan 7 geschikt voor de opvang van AMV.

Opvang Oekraïners
Sinds het begin van de oorlog in februari 2022 worden Oekraïense ontheemden opgevangen onder de EU Richtlijn Tijdelijke Bescherming Ontheemden (RTB). De RTB is sindsdien enkele keren verlengd, maar het punt is bereikt waarop dit juridisch niet meer kan en lidstaten de opvang van ontheemden binnen hun eigen nationale wet- en regelgeving moeten regelen. In Nederland is het Langetermijnbeleid Oekraïense vluchtelingen aangekondigd. Kortgezegd komt dit erop neer dat Oekraïense ontheemden een tijdelijke verblijfsstatus krijgen voor de duur van drie jaar. Daarbij ontstaat voor hen recht op huisvesting en- als zij geen inkomen uit arbeid ontvangen- een bijstandsuitkering, in plaats van het leefgeld dat zij nu ontvangen. Uit eerdere verkenningen is gebleken dat de impact voor wat betreft de huisvesting van de huidige populatie ontheemden beperkt is: in enkele gevallen voldoet hun opvang niet aan de vereisten uit de huisvestingswet, bijvoorbeeld omdat bewoners geen beschikking hebben over een privévertrek. Enkele tientallen Oekraïners die nu leefgeld ontvangen komen onder gelijkblijvende omstandigheden in de bijstand. De ingangsdatum van dit nieuwe beleid is voorzien voor maart 2028.

Statushouders
Momenteel voldoet Brummen (goeddeels) aan de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Het bijhouden hiervan betreft een reguliere taak. Het creëren van passend woningaanbod en de matching van vraag en aanbod is onderdeel van de prestatieafspraken en de samenwerking met Veluwonen. De begeleiding van statushouders ten aanzien van inburgering en werk is opgenomen in het uitvoeringsprogramma van het Sociaal Domein (Hoofdstuk 2).

Wat willen we bereiken?

Realisatie kleinschalige asielopvang, met aandacht voor draagvlak, begeleiding, participatie en passende spreiding.

Wat gaan we doen?

Keuze en ontwikkeling opvanglocatie

Verkenning en keuze locatie.

Opzet opvangorganisatie, incl. samenwerking met externe partners en betrokkenheid samenleving

Ontwerpen opvangorganisatie inclusief samenwerking met externe partners en maatschappelijke initiatieven.

Wat willen we bereiken?

Realisatie transformatie opvang Oekraïners conform Langetermijnbeleid Rijk.

Wat gaan we doen?

Herhuisvesting Oekraïners

Voorbereiden en uitvoeren herhuisvesting Oekraïners om te voldoen aan de vereisten Huisvestingswet (met ingang van maart 2028).

P-wet voor Oekraïense ontheemden

Voorbereiden en uitvoeren P-wet voor Oekraïense ontheemden (met ingang van maart 2028).

Wanneer zijn we tevreden?

- In 2027 is een locatie gevonden voor de opvang van ca 110 asielzoekers. De locatie is fysiek en juridisch geschikt (te maken) voor opvang, financieel exploitabel, past in de omgeving en kan rekenen op een redelijk mate van maatschappelijk draagvlak. In 2028 wordt de locatie ontwikkeld en gerealiseerd; opening uiterlijk eind 2029.
- In 2027 wordt een opvangorganisatie opgezet die financieel exploitabel en organisatorisch robuust is. Externe (institutionele) partners zoals COA, politie, huisartsen enz. zijn gecommitteerd; evenals (lokale) maatschappelijke initiatieven zoals vrijwilligers.
- Voor Oekraïense ontheemden die nu verblijven op locaties waarvan de situatie niet voldoet aan de Huisvestingswet (bijvoorbeeld omdat zij niet beschikken over een privévertrek), wordt een oplossing gevonden.
- Oekraïense ontheemden die een beroep kunnen doen op de Participatiewet worden ondersteund, zowel voor wat betreft inkomen als werk.

Het financieel verloop beleidsveld Vluchtelingenopvang en integratie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
6.1 Vluchtelingenopvang en integratie				
Lasten	-1.923	-31	-33	-34
Baten	1.865	0	0	0
Stortingen	-1.767	0	0	0
Onttrekkingen	1.825	31	33	34
Totaal 6.1 Vluchtelingenopvang en integratie	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo incl. bestemmingen	**0**	**0**	**0**	**0**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Vluchtelingenopvang en integratie

Oekraïne-opvang
Met ingang van 2027 vervalt de bestaande rijksregeling voor de opvang van Oekraïners. Deze is vervangen door de Doelgroep Flexibele Regeling (DFR). In de oude regeling kregen gemeenten een vast bedrag per gerealiseerd plek per dag, ongeacht wat de daadwerkelijke kosten waren. Voor een aantal gemeenten betekende dit een groot overschot en voor andere gemeenten een tekort. In de nieuwe regeling worden gemeenten voor locatie-gebonden kosten gecompenseerd voor de daadwerkelijke kosten, voor de indirecte kosten krijgen ze nu een (lager) normbedrag. Vanwege de nieuwe regeling is het grootste gedeelte van de kosten alleen voor 2027 geraamd. Op basis van de ervaringen in 2027, kunnen we in de volgende begroting het structurele beeld in kaart brengen.

Voor 2027 zijn de volgende kosten geraamd voor de opvang van Oekraïners:

- € 1.173.000 Exploitatiekosten opvang Oekraïners
- € 200.000 Uitvoeringskosten opvang Oekraïners
- € 150.000 Kosten leefgeld Oekraïners

En de volgende opbrengsten zijn geraamd voor de opvang van Oekraïners:

- € 1.767.025 Rijksbijdrage opvang Oekraïners
- € 98.000 Eigen bijdrage Oekraïners

Conform de nota reserves en voorzieningen wordt de Rijksbijdrage van € 1,7 miljoen gestort in de reserve Opvang bijzondere doelgroepen. Ter dekking van de kosten wordt € 1,4 miljoen onttrokken.

Ontwikkeling AZC
Nu duidelijk is dat de Michaelshoeve niet in aanmerking komt als mogelijke locatie, moeten nieuwe opties worden onderzocht. Voor de projectbegeleiding van de initiatiefase en de start van de realisatie is de huidige verwachting dat er in 2027 € 400.000 benodigd zal zijn. Dit wordt onttrokken aan de reserve Opvang bijzondere doelgroepen.

Programma 7 Financiën

Inleiding

Dit programma bevat het volgende beleidsveld:

- 7.1 Financiën

Een gezonde financiële positie is de basis voor een betrouwbare en toekomstbestendige gemeente. We zorgen ervoor dat de gemeentelijke financiën op orde blijven, zodat we onze wettelijke taken kunnen uitvoeren, voorzieningen voor inwoners in stand houden en verantwoord kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarbij maken we bewuste keuzes die passen binnen de beschikbare financiële ruimte.

We versterken de financiële positie van de gemeente door structureel evenwicht te houden tussen inkomsten en uitgaven. Daarmee creëren we een solide uitgangspositie voor de bestuurlijke toekomst en zorgen we ervoor dat de gemeente ook tijdens het proces van bestuurlijke samenwerking of herindeling financieel betrouwbaar en wendbaar blijft.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten				
Structureel	**-1.016**	**-627**	**-650**	**-672**
Totaal Lasten	**-1.016**	**-627**	**-650**	**-672**
Baten				
Structureel	**59.911**	**59.810**	**60.967**	**63.543**
Totaal Baten	**59.911**	**59.810**	**60.967**	**63.543**
Stortingen				
Mutaties reserves	**-375**	**-384**	**-392**	**-401**
Totaal Stortingen	**-375**	**-384**	**-392**	**-401**
Saldo incl. bestemmingen	**58.520**	**58.799**	**59.925**	**62.470**

Beleidsdocumenten

- Financiële verordening 2025 (D466599)
- Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2025 (D466600)
- Nota Reserves en voorzieningen 2026 (D488818)
- Nota Investerings- en afschrijvingsbeleid 2026 (D482180)
- Treasurystatuut 2020 (D343465)
- Financieel afsprakenkader gemeente Brummen 2020 (D342444)
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Brummen 2024 (D443167)
- Algemene subsidieverordening 2016 (INT16.3004)
- Controleverordening 2025 (D466598)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffend bestuur (D405807)
- Fraudebeleid en frauderisico analyse 2023 (D405808)
- Nota Misbruik en oneigenlijk gebruik 2023 (D405808)

7.1 Financiën

Portefeuillehouder

R.L.N. Westra

Ambitie

Een financieel gezonde gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Meerjarig sluitende begroting
Net als voor veel andere gemeenten is het realiseren en behouden van een meerjarig sluitende begroting geen eenvoudige opgave. Er liggen veel opdrachten en opgaven en de middelen zijn beperkt. Afgelopen jaren heeft dat geleid tot het moeten maken van keuzes, waarbij we in staat zijn geweest belangrijke voorzieningen in stand te houden. Het maken van deze keuzes heeft ons geholpen om onze financiën op orde te houden. Dat zien we terug in ons huidige, meerjarige beeld. Een meerjarig structureel sluitende begroting. Daarmee voldoen we op dit moment (al) aan de belangrijke voorwaarde van de toezichthouder als het gaat om de bestuurlijke fusie met Rheden. Tegelijkertijd zijn er nog keuzes te maken in belangrijke dossiers. We noemen onder andere de aanpak van stikstof, woningbouw, ontwikkeling van het PAKhuis, asielopvang, interventieplan sociaal domein om grip te houden op de jeugdzorg en Wmo. We kunnen veel, maar niet alles (in één keer).

Begroten in onzekere tijden
Veel is nog onzeker. We zien drie relevante ontwikkelingen:

- De onzekerheden als gevolg van de huidige geopolitieke context kunnen forse impact hebben op kosten.
- Daarnaast blijft de relatie met het Rijk een factor van belang. Denk aan de omvang van de algemene uitkering en het verloop van onderhandelingen tussen VNG en het Rijk over voldoende middelen voor alle taken. Per circulaire is het afwachten wat de daadwerkelijke omvang gaat zijn van de door het Rijk toegezegde middelen.
- Ook ten aanzien van de jeugdzorg zien we positieve impact van onze keuzes. We monitoren en volgen de trends in inzet van voorzieningen en de uitgaven. Tegelijkertijd moeten we rekening houden met het open einde karakter van deze wettelijke taak.

Deze onvoorspelbaarheid maakt dat we nog steeds begroten in onzekere tijden. Onze cyclus van begroten en verantwoorden is hierop adequaat ingericht. Zodat uw raad tijdig en goed geïnformeerd keuzes kan maken.

Wat willen we bereiken?

We streven naar een financieel stabiele uitgangspositie richting de bestuurlijke toekomst.

Wat gaan we doen?

Structurele oplossing van begrotingstekorten

- Ombuigingsvoorstellen in kaart brengen en keuzes voorleggen.
- Sluitende begroting 2028 opleveren.

Beheersing van zorg- en uitvoeringskosten

Alle domeinen kennen groten ontwikkelingen en uitdagingen. Zowel binnen bedrijfsvoering, fysieke leefomgeving als het sociaal domein. Voor het sociaal domein blijft verbijzonderde aandacht nodig gelet op de forse transformatie die plaatsvindt en nodig is in jeugdzorg en Wmo. In Brummen is hiertoe het "Interventieplan Sociaal domein" opgesteld. In het plan zijn maatregelen opgenomen die een dempende werking hebben op stijgende kosten danwel besparingen. We monitoren de uitvoering van het interventieplan.

Wanneer zijn we tevreden?

- Weerstandsratio minimaal 1,6.
- Structureel en reëel sluitende begroting voor komende vier jaar.

Het financieel verloop beleidsveld Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
7.1 Financiën				
Lasten	-1.016	-627	-650	-672
Baten	59.911	59.810	60.967	63.543
Stortingen	-375	-384	-392	-401
Totaal 7.1 Financiën	**58.520**	**58.799**	**59.925**	**62.470**
Saldo incl. bestemmingen	**58.520**	**58.799**	**59.925**	**62.470**

Financiële ontwikkelingen beleidsveld Financiën

Algemene uitkering
Uit het gemeentefonds wordt voor 2027 € 1,6 miljoen meer ontvangen. Hierover bent u geïnformeerd via een raadsinformatiebrief (D485097).

Belastingen
Met het vaststellen van de Nota Reserves en Voorzieningen 2026 is het plafond voor de reserve Recreatie en Toerisme vervallen. Dit betekent dat de storting aan deze reserve 20% van de opbrengst van de toeristenbelasting blijft, ook wanneer er meer dan € 1 miljoen in de reserve zit. In voorgaande programmabegroting werd dit overschot afgeroomd. Dit betekent een nadeel van € 261.000 vanaf 2029.

Tribuut
De bijdrage aan Tribuut is opnieuw verdeeld conform de begroting die zij opgesteld hebben. Dit betekent dat € 170.000 minder lasten toegerekend worden aan de inning van OZB en toeristenbelasting.

Paragrafen

A. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf worden de beleidslijnen beschreven die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen vastgesteld.

De heffing en inning van gemeentelijke belastingen is uitbesteed aan Tribuut.

Onroerende Zaak Belasting (OZB)

Onder de onroerendezaakbelastingen vallen twee belastingen. Voor woningen geldt een eigenarenbelasting en voor niet-woningen geldt, naast de eigenarenbelasting, ook een gebruikersbelasting.

De onroerendezaakbelastingen (OZB) worden geheven als een percentage van de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaak. Bij de vaststelling van de percentages voor 2027 wordt rekening gehouden met de nieuwe waardepeildatum. De gemiddelde waardestijging over 2026 wordt in onze gemeente op 9% bij woningen geschat. Voor niet-woningen is de verwachting dat de waarde met 2,5% stijgt. Deze waardeontwikkeling zorgt niet voor extra inkomsten, omdat dit verrekend wordt in het tarief.

Voor de opbrengst is in onderstaande berekening rekening gehouden met een stijging van 5,1%. Daarnaast is rekening gehouden met een areaaluitbreiding met een te verwachten extra opbrengst van € 75.000.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Belastingen op woningen 681.0	**6.001**	**6.411**	**6.814**	**7.021**
Belastingen op niet-woningen 681.3	**2.682**	**2.868**	**3.051**	**3.146**
Totaal Baten	**8.683**	**9.279**	**9.865**	**10.167**

Toeristenbelasting

De hoogte van de aanslag toeristenbelasting wordt bepaald door twee factoren. Het aantal overnachtingen door personen die niet in onze gemeente woonachtig zijn en het tarief per overnachting. In 2027 verhogen we de opbrengst van de toeristenbelasting met € 204.000. De nieuwe tarieven komen hierdoor uit op € 1,89 per overnachting voor kampeeronderkomens en groepsaccommodaties (2026: € 1,58), € 2,99 per overnachting voor B&Bs en pensions (2026: € 2,69) en € 3,80 voor de overige verblijfsaccommodaties (2026: € 3,29).

Van de totale opbrengst storten we 20% in de bestemmingsreserve Recreatie en Toerisme. Deze reserve zetten we in voor bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst en storting	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Toeristenbelasting 681.4	**1.873**	**1.920**	**1.960**	**2.005**
Totaal Baten	**1.873**	**1.920**	**1.960**	**2.005**
Stortingen				
Toeristenbelasting 681.4	**-375**	**-384**	**-392**	**-401**
Totaal Stortingen	**-375**	**-384**	**-392**	**-401**

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

Op basis van de Verordening Bedrijven Investering Zone (BIZ) Eerbeek 2026 en BIZ Brummen 2026 heffen we een directe belasting. Hiermee bevorderen we collectieve samenwerking tussen ondernemers en economische versterking van het centrum van Eerbeek en Brummen. De opbrengst wordt conform het plan van aanpak door de ondernemers besteed aan activiteiten die het economisch functioneren van het centrum versterken. De BIZ-bijdrage bedroeg per onroerende zaak € 650.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Economisch beleid 632.2	**90**	**90**	**90**	**90**
Totaal Baten	**90**	**90**	**90**	**90**

Afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing is het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten van de afvalverwerking gedekt wordt met de heffing. Dekkingstekorten of -overschotten worden verrekend met de egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing. Deze voorziening betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren en daarmee vangen we een deel van de kostenontwikkelingen de komende jaren op.

Het afval wordt ingezameld door Circulus. Het aantal ledigingen per huishouden wordt vervolgens aan Tribuut aangeleverd. Tribuut legt een aanslag op voor de vaste bijdrage en een definitieve heffing op basis van het aantal ledigingen. De bijdrage afvalstoffenheffing bestaat uit een vast deel en een variabel deel op basis van het aantal aanbiedingen van rest- en groenafval. PMD en papierafval is gratis.

De kostenontwikkeling in het kader van CO2 en milieuheffingen en de hogere indexering zijn zorgen er mede voor dat het tarief, rekening houdend met inzet van de voorziening afvalstoffenheffing, structureel gemiddeld met 9% stijgt.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Afvalstoffenheffing 620.5	**2.212**	**2.415**	**2.637**	**2.879**
Totaal Baten	**2.212**	**2.415**	**2.637**	**2.879**

Rioolheffing

Net als bij de afvalstoffenheffing is ook bij de rioolheffing het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten worden gedekt met de heffing. Dekkingstekorten of -overschotten verrekenen we met de egalisatievoorziening rioolheffing. Deze voorziening betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren en daarmee vangen we een deel van de kostenontwikkelingen de komende jaren op.

De rioolheffing wordt door Tribuut geïnd. Het adagium 'de vervuiler betaalt' blijft gehandhaafd. De bijdrage rioolheffing bestaat uit een vast deel en een variabel deel op basis van waterverbruik.

Bij de berekening van de kosten is uitgegaan van de bedragen zoals opgenomen in het Programma Water en riolering inclusief de te nemen klimaatmaatregelen en inclusief het project Drinkbare IJssel. Verder is rekening gehouden met het lagere waterverbruik in voorgaande jaren. Na een aantal jaren van verhogingen, is de voorziening nu op peil en kan het tarief gelijk blijven aan het niveau van 2026 en na 2027 dalen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Rioolheffing 614.4	**3.809**	**3.385**	**3.350**	**3.316**
Totaal Baten	**3.809**	**3.385**	**3.350**	**3.316**

Kostendekkendheid

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing geven we hieronder de kostendekkendheid aan. Onder kostendekkendheid vallen meer kosten dan alleen de kosten van de riolering en afval zelf. Ook kosten van overhead, kwijtschelding, openbare reiniging, rente, btw en eventuele dividendopbrengsten worden doorberekend.

Bedragen x 1.000

Berekening van de kostendekkendheid van een heffing	***Afvalstoffenheffing***	***Rioolheffing***
Kosten product	€ 2.516	€ 2.805
Toevoeging aan voorziening		
Netto kosten taakveld (7.3/7.2)	**€ 2.516**	**€ 2.805**
Toe te rekenen kosten:		
Overhead op organisatiekosten	€ 75	€ 345
Kosten openbare reiniging/straatvegen (taakveld 2.1)	€ 143	€ 215
Aandeel rente over investeringen (taakveld 0.5)		€ 251
Kosten kwijtschelding	€ 50	€ 50
BTW	€ 482	€ 504
Totale kosten	**€ 3.266**	**€ 4.169**
Opbrengst heffing	€ 2.262	€ 3.859
Opbrengst product, excl. heffingen	€ 403	€ 7
Onttrekking aan voorziening	€ 601	€ 303
Netto opbrengsten taakveld (7.3/7.2)	**€ 3.266**	**€ 4.169**
Opbrengst dividend (taakveld 0.5)		
Totale opbrengsten	**€ 3.266**	**€ 4.169**
Dekkingspercentage	100%	100%

Leges

De leges voor burgerzaken worden geheven conform het maximale tarief dat het ministerie van Binnenlandse Zaken in december publiceert. De paspoortenpiek van de afgelopen jaren zal na 2027 gaan afnemen, waardoor de opbrengsten ook zullen dalen.

De omgevingsleges worden kostendekkend geheven.

Bedragen x €1.000

Opbrengst leges	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Balieverkopen 608.0	**413**	**405**	**323**	**323**
Naturalisaties 608.1	**18**	**18**	**18**	**18**
Burgerlijke stand 608.3	**64**	**64**	**64**	**64**
Overige vergunningen 650.6	**5**	**5**	**5**	**5**
Bouwvergunningen en controle 612.0	**549**	**549**	**549**	**549**
Totaal Baten	**1.049**	**1.041**	**959**	**959**

Begraafrechten

De graf- en begraafrechten zijn in 2020 verhoogd om de exploitatie van de begraafplaatsen naar verwachting per 2029 kostendekkend te krijgen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst leges	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Baten				
Grafdelven 672.1	**132**	**132**	**132**	**132**
Totaal Baten	**132**	**132**	**132**	**132**

Het kwijtscheldingsbeleid

Met ingang van 2024 verlenen wij geen kwijtscheldingen meer via het minimabeleid, maar hebben wij kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld dat in lijn ligt met andere gemeenten binnen het werkgebied van Tribuut. Wij proberen daarbij wel binnen de wettelijke grenzen zoveel mogelijk rekening te houden met de situatie van mensen met een laag inkomen.

De lokale lastendruk

Met het weergeven van de lokale lastendruk geven we aan welke belastingaanslag een gemiddeld huishouden in onze gemeente krijgt. Dit is gebaseerd op de atlas van de lokale lasten, zoals die wordt opgesteld door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). Hiervoor wordt de gemiddelde situatie van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning als uitgangspunt gebruikt.

Onderdeel	***2024***	***2025***	***2026***	***2027***	***2028***	***2029***	***2030***
OZB	€ 598	€ 599	€ 681	€ 716	€ 759	€ 800	€ 819
Afvalstoffenheffing	€ 231	€ 241	€ 249	€ 271	€ 296	€ 322	€ 351
Rioolheffing	€ 394	€ 317	€ 361	€ 361	€ 321	€ 318	€ 315
Totale aanslag	**€ 1.223**	**€ 1.157**	**€ 1.291**	**€ 1.348**	**€ 1.376**	**€ 1.441**	**€ 1.485**
Procentuele ontwikkeling t.o.v. het voorgaande jaar		**-5,4%**	**11,6%**	**4,4%**	**2,1%**	**4,7%**	**3,1%**

B. Weerstandvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

De grondslag voor deze paragraaf vinden we terug in artikel 11 van het BBV. Deze paragraaf gaat over de actuele risico's die we zien en het vermogen om deze risico's op te vangen. Maar ook over het beleid dat hieraan ten grondslag ligt. En tenslotte hoe de financiële positie van de gemeente Brummen zich ontwikkelt aan de hand van 6 financiële kengetallen. De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:

- Het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is;
- De inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- De inventarisatie van de risico's;
- De weerstandsratio
- De financiële kengetallen

Beleid weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid rondom weerstandscapaciteit en risico's is opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

- Het college geeft in relatie tot de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en het jaarverslag een actueel beeld van de financiële risico's in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit.
- In de begroting wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de gewenste weerstandscapaciteit bepaald.
- We stimuleren risicobewustzijn, communiceren open over risico's en de wijze waarop we met deze risico's omgaan.
- Risico's maken we expliciet zichtbaar in onze besluitvormingsprocessen met daarbij de wijze waarop we deze risico's kunnen beheersen of op kunnen (en willen) vangen.
- We stimuleren niet alleen risicobewustzijn van de risico's in onze eigen organisatie, maar ook van de risico's in organisaties waarmee we 'verbonden' zijn en de mogelijke impact van deze risico's op onze eigen organisatie.
- We accepteren dat een risicoprofiel nooit 100% volledig kan zijn.
- We leren van risico's en incidenten die zich, ondanks een adequaat risicomanagement, hebben voorgedaan en nemen passende maatregelen om herhaling te voorkomen.
- Via de reguliere planning & control-cyclus wordt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gerapporteerd over de risico's van de gemeente, de manier waarop deze beheerst worden en de mogelijke impact van de risico's op de financiële positie van de gemeente.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Bij de inventarisatie van de weerstandscapaciteit kijken we naar de mogelijkheden die we als gemeente hebben om de risico's op te vangen. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit worden de middelen verstaan die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Incidentele weerstandscapaciteit	*Bedragen x 1.000*
Onderdeel	**Verwachte omvang per 31-12-2026**
Algemene reserve	€ 9.889
Behoedzaamheidreserve	€ 2.898
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	**€ 12.787**

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Structurele weerstandscapaciteit	*Bedragen x 1.000*
Onderdeel	**2027**
Post onvoorzien	€ 20
Totaal structurele weerstandscapaciteit	**€ 20**

De totale beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt:

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	*Bedragen x 1.000*
Onderdeel	**Verwachte omvang per 31-12-2026**
Incidentele weerstandscapaciteit	€ 12.787
Structurele weerstandscapaciteit	€ 20
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**€ 12.807**

Inventarisatie van de risico's

Een keer per jaar maken we de balans op van de risico’s die we gedurende het jaar vaststellen. Dit doen we volgens een methode die opgenomen is in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hierin is ook bepaald dat de jaarlijkse risico-inventarisatie plaatsvindt bij de begroting. Risico’s kleiner dan € 25.000 nemen we niet mee in de inventarisatie, omdat we ervan uit gaan dat we die kunnen dekken binnen de exploitatiebegroting.

Ontwikkeling
De risico-inventarisatie is in deze programmabegroting geactualiseerd en bedraagt nu € 5.667.000. De geïnventariseerde risico’s bedroegen in de begroting 2026/Jaarstukken 2025 € 4.312.000. Het benodigde weerstandsvermogen stijgt doordat de verwachte impact van enkele bestaande risico’s toeneemt en er nieuwe risico’s zijn toegevoegd; dit betekent dat onze financiële blootstelling groter is dan vorig jaar. Tegelijkertijd speelt dat we met de bestemming van het positieve jaarrekeningresultaat in 2025 onze bestemmingsreserves en in beperkte mate onze algemene reserve hebben kunnen aanvullen.

Ten behoeve van dossiers met grote risico's - zoals informatiebeveiliging en privacybescherming, grondexploitaties, jeugd en Wmo - hebben we zodoende middelen achter de hand om eventuele risico's op te vangen. We beschikken over een algemene reserve en een behoedzaamheidsreserve om incidentele risico's die leiden tot kostenoverschrijdingen op te vangen.

Hieronder worden de risicogebieden met een risico-inschatting van tenminste € 100.000 benoemd.

Bedragen x 1.000

Nr.	Risicogebied	Risico/onzekerheid	Programma	Impact (*€ 1.000)	Kans (%)	Risico-inschatting begroting 2027	Risico-inschatting begroting 2026	Verschil 2027 t.o.v. 2026
1	Informatiebeveiliging en privacybescherming	1. Informatie en/of -systemen niet toegankelijk als gevolg van brand- of waterschade, of hack	4	€ 3.000	50	€ 1.500	€ 1.500	€ 0
2		2. Onrechtmatige toegang of wijziging van gegevens en het optreden van datalekken door menselijk handelen, technische fouten of bedieningsfouten.	4	€ 2.900	15	€ 435	€ 303	€ 132
3	Algemeen	1. "Onbekende onzekerheden" zijn onzeker in hun verschijningsvorm en impact.	7	€ 3.891	10	€ 389	€ 323	€ 66
4		2. Onzekerheid rijksbeleid zorgt voor: a. Onzekerheid en fluctuatie inkomsten (bijv. algemene uitkering, SPUKS, Asiel & migratie). b. Structurele taken uitvoeren met incidentele middelen c. efficiencyverlies/meer overhead als gevolg van dubbel werk, uitzoekwerk	7	€ 425	50	€ 213	€ 213	€ 0
5		3. We slagen erin vacatureruimte beter en sneller te vullen waardoor de verhoogde concerncorrectie op personeel van 4% naar 5% van de totale loonsom níet gerealiseerd wordt.	7	€ 950	10	€ 95	€ 0	€ 95
6	Calamiteiten	1. Grote calamiteit met potentieel grote impact op gemeentelijke eigendommen, dienstverlening en de leefomgeving. Denk aan pandemie, natuurbrand, treinongeluk, extreme weersomstandigheden.	1,3	€ 3.891	15	€ 584	€ 485	€ 98
7	Calamiteiten	2. Aansprakelijkheidsstelling bij letsel, materiële schade vervolgschade als gevolg van bijv. extremere weersomstandigheden	3	€ 256	30	€ 77	€ 75	€ 2
8	Grondexploitaties	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde	3	€ 3.853	20	€ 771	€ 311	€ 460
9	Vluchtelingenopvang & integratie	Het door het Rijk c.q. provincie niet honoreren van (ons verzoek tot) de wijziging van het Verdeelbesluit van 350 opvangplekken naar 110.	6	€ 1.300	50	€ 650	€ 90	€ 560
10	Jeugd en Wmo	Transformatie sociaal domein c.q. open einde regelingen	2	€ 700	50	€ 350	€ 350	€ 0
11	Minimabeleid	Door inzet op terugdringen niet-gebruik overschrijden we begroot budget. Is open einde regeling.	2	€ 75	20	€ 15	€ 15	€ 0
12	Ruimtelijke ontwikkeling	Omgevingsplan is niet op tijd gereed. Daardoor kans op niet mogen heffen leges.	3	€ 671	5	€ 34	€ 34	€ 0
13	Inkoop en aanbestedingen	Niet of verkeerde procedure volgen met risico op claim en/of onrechtmatige inkoop.	4	€ 600	30	€ 180	€ 240	-€ 60
14	Personeel	Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel	4	€ 250	70	€ 175	€ 175	€ 0
15	Personeel	Efficiencyverlies door verandering werk in aanwezige en benodigde vaardigheden. Accelaratie door opkomst AI.	4	€ 310	30	€ 93	€ 93	€ 0
16	Bestuur	Kunnen voldoen aan wachtgeldverplichtingen	4	€ 153	70	€ 107	€ 105	€ 2
	Totaal risico-inventarisatie			**€ 23.225**		**€ 5.667**	**€ 4.313**	**€ 1.354**

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn:

Leeswijzer tabel:

- We tonen bij elk risico de impact (hoe groot het financiële effect is) en de kans dat het gebeurt.
- We sorteren risico's niet naar programma, maar per risicogebied, van groot naar klein op financiële waarde.

We lichten de risico's, wijzigingen t.o.v. voorgaand jaar en beheersmaatregelen hieronder toe.

Informatiebeveiliging en privacybescherming (1 en 2)
We hebben hier twee typen risico's in onderscheiden; extern en intern. Bij externe risico's gaat het om inbreuk van buitenaf. Interne risico's zijn direct te relateren aan ons eigen handelen.

Extern omvat het risico op het niet meer toegankelijk zijn van informatie of systemen door invloed van buitenaf, bijvoorbeeld brand- of waterschade. Of een hack, zoals bij gemeente Hof van Twente, Openbaar Ministerie (recent), Universiteit van Maastricht, etc. Impact en kans van dit risico zijn ongewijzigd t.o.v. vorig jaar.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We beschikken over externe back-up locaties.
- We werken aan nieuw bedrijfscontinuïteitsplan.
- We trainen medewerkers op i-bewustzijn (veiligheid)

Intern gaat het om risico's die raken aan informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit raakt o.a. onrechtmatig inzicht in gegevens, mutatie van gegevens, datalek en eventuele hieruit volgend risico op boete van de autoriteit persoonsgegevens. Dit risico is een samenvatting van vier verschillende vormen van risico's. De verbintenis tussen deze risico's is menselijk handelen, bewust of onbewust. Impact en kans is beperkt verhoogd. We zien dat menselijk handelen de grootste factor blijft.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We hebben scheiding van autorisatie- en loggingprocedures,
- We zetten in op privacy- en beveiligingsbewustzijnstraining voor medewerkers en
- Technische maatregelen zoals tweefactorauthenticatie.
- Periodieke auditing door de CISO en FG helpen ons als organisatie scherp te blijven.

Algemeen (3, 4 en 5)
Dit risicogebied raakt alle programma's. Het gaat om de onbekende onzekerheden; een gebeurtenis of omstandigheid waarvan we niet weten dát die bestaat, en waarvan we dus ook niet weten dat we er geen kennis over hebben. Het verschilt van een calamiteit in de zin dat het risico wél bekend is en waarvoor vaak scenario's bestaan. De waarde van de impact van dit risico is aangepast naar het actuele niveau van de totale lasten van de gemeentelijke begroting, stand 1e burap 2026.

Daarnaast is er het risico van onzekerheid van rijksbeleid. Op verschillende vlakken hebben we afgelopen jaren gemerkt dat beleid en regelgeving wordt aangekondigd en er last minute wijzigingen plaatsvinden met grote impact op voorspelbaarheid en continuïteit van de beleidsvoorbereiding en uitvoering.

In de begroting 2027 is conform Perspectiefnota 2027-2030 een verhoging doorgevoerd van de concerncorrectie op loonsom. Deze was 4% en is per 2027 5%. In het kader van scherper ramen is er in het verleden voor gekozen om 4% van de loonsom af te ramen. Op personeelskosten werd jaarlijks fors overgehouden doordat medewerkers niet in het maximum van hun loonschaal zitten en er ook sprake was van onderbezetting. Op basis van de realisatie van de afgelopen drie jaar zou het percentage verhoogd kunnen worden van 4% naar 5%. Tegelijkertijd is dit geen taakstellende bezuiniging op personeel. Als er sprake is van volledige bezetting en meer medewerkers aan het einde van hun loonschaal leidt dit tot een tekort die incidenteel gedekt kan worden uit de behoedzaamheidsreserve. Vervolgens zou het percentage weer neerwaarts bijgesteld moeten worden. We nemen het risico op dat we de concerncorrectie níet realiseren.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We houden vast aan afspraak met provincie van een robuust weerstandratio van 1,6.
- Tegelijkertijd stellen we prioriteiten om de werkdruk acceptabel te houden, terwijl
- We doen wat we moeten doen om ondanks onzekerheden (wettelijk) beleid en taken ten uitvoer te brengen.

Calamiteiten (6 en 7)
We maken hier onderscheid in twee typen risico's.

Het eerste risico omvat het optreden van calamiteit. Voorbeelden zijn een pandemie, treinongeluk of extreme weersomstandigheden. Het gaat dan om risico met potentieel grote impact op gemeentelijke eigendommen, onze dienstverlening en/of leefomgeving. En evt. herstelkosten als gevolg van deze calamiteit. We werken steeds vaker in een omgeving die snel verandert, onzeker en ingewikkeld is. De waarde van de impact van dit risico is aangepast naar het actuele niveau van de totale lasten van de gemeentelijke begroting, stand 1e burap 2026.

Het tweede onderscheiden risico omvat de aansprakelijkheidsstelling als gevolg van een calamiteit. Dit kan bijv. een risico zijn als gevolg van extreme weersomstandigheden, waarbij bomen omwaaien, gevaarzetting op wegen als gevolg van wateroverlast, etc. Aansprakelijkheid kan ook van toepassing zijn wanneer inwoner of derde als gevolg van werkzaamheden gemeente of onvoldoende onderhoud gewond zou raken. De waarde van de impact is verhoogd met indexatie (CPI).

<u>De beheersmaatregelen van deze risico's</u> hangen met elkaar samen. Het gaat o.a. om:

- Actueel houden rampenplan en oefeningen,
- Preventie (bijv. natuurbrandbeheersing),
- Het uitvoeren van klimaatadaptatieplan riool en water,
- Onderhoud openbaar groen,
- Afkoppelen hemelwater, etc.
- Aansprakelijkheidsverzekering

Grondexploitaties (8)

Dit omvat het risico op het niet realiseren van de opbrengstwaarde van grondexploitaties. We zien hierin een stevige toename van het benodigde weerstandsvermogen. Oorzaak hiervan is de risicoanalyse van de actuele Meerjarenprognose Grondexploitaties (MPG) én inmiddels lege bestemmingsreserve grondexploitaties. Doordat deze reserve leeg is, zullen verliezen die we móeten nemen uit grondexploitaties direct impact hebben op onze beschikbare middelen.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We voeren gematigd grondbeleid. Dit betekent dat we prijsstijgingen van grond gematigd doorvoeren in onze opbrengst.
- We voeren periodieke risicoanalyses uit per grondexploitatie.
- Ten slotte hebben we een bestemmingsreserve om (eerste) verliezen op te vangen.

Vluchtelingenopvang en integratie (9)
Op dit moment is er een Verdeelbesluit waarin is opgenomen dat onze gemeente voor 350 asielopvangplekken aan de lat staat. Ontwikkeling van een AZC-locatie op landgoed Michaëlshoeve lijkt niet plaats te kunnen vinden. Omdat wij wel willen voldoen aan de Spreidingswet, proberen we in het proces van een nieuw Verdeelbesluit 350 te reduceren naar 110. We houden rekening met een risico dat dit niet gehonoreerd wordt. Om dit risico te waarderen, gaan we uit van mogelijke kosten van ontwikkelen nieuwe locatie (á EUR 1.000.000) en daarna structurele jaarlijkse exploitatiekosten die voor eigen rekening gemeente komen (geschat op EUR 300.000 per jaar). Voor 2027 schatten we de kans op dit risico in op 50%.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Actief inzetten op het verkrijgen van een aangepast verdeelbesluit.
- Onderbouwing leveren voor de gewenste opvangopgave van 110 plaatsen.
- Verkennen van locatiescenario's voor verschillende mogelijke uitkomsten.
- Intensieve afstemming met provincie, COA en andere betrokken partijen.Jeugd en Wmo

Jeugd, Wmo en minimabeleid (10 en 11)

De regelingen rond Jeugd, Wmo en minimabeleid zijn openeinderegelingen.

Ten aanzien van Jeugd hebben we afgelopen jaren meermaals onze begroting moeten aanpassen op toegenomen kosten jeugdhulpverlening. Enerzijds als gevolg van prijsindexatie, anderzijds volumegroei. Inmiddels zetten we met het interventieplan sociaal domein concrete stappen in de gewenste en benodigde transformatie van het sociaal domein. We monitoren de maatregelen, hun effect en impact. Met de laatste aanpassingen en actualisatie van de begroting 2026 op prijsindexatie en volumegroei, denken we het risico te hebben afgedekt. Onzeker blijft onvoorziene volumegroei via gezinnen die in Brummen komen wonen waarvan de kinderen specialistische hulpverlening nodig hebben. Een gezin kan de gemeente al gauw tonnen (in euro’s) extra kosten. Dit risico blijft bestaan.

Bij de Wmo gaat het om het risico dat we méér hulpmiddelen en voorzieningen verstrekken. Hoewel we afgelopen jaren binnen begroting zijn gebleven op dit punt, worden onze inwoners ouder. Daarmee ontstaat het risico dat we meer moeten verstrekken dan voorzien.

Bij minimabeleid stimuleren we juist het gebruik van de regelingen. Hier is het risico dat we het begrote budget overschrijden.

In het geheel van deze drie regelingen, zien we nog geen wijziging in impact of waarde van het risico. De transformatie van het sociaal domein staat aan het begin.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Uitvoering van visie sociaal domein,
- transformatie sociaal domein via hervormingsagenda jeugd
- traject met GALAN-groep
- Gezond en Actief Leven Aanpak
- Aanvullend zorg en welzijnsakkoord, etc.

Ruimtelijke ontwikkeling (12)
We werken aan nieuwe omgevingsplannen. Als die niet op tijd klaar zijn, kan de toezichthouder ons verplichten ingediende aanvragen te behandelen zonder leges te mogen innen. Dit betekent inkomstenverlies en extra werk via Buitenplanse Omgevingsactiviteit (bopa).

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Zorgen dat het omgevingsplan toch op tijd gereed is.
- Legesverordening robuuster maken.

Inkoop en aanbesteding (13)
De waarde van het risico is gelijk, maar de kans is verlaagd van 40% naar 30%. Er is nog steeds sprake van situaties waarin we ons eigen inkoopbeleid niet volledig naleven. Afgelopen jaar hebben we in de organisatie meer aandacht voor gehad. Bijvoorbeeld door trainen van medewerkers op ons inkoopbeleid, trainen van budgethouders én de interne controle. Gelet op de verbetering in de rechtmatigheidsverantwoording op dit punt, hebben we de kans op dit risico beperkt verlaagd.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Sinds 2024 is de positie van inkoopadviseur ingevuld.
- We werken nu aan meer zichtbaarheid van de inkoopfunctie in de organisatie.
- We zetten in op training van (nieuwe) medewerkers.
- Door intensivering van de interne controle monitoren we de ontwikkeling.
- We professionaliseren het contractbeheer en -management.

Personeel (14 en 15)
De risico’s zijn gelijk gebleven. De arbeidsmarkt is krap, vooral voor specialistische functies. Het behoud van zittend personeel is belangrijk. Daarnaast zal de komst van kunstmatige intelligentie invloed hebben: hogere productiviteit, maar ook nieuwe opleidingsbehoeften.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Inhuur van personeel om tekorten op te vangen.
- Strategisch personeelsbeleid
- Prioriteiten in uitvoering.
- Werving en behoud (goed werkgeverschap, doorgroeimogelijkheden, onboarding).

Bestuur (16)
Het risico op vroegtijdig terugtredende bestuurders is onverminderd groot. Landelijk beeld is dat ongeveer 40% stopt vóór einde van de bestuursperiode. De waarde van de impact is verhoogd met indexatie (CPI).

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Treffen voorziening

De weerstandsratio

In de beleidskaders van de nieuwe nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen dat de gewenste weerstandscapaciteit in de begroting bepaald wordt. De gewenste weerstandscapaciteit drukken we uit in de weerstandsratio. De weerstandsratio berekenen we door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het bedrag aan geïnventariseerde risico's. Als de beschikbare weerstandscapaciteit precies genoeg is om alle risico's te dekken dan is de weerstandsratio 1.

In het financieel herstelplan van juni 2021 heeft de raad vastgesteld dat er in 2028 ruim voldoende weerstandsvermogen gerealiseerd moet zijn. Dit betekent een weerstandsratio van tenminste 1,6.

Op basis van de geraamde beschikbare weerstandscapaciteit in 2027 en de risico-inschatting in deze begroting bedraagt de weerstandsratio 2,3.

Weerstandsratio	*Bedragen x 1.000*
Onderdeel	**2027**
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 12.807
Totaal risico-inschatting begroting 2027	€ 5.667
Weerstandsratio	**2,3**

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat gemeenten een aantal financiële kengetallen opnemen. Deze kengetallen geven gezamenlijk een beeld van de financiële positie van de gemeente en maken het mogelijk om verschillende gemeenten met elkaar te vergelijken. Op de websites Findo en Gelderse financiën kunnen de cijfers vergeleken worden met alle Nederlandse of de Gelderse gemeenten.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. Voor een goed beeld moeten de kengetallen in samenhang worden beoordeeld. De provincies hanteren signaleringswaarden voor de kengetallen. Deze zijn opgenomen in het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten). De signaleringswaarden lichten we onder de kengetallen toe.

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen van de gemeente Brummen opgenomen voor de meerjarenbegroting 2027-2030 met daarbij de vergelijkende cijfers vanuit de begroting 2026 en jaarstukken 2025.

Financiële kengetallen gemeente Brummen	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen	50,0	71,9	78,0	86,5	88,5	85,2
1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen	44,5	66,3	72,8	81,1	83,3	80,1
2 – De solvabiliteitsratio	25,9	21,3	21,3	20,2	18,7	18,6
3 – Kengetal Bouwgrondexploitatie	6,0	10,2	5,9	6,1	6,0	5,8
4 – Structurele exploitatieruimte	-0,7	0,6	2,4	0,3	1,0	0,3
5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens	106,9	115,2	123,1	123,1	125,7	126,7

Toelichting op de financiële kengetallen

1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen
De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de eigen middelen. Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle baten (exclusief mutaties reserves).
De volgende signaleringswaarden gelden;
• hoger dan 130%: meest risicovol,
• tussen 90% en 130%: neutraal,
• lager dan 90%: minst risicovol.

1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel exclusief (1a) als inclusief (1b) verstrekte leningen weergegeven. Zo wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente.
Hiervoor gelden dezelfde signaleringswaarden als onder 1a.

2 – Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.
De volgende signaleringswaarden gelden;
• lager dan 20%: meest risicovol,
• tussen 20 en 50%: neutraal,
• hoger dan 50%: minst risicovol.

3 – Grondexploitatie
Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de totale baten van de gemeente (exclusief mutaties reserves).
De volgende signaleringswaarden gelden;
• hoger dan 35%: meest risicovol,
• tussen 20% en 35%: neutraal,
• lager dan 20%: minst risicovol.

4 – Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening delen we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves door de totale baten.
De volgende signaleringswaarden gelden:
• lager dan 0%: meest risicovol,
• 0%: neutraal,
• hoger dan 0%: minst risicovol.

5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens
Dit kengetal geeft aan wat de woonlasten in de gemeente Brummen zijn, uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar. De cijfers van de Brummense lokale lastenmonitor in de paragraaf A. Lokale heffingen, vormen de basis van de berekening.
De volgende signaleringswaarden gelden;
• hoger dan 105%: meest risicovol,
• tussen 95% en 105%: neutraal,
• lager dan 95%: minst risicovol.

Beoordeling financiële kengetallen

De financiële kengetallen laten zien dat de financiële positie van de gemeente Brummen momenteel een gemengd beeld geeft. Positief is een stabiel kengetal grondexploitatie en een positieve structurele exploitatieruimte in alle jaren. Dit betekent dat ook structurele tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De solvabiliteitsratio blijft, net als in voorgaande jaren, zo rond de 20%. In het meerjarenbeeld zakt dit onder de grens van 20%. Hoewel de netto schuldquote naar verwachting zal stijgen de komende jaren, blijft dit nog ruim binnen de gestelde signaleringswaarden. Een groter aandachtspunt is de belastingcapaciteit. In vergelijking met het gemiddelde van gemeenten in Nederland, heeft Brummen een hoge belastingdruk. Dat zal de komende jaren wel wat afnemen door een verlaging van de rioolheffing.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot onze ‘grotere’ kapitaalgoederen. Hierbij denken we aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Een groot deel van het ‘vermogen’ van onze gemeente bestaat uit het bezit van wegen, rioleringen, groenvoorzieningen en gebouwen. Een zorgvuldig beheer en onderhoud hiervan vinden we dan ook belangrijk, ook de provincie ziet hier vanuit haar toezichthoudende taak op toe. Daarnaast wordt de kwaliteit van het openbaar gebied door inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden gebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen raken inwoners direct.

De kosten van instandhouding van wegen, groen, riolering en gebouwen berekenen we aan de hand van beheer- en uitvoeringsplannen. De hoogte van de onderhoudskosten zijn voor een deel te beïnvloeden door keuzes te maken in het niveau van onderhoud. In de beheerplannen hebben we de kwaliteit van het beheer van de openbare voorzieningen benoemd. De onderhoudsstaat van de voorzieningen wordt volgens landelijke normen (CROW) gemeten en geanalyseerd. De vastgestelde kwaliteitsniveaus en resultaten van de metingen zijn het toetsingskader voor bestuur en medewerkers.

In 2017 hebben we een Integrale visie Beheer Openbare Ruimte opgesteld. In deze visie staan de kaders waarbinnen het beheer van de openbare ruimte plaatsvindt. Hierin staat de ambitie om de buitenruimte beter toekomstbestendig en duurzaam te maken.

Wegen

In het tweede kwartaal van 2025 is het gemeentelijk wegenbestand geïnspecteerd en in het derde kwartaal is deze uitgewerkt. De mobiliteitsvisie is vastgesteld en mede op basis hiervan is het beheer en beleidsplan wegen 2026-2030 opgesteld. Op basis van de inspectie en het nieuwe beheerplan wegen wordt de onderhoudsplanning voor 2026 en 2027 opgesteld.

Voor de financiering van de uitvoering voegen we jaarlijks een bedrag toe aan de voorziening Onderhoud wegen. Uit deze voorziening bekostigen we het groot onderhoud van de asfalt- en elementen-verhardingen en ook de oppervlaktebehandelingen. Financiële overzichten vindt u elders in deze begroting in het hoofdstuk Financiële positie.

Naast het uitvoeringsbudget voor repeterend onderhoud is er een incidenteel renovatiebudget voor het herinrichten van wegen beschikbaar (€ 2,6 mln/jr). Bij deze renovaties wordt gekeken hoe de wegen passend bij hun verkeersfunctie op een duurzame en klimaatbestendige wijze heringericht kunnen worden. Op basis van de resultaten van het in 2024 opgestelde Mobiliteitsplan worden de geselecteerde wegen nader beoordeeld en geprioriteerd. In 2026 is er gestart met het renoveren van de Veldkantweg, in 2027 met de Zutphensestraat en met de Loenenseweg.

Het asfaltonderhoud en de straat- en andere werkzaamheden worden in de markt gezet en aanbesteed.

Beheerplan wegen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Groot onderhoud (via voorziening)				
Stand per 1 januari	**€ 604**	**€ 539**	**€ 606**	**€ 336**
Toevoeging voorziening	€ 956	€ 956	€ 956	€ 956
Onttrekking voorziening	-€ 1.022	-€ 889	-€ 1.226	-€ 1.270
Stand per 31 december	**€ 539**	**€ 606**	**€ 336**	**€ 23**
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 1.237	€ 1.300	€ 1.351	€ 1.363
Kapitaallasten	€ 262	€ 734	€ 978	€ 1.175
Dotatie voorziening	€ 956	€ 956	€ 956	€ 956
Totale onderhoudslasten	**€ 2.455**	**€ 2.991**	**€ 3.285**	**€ 3.494**

Bruggen

In 2020 zijn de bruggen over het Apeldoorns kanaal geïnspecteerd op mogelijke gebreken. Groot onderhoud voorzien we niet eerder dan in 2032.

Openbare reiniging

Het reinigen van de openbare ruimte (verwijderen zwerfvuil) en het vegen van wegen wordt uitgevoerd op beeldniveau B. Dat is het basisniveau. De dorpscentra en de toegangswegen zijn hier een uitzondering op. Daar geldt beeldniveau A tot eind 2026. Er zijn veel vrijwilligers actief, binnen en buiten de bebouwde kom, die zwerfvuil ruimen. In de herfstperiode wordt de veegwagen ingezet voor het verwijderen van blad. Blad op gazon is waar mogelijk verkleind en ter plaatse gelaten als meststof voor het gazon.

Vanaf 2028 worden er stikstofvrije zones ingevoerd om kwetsbare natuur te beschermen. Er mag daar door de gemeente en hun aannemers alleen nog met elektrisch gereedschap gewerkt worden. Rondom de landgoederen en de rand van de Veluwe heeft dit invloed op het uit te voeren werk.

Aandachtpunt is en blijft het tegen gaan van illegale stort van met name tuinafval in de openbare ruimte. Middels voorlichting, het bieden van alternatieve verwerkingsmogelijkheden en gerichte handhaving proberen we deze vervuiling tegen te gaan.

Huishoudelijk afval

Op verzoek van de wethouder wordt er een informatienota gemaakt waarin verschillende mogelijke beleidskeuzes toegelicht worden. Van daaruit wordt er gewerkt aan een nieuw beleidsplan. Het huidige beleidsplan liep 31 december 2025 af. Maatregelen zijn gericht op het aantrekkelijk maken voor inwoners om afval en grondstoffen beter te scheiden. Daarbij houden we rekening met de kwetsbaren in de samenleving. De fusie met de gemeente Rheden zal ook een rol spelen in de beleidskeuzes.

Openbare straatverlichting

Op basis van het beleidsplan openbare verlichting verduurzamen we het bestand van lichtmasten en armaturen.

De nieuwe armaturen met Ledverlichting zijn in 2025 ingekocht en het vervangen van de conventionele armaturen wordt in 2026 afgerond. Het gehele areaal van de gemeente Brummen is dan voorzien van Ledverlichting.

Het regulier onderhoud van de verlichting (o.a. vervangen kapotte armaturen) wordt uitgevoerd middels het in 2024 aanbestede onderhoudsbestek.

Beheerplan openbare verlichting (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 262	€ 268	€ 274	€ 280
Kapitaallasten	€ 150	€ 153	€ 151	€ 148
Totaal	**€ 412**	**€ 421**	**€ 425**	**€ 428**

Riolering

In december 2022 heeft de gemeenteraad het Programma Water & Riolering 2023 – 2027 vastgesteld.
Iedere vijf jaar stellen we het programma opnieuw op. Dat geeft ons de kans om nieuwe ontwikkelingen in beleid op te nemen en vooruitstrevend te blijven in de manier waarop wij met onze watertaken omgaan. In het programma Water & Riolering is de visie op onze zorgtaken meegenomen.

Doelen van dit beleid:
- Het beschermen van de volksgezondheid tegen infectieziekten.
- Het schoonhouden van de bodem en het oppervlaktewater.
- Het voorkomen van schade door hevige regenval en/of bij extreme droogte.
- Het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwater voor de aan de grond gegeven bestemming.

Met dit beleid zorgen we ervoor dat deze functies gewaarborgd blijven. We dragen zo bij aan een veilige en gezonde leefomgeving, nu en in de toekomst.

Voor onderhoud aan rioolgemalen, (correctief) onderhoud en onderzoek aan het rioolstelsel zijn binnen de exploitatiebegroting jaarlijkse budgetten beschikbaar. Voor toekomstige renovaties van rioolstelsels is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. De storting wordt jaarlijks gebaseerd op gegevens uit het rioolbeheerpakket en het kostendekkingsplan uit het programma Water & Riolering.

De kosten voor het rioolstelsel worden voor 100% gedekt door de rioolheffing. Hierbij hanteren we het principe “de vervuiler betaalt”.

In 2027 wordt een nieuw programma Water en Riolering opgesteld.

Beheerplan riolering (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Groot onderhoud (via voorziening)				
Stand per 1 januari	**€ 2.429**	**€ 2.028**	**€ 2.044**	**€ 2.060**
Toevoeging voorziening	€ 930	€ 400	€ 400	€ 400
Onttrekking voorziening	€ 1.331	€ 384	€ 384	€ 384
Stand per 31 december	**€ 2.028**	**€ 2.044**	**€ 2.060**	**€ 2.076**
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 1.198	€ 1.120	€ 1.144	€ 1.172
Kapitaallasten	€ 676	€ 773	€ 777	€ 777
Dotatie voorziening	€ 930	€ 400	€ 400	€ 400
Totaal	**€ 2.804**	**€ 2.293**	**€ 2.321**	**€ 2.349**

Bermen en sloten

De biodiversiteit staat onder druk. Om de biodiversiteit te verbeteren is in 2026 een biodiversiteitsplan voor de gemeente opgesteld. Samen met lokale partijen zijn mogelijke versterkingsacties in beeld gebracht en uitgewerkt tot een uitvoeringsplan.

Eén van de gebieden waar winst behaald kan worden ten aanzien van de biodiversiteit is het berm- en slootbeheer. Door gericht verschralingsbeheer is de stap gezet naar een grotere soortenrijkdom. We kunnen in 2027 weer 60% van de gemeentelijke bermen ecologisch beheren. Het betreft de ecologisch gezien meest interessante bermen waar we de bermen verschralen door de vegetatie te maaien en het maaisel af te voeren. Daarnaast kunnen we maatwerk uitvoeren door op delen extra te maaien of op andere tijdstippen ten gunste van voorkomende bijzondere soorten. Door de bermen te monitoren en het beheer steeds te evalueren kan het resultaat steeds verbeterd worden. In 2029 is een heroverweging van het budget te maken.
Door gewijzigde wetgeving is het vanaf juni 2025 niet meer toegestaan bermen te klepelen tenzij de verkeersveiligheid in het geding is. Uitzichthoeken en de eerste meter vanaf de weg mogen nog wel geklepeld worden. Het vrijkomende maaisel van bermen en sloten wordt zo veel mogelijk op agrarische gronden in onze gemeente verwerkt.

De afwateringsfunctie van sloten in het buitengebied bleek tijdens de natte perioden in 2023 en 2024 niet overal optimaal. In 2025 is in samenspraak met het Waterschap een onderzoek gestart naar het functioneren van de gemeentelijke watergangen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek worden mogelijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Ingespeeld moet worden op gewijzigde klimaatomstandigheden waarbij het voorkomen van schade door een te veel aan water en anti-verdrogingmaatregelen beiden belangrijk zijn.

Op diverse locaties zijn ongewenste invasieve exoten in bermen en sloten aanwezig. De hoeveelheid Japanse duizendknoop is te veel om met het beschikbare budget en de beschikbare capaciteit ze overal effectief te bestrijden. Op kwetsbare (natuur-) locaties en binnen de bebouwde kom wordt ingezet op het uitroeien van de duizendknoop terwijl op overige locaties door gericht maaibeheer er sprake is van het beheersen van de overlast.

Beheerplan groen, bermen en sloten (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 396	€ 404	€ 412	€ 283

Openbaar groen

Het inrichtingsniveau en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente heeft haar basis in het Programma Groen. In dit plan wordt geanticipeerd op de klimaatontwikkelingen en benodigde verbetering van de biodiversiteit. Sinds de vaststelling van het plan worden extra bomen geplant, plantsoenen biodiverser ingericht en wordt meer hemelwater geïnfiltreerd in plantsoenen. Gazons worden omgevormd tot bloemenweides. De komende jaren wordt steeds een deel van het openbaar groen aangepast waarbij dode en versleten plantsoenvakken voorrang hebben. Waar mogelijk wordt in combinatie met onderhoudswerkzaamheden aan bestratingen en rioleringen het werk uitgevoerd.

Het onderhoudsniveau in het openbaar groen is op basisniveau (B-niveau CROW).

Beheerplan groen, openbaar groen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 2.613	€ 2.828	€ 2.884	€ 2.952
Wegwerken achterstanden/projecten	€ 15	€ 15	€ 0	€ 0

Begraafplaatsen

Het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen vindt plaats op B-niveau (CROW-kwaliteitscatalogus). De begraafplaatsen zijn herdenkingsparken waar met respect voor de overledenen en hun nabestaanden gewerkt wordt. Door met elektrische maaimachines te werken wordt de rust op de begraafplaats nog meer gerespecteerd. De rustige omgeving maakt de begraafplaatsen ook geschikte verblijfplaatsen voor plant en dier. Met gerichte aanplant van bomen en struiken en meer ecologisch beheer wordt een mooie combinatie gezocht tussen rust, representativiteit en biodiversiteit.

Beheerplan groen, begraafplaatsen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 237	€ 255	€ 259	€ 265
Kapitaallasten	€ 4	€ 15	€ 15	€ 15
Totaal	**€ 241**	**€ 270**	**€ 274**	**€ 280**

Boombeheer

Gemeentelijke bomen worden volgens de wettelijke normen geïnspecteerd. Het boomonderhoud vindt op een basisniveau plaats. Prioriteit bij het onderhoud krijgt het voorkomen van gevaarlijke situaties en schade aan derden. Het boomonderhoud is in 2025 meerjarig uitbesteed in een raambestek. Voor het verwijderen van een deel van de dode en slechte bomen worden vrijwilligers van de groep Holthakkers ingezet.

De eikenprocessierups is als een overlast gevende plaagsoort nog steeds in de inlandse eiken in onze gemeente aanwezig. Het vormt bovendien een gezondheidsrisico voor mens en dier die er mee in aanraking komen. De rupsen worden curatief bestreden. Door inzaai van bloemenmengsel met bloemen die de natuurlijke vijanden van de rups aantrekken en aangepast maaibeheer wordt de natuurlijke bestrijding van de rups een impuls gegeven. In de zomermaanden worden aanwezige nesten van de rups weggezogen. De te bestrijden locaties en gebieden zijn vastgesteld in een bestrijdingsprotocol.

Bosbeheer

Het gewenste uit te voeren bosbeheer voor de gemeentelijke bossen is vastgelegd in het programma Groen. Het beheer is vooral gericht op het voorkomen van overlast en schade aan derden. In het Wilhelminapark wordt het bosbeheer uitgevoerd in samenwerking met de aldaar actieve bosgroep.

Speeltoestellen en speelplaatsen

De gemeentelijke speeltoestellen worden conform de wettelijke eisen structureel gecontroleerd op gebreken (5x per jaar). Gebreken worden waar mogelijk gerepareerd. Onveilige en niet te repareren speeltoestellen worden verwijderd. Vervanging van speeltoestellen en herinrichting van speellocaties vindt plaats volgens uitgangspunten die in 2019 zijn vastgesteld en nogmaals bekrachtigd zijn in het programma Groen. Uitgangspunt hierbij is dat in elke wijk minimaal een speelgelegenheid aanwezig blijft. Herinrichting van speellocaties gaat in overleg met de buurt.

Speelplaatsen en toestellen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 114	€ 117	€ 119	€ 122
Kapitaallasten	€ 4	€ 6	€ 6	€ 6
Totaal	**€ 118**	**€ 123**	**€ 125**	**€ 128**

Sportvelden

De sportvelden worden door de gemeente dusdanig onderhouden dat ze voldoen aan de bespelingseisen van de sportbonden. De gemeente beheert natuurgrasvelden, rubber en zand ingestrooide kunstgrasvelden en hybridevelden. Groot onderhoud aan de velden vindt plaats in overleg met de betreffende sportverenigingen. De hybridevelden in Eerbeek zijn de komende jaren te vervangen.

Onderhoud sportvelden (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Reguliere exploitatie, onderhoud en zelfwerkz.	€ 192	€ 171	€ 175	€ 179
Kapitaallasten	€ 89	€ 91	€ 62	€ 62
Totaal	**€ 281**	**€ 262**	**€ 237**	**€ 240**

Gemeentelijke gebouwen

Voor periodiek- en groot onderhoud is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed. Uit de voorziening moet het onderhoud worden bekostigd van alle gebouwen die bij de gemeente in eigendom zijn. Deze bedragen zijn exclusief te nemen verduurzamingsmaatregelen. De financiële overzichten staan in het hoofdstuk Financiële positie.

Vanaf 2024 is een grote slag geslagen met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Tevens wordt er in 2026 een routekaart opgeleverd voor het verder verduurzamen van dit vastgoed. Eind 2026 volgt hierop een uitwerking waaruit zal blijken of er extra budget voor verduurzaming moet worden aangevraagd.

Het reguliere onderhoud van schoolgebouwen wordt gedaan door de schoolbesturen. Alleen nieuwbouw, uitbreiding en zeer groot onderhoud valt nog onder de gemeente. Aanvragen daarvoor

lopen via de huisvestingsverordening voor het onderwijs. Budget wat hiervoor nodig is wordt jaarlijks aangevraagd en via de investeringslijst in de begroting inzichtelijk gemaakt.

Beheerplan gemeentelijke gebouwen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Groot onderhoud (via voorziening)				
Stand per 1 januari	**€ 172**	**€ 135**	**€ 307**	**€ 544**
Toevoeging voorziening	€ 528	€ 528	€ 528	€ 528
Onttrekking voorziening	€ 565	€ 357	€ 291	€ 719
Stand per 31 december	**€ 135**	**€ 307**	**€ 544**	**€ 353**
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 662	€ 666	€ 671	€ 675
Kapitaallasten	€ 844	€ 919	€ 909	€ 899
Dotatie voorziening	€ 528	€ 528	€ 528	€ 528
Totaal	**€ 2.034**	**€ 2.113**	**€ 2.108**	**€ 2.102**

Actualiteit van beheers- en beleidsplannen

De beleids- en beheerplannen plannen voor de openbare ruimte hebben over het algemeen een looptijd van 4 of 10 jaar. Voor de periode 2027-2030 zijn de volgende plannen te actualiseren:

2027: Grondstoffenplan 2027-2031
2027: Programma Water en Riolering 2028-2031
2027: Uitvoeringsprogramma Water en Riolering
2027: Gladheidsbeleidsplan

Kapitaalgoed	Beleid			Beheer			Voortgang onderhoud
	Nota aanwezig	Looptijd	Kwaliteits-niveau	Plan aanwezig	Looptijd	Fin vertaling in paragraaf	Achterstallig / Uitgesteld
Wegen	Ja	2026-2030	Basis	Ja	2026-2030	Ja	Geen achterstanden in dagelijks beheer. Door aanpassing Provinciale Koersnota wel twee wegen in Eerbeek met achterstallig groot onderhoud weer in beheer gekregen.
Openbare straatverlichting	Ja	2016-2020	Basis	Ja	2016-2020	Ja	Geen achterstanden. Nieuw beleid- en beheerplan in wording. Vaststelling Q4 2026.
Riolering	Ja	2023-2027	Basis	Ja	2023-2027	Ja	Geen achterstanden
Bermen en sloten	Nee	-	Basis / Ecologisch	Ja/Nee	2023-2028	Ja	Achterstand bij uitdiepen sloten. Nog in 2026 te inventariseren en op kosten te zetten. Nog geen budget voor beschikbaar gesteld. Bij het bermbeheer vooralsnog beperkt ecologisch beheer. Wens om dit weer uit te breiden naar minimaal 60% ecologisch beheer.
Openbaar groen	Ja	2023-2033	B-kwaliteit in de Centra en in de wijken	Ja	2023-2028	Ja	Wegwerken achterstanden in plannen opgenomen. Meerjarig renovatieplan.
Begraafplaatsen	Ja	2023-2033	B-niveau	Ja	2023-2028	Ja	Geen achterstanden
Speeltoestellen	Ja	2023-2033	Heel & veilig	Ja	2023-2028	Ja	Geen achterstanden
Sportvelden	Nee	-	Basis	Nee	-	Ja	Geen achterstanden. Vervanging Wetravelden in Eerbeek binnen twee jaar noodzakelijk (nog niet begroot).
Gemeentelijke gebouwen	Ja	2013-2018	Basis	Ja	2021-2026	ja	Geen achterstanden

D. Financiering

Algemeen

In de paragraaf Financiering geven we informatie over de manier waarop de gemeente geld aantrekt. We beschrijven hoe we de financieringsfunctie uitvoeren voor de jaren 2027-2030.

De wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en de wet Hof zijn de kaders waarbinnen de uitvoering van de financieringsfunctie plaatsvindt. Daarnaast heeft de raad kaders vastgesteld in de financiële verordening en in het Treasurystatuut. Het gemeentelijke financieringsbeleid is opgesteld om te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en op lange termijn. De belangrijkste doelstelling is het beheersen van de risico's die hieraan verbonden zijn en de rentekosten te beperken.

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) bepaalt het monetaire beleid. De ECB ziet de zorg voor stabiele prijzen als de allerbeste bijdrage die de centrale banken kunnen leveren aan de welvaart van mensen in Europa. Daarbij hoort een inflatie van 2% in het hele eurogebied, op de middellange termijn. Dat maakt de prijsontwikkeling voor iedereen duidelijk en voorspelbaar. De huidige inflatie ligt thans nog steeds boven de 2%. Prijsstabiliteit draagt bij aan de toename van economische welvaart en de potentiële groei van de economie.

De door de ECB gehanteerde herfinancieringsrente is van invloed op de ontwikkeling van de rente op de kapitaalmarkt (lange termijn leningen). De uit de oorlog tussen de VS en Iran voortvloeiende energieschok heeft geleid tot hogere inflatieverwachtingen en – als reactie daarop – oplopende ECB-rentes. Inmiddels heeft de Europese Centrale Bank de rente al tweemaal met een kwartje (0,25 procentpunt) verhoogd dit jaar en staat de depositorente op 2,50 procent.

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De financieringsbehoefte is afhankelijk van de geplande uitgaven, inkomsten en investeringen.

Hieronder volgt een overzicht van de schuldpositie met lang lopende leningen. Jaarlijks lossen we op langetermijn leningen af. De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van dat jaar. In 2027 tot en met 2030 zal de renterisiconorm niet worden overschreden.

Rente risiconorm

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Begroting	€ 81.469	€ 80.169	€ 80.288	€ 82.182
Rente risiconorm (20% begroting) = A	€ 16.294	€ 16.034	€ 16.058	€ 16.436
Stand leningen 1 januari	€ 51.062	€ 55.899	€ 55.933	€ 55.474
Nieuwe leningen	€ 17.000	€ 9.900	€ 7.400	€ 8.482
Reguliere aflossingen = B	€ 12.163	€ 9.866	€ 7.859	€ 8.482
Stand leningen per 31 december	€ 55.899	€ 55.933	€ 55.474	€ 55.474
Saldo rentelasten	€ 1.258	€ 1.468	€ 1.514	€ 1.548
Ruimte onder de renterisiconorm = A - B	€ 4.131	€ 6.168	€ 8.199	€ 7.954

Kasgeldlimiet

Het maximale op te nemen kasgeld is gebonden aan een limiet (8,5% van het begrotingstotaal). De uitnutting ervan wordt berekend aan de hand van het saldo van de vlottende middelen en vlottende schulden

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Begroting	€ 81.469	€ 80.169	€ 80.288	€ 82.182
Kasgeldlimiet (8,5% begroting)	€ 6.925	€ 6.814	€ 6.824	€ 6.985

Verstrekte leningen

De Gemeente heeft verschillende leningen aan partijen verstrekt. Daarnaast zijn en worden er via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) stimuleringsregelingen verstrekt aan inwoners. Dit zijn revolverende fondsen. De rentebaten uit deze fondsen blijven binnen het fonds om deze binnen het fonds weer in te kunnen zetten. Hieronder volgt een overzicht van de partijen en de rentebaten van de verstrekte leningen.

Rentebaten Verstrekte leningen

Omschrijving Partij	2027	2028	2029	2030
Stichting Welzijn Brummen	€ 2.159	€ 1.953	€ 1.745	€ 1.535
Alliander	€ 84.666	€ 84.666	€ 77.611	€ 0
IJsselwind	€ 933	€ 933	€ 933	€ 933
E.B.E.M.	€ 161	€ 161	€ 161	€ 161
Rentebaten totaal	**€ 87.919**	**€ 87.713**	**€ 80.450**	**€ 2.629**

Rente

Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende marktrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd.

Rentetoerekening
De toerekening van rente aan taakvelden berekenen we op basis van de zogenoemde “rente-omslag”. Dit houdt in dat de totale rentelast moet worden verrekend op basis van de boekwaarde van de relevante investeringen aan de hand van een “gemiddeld” rentepercentage.

Het percentage voor de omslagrente wordt afgerond binnen een marge van 0,5%. De ruimte van 0,5% is bedoeld voor feitelijke afronding naar een dichtstbijzijnde handige rekenrente en dient ter stabiliteit bij kleine afwijkingen in navolgende jaren. Door deze afronding wijkt de rente die we aan taakvelden toerekenen enigszins af van de daadwerkelijke rentekosten. Het verschil wordt als renteresultaat verantwoord op het taakveld treasury en is zichtbaar als resultaat in het renteschema.

Renteschema

	Schema renteomslag berekening	2027	2028	2029	2030	
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering					
	a1. Rente afgesloten leningen	€ 1.258.461	€ 1.467.514	€ 1.512.761	€ 1.547.555	+
	a3. Lening t.b.v. De Stichting Welzijn Brummen	€ 2.159	€ 1.953	€ 1.745	€ 1.535	+
b.	Af: De externe rentebaten over de lange en korte financiering	-€ 150.000	-€ 150.000	-€ 150.000	-€ 65.334	-
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 1.110.620	€ 1.319.467	€ 1.364.506	€ 1.483.756	+
c1.	Af :De rente die direct aan de grondexploitatie wordt doorgerekend	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
c2	Af: De rente van projectfinanciering die direct aan het betreffende taakveld / product wordt toegerekend (lening SWB)	-€ 2.159	-€ 1.953	-€ 1.745	-€ 1.535	-
c3	Bij: De rentebaten van doorverstrekte leningen, als daarvoor een specifieke lening is aangetrokken en als deze bate rechtstreeks aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend					+
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 1.108.461	€ 1.317.514	€ 1.362.761	€ 1.482.221	+
d1	Bij: Rente over het eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	+
d2	Bij: Rente over voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	+
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (via rente-omslag)	€ 1.108.461	€ 1.317.514	€ 1.362.761	€ 1.482.221	+
e.	Af: De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)	-€ 820.464	-€ 1.430.154	-€ 1.465.868	-€ 1.493.384	-
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**	**€ 287.997**	**-€ 112.640**	**-€ 103.107**	**-€ 11.163**	
	Rente-omslag per jaar	1,35%	1,38%	1,39%	1,49%	
	Te hanteren rente-omslag mag afgerond op 0,5% cf. BBV	1,0%	1,5%	1,5%	1,5%	

E. Bedrijfsvoering

Algemeen

Het realiseren van doelstellingen is mede afhankelijk van een goede sturing en van een goede interne bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we in op actuele ontwikkelingen op het terrein van de bedrijfsvoering.

Planning en Control

Als vertegenwoordiger van de inwoners van onze gemeente heeft de gemeenteraad een kaderstellende en controlerende rol. Met deze begroting stelt de raad voor 2027 vast welke doelen de gemeente nastreeft, de maatregelen die daarvoor worden genomen en de middelen (personeel en geld) die hiervoor beschikbaar zijn. Via de twee bestuursrapportages kan hierop gecontroleerd en bijgestuurd worden.

In 2025 was er sprake van een afwijking van de begroting van € 2,4 miljoen. Hiervan was € 2,4 miljoen acceptabel conform de financiële verordening en € 0,01 miljoen niet-acceptabel. Dit is een forse verbetering ten opzichte van 2024. We willen dit vasthouden door scherpe sturing op de budgetten om de hoogte van de afwijkingen (zowel acceptabel als niet-acceptabel) zo laag mogelijk te houden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Als gemeente leggen we verantwoording af aan onze inwoners. Met de begroting laten we zien wat onze plannen zijn. Door de jaarstukken te presenteren, tonen we wat we hebben bereikt en wat dit heeft gekost. Om te laten zien dat de jaarstukken betrouwbaar zijn, worden twee verklaringen afgegeven: één over rechtmatigheid en één over getrouwheid.

Rechtmatigheid betekent dat alle (financiële) handelingen van de gemeente volgens de wet- en regelgeving zijn uitgevoerd. Getrouwheid betekent dat de jaarstukken een juist en volledig beeld geven van het boekjaar.

Sinds 2023 legt het college van burgemeester en wethouders aan de raad verantwoording af over rechtmatigheid. Dit gaat bijvoorbeeld over de inkoop van goederen, diensten en werken, verstrekken van subsidies en het innen van leges. Wijkt het college af van vastgestelde regels, dan licht zij dit actief toe in de rechtmatigheidsverantwoording. Op deze wijze kunnen raad en college hierover met elkaar het gesprek voeren. De accountant geeft (vanuit extern perspectief) een oordeel over de getrouwheid van de jaarstukken. Daarbij controleert de accountant óók de juistheid en volledigheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Kaders
Uw raad stelt jaarlijks het normenkader vast waarbinnen het college verantwoording aflegt over rechtmatig handelen. In de controleverordening (artikel 213 Gemeentewet) van gemeente Brummen staan de kaders van de accountantscontrole vastgelegd.

Sinds boekjaar 2025 zijn de toleranties voor:

- De accountantscontrole: fouten én onzekerheden gezamenlijk, 2% van totale lasten exclusief toevoeging aan de reserves.
- De rechtmatigheidsverantwoording: maximaal 2% van totale lasten exclusief toevoeging aan de reserves.

Afgelopen jaren hebben we bij de jaarstukken een goedkeurende controleverklaring van de accountant ontvangen. Voor boekjaar 2027 spannen we ons wederom in om te voldoen aan een goedkeurende accountantsverklaring en binnen de norm van de rechtmatigheidsverantwoording te blijven.

Personeel en Organisatie

De gemeente Brummen werkt vanuit de kernwaarden dichtbij, aandacht, samen en bewust. Hoewel we inmiddels minder direct geraakt worden door de krapte op de arbeidsmarkt bij de werving, vraagt het voldoende kwalificeren van nieuwe instroom en het behouden van gekwalificeerd personeel aandacht.

We investeren daarom in duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en leren & ontwikkelen. We versterken ons vermogen om toekomstgericht te denken en handelen, onder andere via leerprogramma's, digitale transformatie en datagedreven werken. Medewerkers worden toegerust om veilig en verantwoord te werken met moderne digitale werkplekken.

We blijven kritisch naar onze taken kijken en durven keuzes te maken: niet alles hoeft erbij, soms moet er ook iets af. Door werk slimmer te organiseren en samenwerking binnen én buiten de organisatie te stimuleren, vergroten we onze slagkracht en wendbaarheid.

Daarnaast willen we structureel en zichtbaar ruimte bieden aan bijzondere doelgroepen, zoals nieuwkomers, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Niet als losse initiatieven, maar als onderdeel van ons personeelsbeleid.

Formatiebegroting en loonsomontwikkeling
Binnen de formatiebegroting zijn een aantal wijzigingen. In de Perspectiefnota 2027-2030 is u al gemeld dat er extra inzet benodigd is voor de werkzaamheden rondom de Woo. Daarnaast was een taakstelling ten aanzien van gebiedsgericht werken opgenomen. Deze zijn in de formatiebegroting verwerkt. Daarnaast zijn in deze begroting een aantal nieuwe ontwikkelingen verwerkt:

- Vanuit de Rijksoverheid wordt er een decentralisatie-uitkering ontvangen voor personele inzet op het gebied van klimaat en duurzaamheid. Daarvan wordt nu een deel ingezet om extra formatie aan te trekken.
- Binnen beleidsveld Bestuurskracht is een stelpost voor de versterking van het strategisch vermogen van de gemeente. In 2027 komt er € 74.000 ruimte vrij voor een halve fte aan inkoop- en contractmanagement.
- Van de budgetten van informatisering en automatisering wordt een deel ingezet om ruimte te maken voor een uitbreiding van de formatie. Het doel is om meer kennis en expertise in huis te halen en zo minder kosten te maken aan de inzet van externe inhuur.
- In het kader van de implementatie van Office 365 en een publicatieplatform voor de Woo zijn er twee fte functioneel beheer extra benodigd.

Door deze ontwikkelingen neemt de formatie per saldo toe met 4,42.

De loonsom is herrekend aan de hand van de CAO gemeenten zoals die nu geldig is. Dit betekent een hogere last van € 398.000. De CAO gemeenten loopt in maart 2027 af. We hebben nog geen inzicht in mogelijke effecten. Voor 2027 is daarom aangesloten bij de verwachte loonsomontwikkeling van het CPB (4,2%).

Zoals in de Perspectiefnota 2027-2030 is vastgesteld is het percentage concerncorrectie vastgesteld op 5%. Vorig jaar was dit 4%. Dit betekent dat de correctie toeneemt met € 248.000.

Bedragen x 1.000	**FTE**	**Loonsom**
Programmabegroting 2026-2029	**192,09**	**€ 16.887**
Impactanalyse Woo	**1,20**	**€ 109**
Taakstelling Gebiedsgericht Werken	**-1,17**	**-€ 113**
Inzet CDOKE voor vast personeel	**0,89**	**€ 90**
Inzet stelpost Bestuurskracht	**0,50**	**€ 74**
Omzetten budgetten I&A naar formatie	**1,00**	**€ 125**
Functioneel beheer Office 365	**1,00**	**€ 79**
Functioneel beheer publicatieplatform Woo	**1,00**	**€ 90**
Ontwikkelingen programmabegroting 2027-2030		
Herrekening 2026		€ 398
Indexatie 2027 (CEP 2026)		€ 762
Herrekening concerncorrectie (-5%)		-€ 248 **€ 912**
Programmabegroting 2027-2030	**196,51**	**€ 18.252**

De ontwikkeling van de formatie (in aantal fte's) ziet er als volgt uit:

Omschrijving	**01/01/2026**	**01/01/2027**
Griffie	2,45	2,45
Ambtelijke organisatie	192,28	196,51
Totaal	**194,73**	**198,96**

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	**Raming 2026**	**Raming 2027**
Griffie	€ 253	€ 266
Ambtelijke organisatie	€ 16.887	€ 18.252
Totaal	**€ 17.140**	**€ 18.519**

Integriteitsbeleid

De gemeente beschikt over een gedragscode integriteit. Deze gedragscode is opgenomen in het Personeelshandboek. De gedragscode is de basis en geldt als minimumkader en is aanvullend op bestaande wet- en regelgeving. In de gedragscode zijn onder andere regels opgenomen over het aannemen van geschenken, melden van nevenwerkzaamheden, gedrag in de privésfeer, et cetera.

Nieuwe medewerkers en inhuurkrachten zijn verplicht een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen. Na indiensttreding wordt de ambtseed of -belofte afgenomen en uitleg gegeven over de gedragscode. Ingehuurde personeelsleden tekenen een geheimhoudingsverklaring.

Niet-financiële onrechtmatigheden wet Fido

De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van het betreffende jaar. In 2027 verwachten wij dit niet te overschrijden.

Informatievoorziening

Data gedreven werken
Data gedreven werken is een innovatieve en strategische ontwikkeling die voor inwoners, bedrijven, overheden, organisaties en de samenleving als geheel veel voordelen kan bieden. Data kunnen worden gebruikt om meer kennis en inzicht te verwerven en meer gefundeerde beslissingen te nemen, met als doel de organisatie te verbeteren of innoveren. Bovendien maakt data gedreven werken de dienstverleningsprocessen inzichtelijker en kunnen we deze monitoren en bijsturen. Goed gestructureerde data is noodzakelijk voor een goede bedrijfsvoering. Dit jaar heeft de organisatie verdere stappen richting data gedreven werken gezet zoals het bouwen van een datawarehouse. Er is nog veel ruimte voor verdere ontwikkeling. We gaan gericht met de afdelingen en teams in gesprek om zo gerichte datatoepassingen te ontwikkelen.

Informatievoorziening
Het juist vastleggen en toegankelijk houden van de digitale informatie wordt steeds meer noodzakelijk in onze dagelijkse werkzaamheden. We spreken dan niet alleen over een zaaksysteem, maar ook over andere backoffice applicaties waarin procesgericht gewerkt en gearchiveerd wordt. De juiste informatie moet teruggevonden kunnen worden door de juiste personen op het juiste moment. Daarnaast wordt het door het juist vastleggen van die informatie het ook mogelijk om managementinformatie te genereren, wat weer van belang is voor data gedreven werken en -sturen. Deze werkwijze is de norm in een digitale- en data gedreven toekomst.

De focus zal daarom niet alleen liggen in technische ontwikkelingen, maar ook in hernieuwde werkafspraken, houding en gedrag en de sturing daarop.

Vanwege ontwikkelingen met betrekking, maar niet beperkt tot de Wet open overheid (Woo), backup-strategie en werkplekinrichting (Microsoft 365) moet kritisch gekeken worden naar waar we onze informatie opslaan. Veel informatie komt op plekken terecht waar het moeilijk terug te vinden is, zoals netwerkschijven en mailboxen. Dit terwijl dit makkelijk vindbaar moet zijn in het kader van de Woo. We werken aan een impactanalyse en plan van aanpak om een robuuste informatievoorziening in te richten waarin informatie uit de juiste plek vastgelegd wordt en makkelijk vindbaar is voor zowel ambtenaar als inwoner. De impactanalyse en plan van aanpak worden begin het vierde kwartaal gepresenteerd aan het MT.

Intussen is er een e-depot beschikbaar bij het Regionaal Archiefcentrum Zutphen (hierna RAZ). Op dit moment staan daar voornamelijk bouwdossiers, maar in de toekomst zullen ook onze overige te bewaren zaakdossiers naar dit e-depot gebracht worden. Momenteel werken we toe naar de afronding van het project digitalisering bouwdossiers. We zoeken, in verband met het wegvallen van inhuur, naar een oplossing waardoor we dit met eigen personeel op een lager tempo kunnen doorzetten. Daarmee hopen we kosten te drukken, zonder dat dit project te vroeg afgebroken moet worden.

F. Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente deelneemt en verder een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Een “verbonden partij” is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.
Bestuurlijk belang is: “zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.
Financieel belang is: “indien een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.

In lijn met de BBV-voorschriften geven we in deze paragraaf aandacht aan de visie die onze gemeente heeft op de verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen. Wat willen we met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze gemeentelijke programma’s? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door gemeente gewenste beleid? Ook komen beleidsvoornemens van de partijen zelf aan de orde. De laatst beschikbare cijfers over vermogens en resultaten staan per verbonden partij vermeld.

De verbonden partijen van onze gemeente zijn:

I – Deelname in vennootschappen
1. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
2. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
3. Circulus B.V.
4. Vitens

II – Deelname in gemeenschappelijke regelingen
5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
6. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio
7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland (GGD NOG)
8. Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe)
9. Vervoerscentrale PlusOv
10. Tribuut

III – Overige samenwerkingsvormen
11. Regionaal Archief Zutphen
12. Stichting Archipel
13. Leisure Lands

In het door het Ministerie van VWS opgestelde Implementatieplan Hervormingsagenda 2023-2028 is opgenomen dat gemeenten binnen de inkoop van zorg voor jeugdigen moeten komen tot het vormen van een gemeenschappelijke regeling. Binnen onze zorgregio wordt gewerkt aan het inrichten van de GR Jeugdregio+ Midden IJssel/Oost Veluwe per 1 januari 2027.

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. Dat vertrouwen uit zich in de AAA-rating, de hoogste rating die er is.

BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.
Wij vragen altijd bij de BNG een offerte bij het aangaan van een nieuwe lening (zie paragraaf D).
Brummen heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente in bezit heeft.

Het financiële belang:
De gemeente bezit 702 aandelen van € 2,50 per stuk, wat een waarde van € 1.755 vertegenwoordigt. Dat aantal is 0,00126% van het totaal aantal aandelen dat de BNG heeft uitgegeven.

Ontwikkelingen:
De hoofdlijnen van onze strategische koers blijven onverminderd van kracht: wij zijn de financier van het publieke domein door scherpe tarieven te bieden, te investeren in verduurzaming en ons te onderscheiden als een bank met maatschappelijke impact.

Wij houden rekening met een dividendopbrengst in 2027 en volgende jaren van € 1.000.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	€ 4.600	€ 4.700	€ 4.777	€ 4.863
Vreemd vermogen	€ 112.000	€ 110.800	€ 123.164	€ 110.701
Langlopende kredietportefeuille	€ 89,6	€ 89.200	€ 93.000	€ 95.700
Nettowinst (na belastingen)	€ 300	€ 254	€ 294	€ 172

2. Vereniging Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (proactief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Vanuit de VNG, vestigingsplaats Den Haag, wordt regelmatig overlegd met besluitvoorbereiders van departementen en provincies. Zo vindt in een vroeg stadium beïnvloeding, in voor gemeenten gunstige zin, van wet- en regelgeving plaats. Deze belangenbehartiging zet zich voort in het gehele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. De VNG initieert bestuurlijk overleg waarbij een delegatie van VNG-bestuurders en directieleden onderhandelt namens de gemeenten met ministers en staatssecretarissen. De VNG-belangenbehartiging richt zich ook op Tweede en Eerste Kamer en belangrijke maatschappelijke organisaties. De soms tegenstrijdige belangen van grote en kleine gemeenten en de rol van de VNG daarbij is regelmatig punt van aandacht binnen de VNG.

Het financiële belang:
Gewogen inwonerbijdrage en bijdrage voor diensten, in 2027 € 154.000.

Ontwikkelingen:
Geen specifieke ontwikkelingen.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Vaste Activa	€ 68.555	€ 74.307	€ 78.528	€ 81.187
Vlottende Activa	€ 95.943	€ 100.813	€ 177.429	€ 175.713
Groepsvermogen	€ 51.704	€ 56.301	€ 60.361	€ 63.367
Voorzieningen	€ 2.154	€ 2.150	€ 1.541	€ 1.430
Kortlopende schulden	€ 110.640	€ 116.669	€ 194.055	€ 192.103

3. Circulus B.V.

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Circulus BV verzorgt de inzameling van al het huishoudelijk afval voor o.a. de gemeente Brummen. Naast de lediging van groene en grijze containers ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Verder beheert Circulus de afvalbrengpunten klein chemisch afval in de gemeente Brummen.

Missie en Visie Circulus
Wij zien een mooie aantrekkelijke wereld voor ons waarin het prettig is om te leven. Onze beschikbare bronnen benutten we maximaal, voor verspilling is geen plaats meer. We gaan samen voor duurzame, houdbare oplossingen. Een inclusieve wereld waarin iedereen naar vermogen meedoet. We laten de aarde beter achter.

Het financiële belang:
De gemeente is aandeelhouder van Circulus. De waarde van deze deelneming in de balans is gebaseerd op de historische inbrengwaarde in de voorloper van deze BV en is toen bepaald op € 37.210. Brummen heeft 461 van de aandelen in haar bezit.

Financiële bijdrage voor 2027 is berekend op € 2.068.000. Op basis van een jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst wordt de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. De komende jaren wordt er geen dividend uitgekeerd.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2022	2023	2024	2025
Netto Omzet	€ 59	€ 71	€ 76	€ 85
Bedrijfsresultaat	€ 0,6	€ 1,7	€ 1,3	€ 1,6
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 16	€ 17	€ 17	€ 20
Balanstotaal Voorzieningen	€ 3	€ 3	€ 2	€ 2
Balanstotaal	€ 56	€ 58	€ 66	€ 65

4. Vitens

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Vitens zorgt voor de drinkwatervoorziening in vijf provincies waaronder Gelderland. Het 100% overheidsbedrijf wint, zuivert en levert drinkwater dat betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam is.

Het financiële belang:
De gemeente bezit 21.364 aandelen die een boekwaarde op de balans hebben van € 454.

Ontwikkelingen:
Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage Weighted average cost of capital (WACC), gecombineerd met de grote investeringsbehoefte, waardoor het eigen vermogen moet worden versterkt.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2022	2023	2024	2025
Bedrijfsopbrengsten	€ 407	€ 471	€ 537	€ 628
Bedrijfsresultaat	€ 34	€ 60	€ 73	€ 130
Netto Resultaat	€ 8	€ 27	€ 35	€ 93
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 650	€ 678	€ 714	€ 809
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€ 1.347	€ 1.560	€ 1.685	€ 1.711

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
De VNOG omvat de brandweer, de rampenbestrijding en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).

Het financiële belang:
De verdeelsleutel voor de financiering van de VNOG is gebaseerd op de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor het cluster openbare orde en veiligheid / brandweer en rampenbestrijding. Voor 2027 € 1.613.000.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Nog te bestemmen resultaat	€ 2.360	€ 2.832	€ 1.793	€ 1.342
Algemene Reserve	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135
Bestemmingsreserve	€ 13.700	€ 15.907	€ 19.789	€ 22.584
Totaal Eigen Vermogen	€ 17.183	€ 19.874	€ 22.717	€ 25.061
Totaal Vreemd Vermogen	€ 35.715	€ 25.424	€ 30.501	€ 38.116

6. Regio Stedendriehoek

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Door samenwerking wordt meer bereikt en worden krachtige steden en een vitaal platteland gerealiseerd. Deelnemende gemeenten zijn Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. De gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek coördineert en faciliteert de samenwerking van de deelnemende gemeenten. Daarnaast ondersteunt het regiobureau de Regioraad en het Dagelijks Bestuur op het gebied van communicatie, lobby, Europese subsidies en bedrijfsvoering.

De gezamenlijk opgestelde 'Strategische Agenda Cleantech Regio 2022-2030' heeft als prioritaire topthema's energietransitie en circulaire economie. Ook bevat deze regionale gebiedsagenda ambities op het gebied van: vestigingsklimaat, leefomgeving, innovatie-kracht, human capital en schone mobiliteit. Waar mogelijk benutten we de kansen die zich op regionaal niveau voordoen.

Het financiële belang:
De gemeentelijke bijdrage aan de regio is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Voor Brummen een bedrag van € 176.000.
Het weerstandsvermogen van de Regio Stedendriehoek is niet groot. Indien de regio niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen:
De Stedendriehoek Regio werkt verder aan de uitvoering van regionale samenwerkingsambities aan de hand van de 'Uitvoeringsagenda 2023-2030'. Hierin wordt uitdrukkelijk een koppeling gelegd met het thema 'Brede Welvaart'.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve	€ 0	€ 0	€ 90	€ 350
Nog te bestemmen resultaat	€ 147	€ 261	€ 667	€ 918
Totaal	€ 147	€ 261	€ 757	€ 1.268

7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD werkt samen met de VNOG aan een visie op een sterke publieke dienstverlening in de regio. Er wordt hierin een groter beroep gedaan op de weerbaarheid van inwoners. Om de weerbaarheid van inwoners en de samenhang met het sociaal domein te versterken is nabijheid en zichtbaarheid van publieke voorzieningen in de woonkernen en wijken van groot belang. De GGD voert de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. Zij wil zich profileren als een herkenbare en laagdrempelige organisatie. Daarnaast als leverancier van betrouwbare en vakkundige zorg aan haar klanten.

Het financiële belang:
De bijdrage van Brummen in 2027 is geraamd op € 258.000 voor de Publieke gezondheid. Voor de Jeugdgezondheidszorg € 306.000. Deze bijdragen zijn conform afspraak via een bijdrage per inwoner over de deelnemende gemeenten verdeeld.

Ontwikkelingen:
In 2026 is de landelijke nota gezondheidsbeleid gepubliceerd. Belangrijk thema is een verschuiving van de focus van ziekte en zorg naar gezondheid en welzijn. Dit vraagt om een betere verbinding tussen het sociale domein en het gezondheidsdomein. De gemeenten moeten binnen 2 jaar na de publicatie van de landelijke nota een regionale/lokale nota gezondheidsbeleid opstellen. De GGD faciliteert hierbij. Deze nota's bieden ook inhoudelijke input voor de nieuwe bestuursagenda die in 2027 door het algemeen bestuur wordt opgesteld.

Gemeenten maken in 2026 keuzes over de inrichting van de jeugdgezondheidszorg van 0 tot 18 jaar in de regio Noord- en Oost-Gelderland. Deze besluitvorming heeft een belangrijke impact op de toekomstige positionering van de GGD in de publieke infrastructuur en de inrichting van de organisatie in 2027. In onze regio is de 0 tot 4 jaar zorg niet bij de GGD belegd.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	€ 1.618	€ 1.131	€ 1.150	€ 1.104
Bestemmingsreserve	€ 1.585	€ 1.141	€ 941	€ 814
Resultaat	€ -487	€ 910	€ -170	€ 1.184
Voorzieningen	€ 606	€ 373	€ 464	€ 674
Crediteuren	€ 4.110	€ 1.697	€ 420	€ 342
Overlopende passiva	€ 4.071	€ 11.196	€ 10.446	€ 5.953

8. Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe)

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Brummen maakt deel uit van de omgevingsdienst Veluwe, vestigingsplaats Apeldoorn. De ODVeluwe is per 1 januari 2024 ontstaan uit een fusie tussen de OVIJ en de ODNV (Omgevingsdienst Noord Veluwe) en is ingesteld voor de behartiging van de belangen van de deelnemers.
Belangenbehartiging richt zich op het punt van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht ten aanzien van milieu. Het uit laten voeren van de basistaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) door een Omgevingsdienst is een wettelijke verplichting.

Het financiële belang:
In de begroting van 2027 is een bedrag van € 586.000 opgenomen als bijdrage voor de ODVeluwe.

Ontwikkelingen:
In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de ODVeluwe moet hieraan voldoen. Qua risico's beperken die zich bij de ODVeluwe tot de normale bedrijfsvoeringsrisico's.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene Reserve	€ 150	€ 150	€ 0	€ 252
Bestemmingsreserves	€ 0	€ 0	€ 122	€ 193
Resultaat	€ -335	€ -240	€ 463	€ 779
Voorzieningen	€ 11	€ 55	€ 496	€ 526
Kortlopende schulden	€ 408	€ 871	€ 3.356	€ 2.577

9. Vervoerscentrale PlusOV

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
PlusOV verzorgt in de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen het dagbestedingsvervoer voor mensen met een Wmo-indicatie (vervoer van woning naar dagbestedingslocatie), leerlingenvervoer (vervoer voor kinderen die niet zelfstandig of met begeleiding kunnen reizen of als een school te ver van huis ligt) en jeugdwetvervoer (vervoer van en naar dagbesteding of zorglocatie voor jongeren en kinderen).

Het financiële belang:
De gemeentelijke bijdrage bedraagt op basis van de begroting 2027 van Plus OV € 1.114.000.

De kosten zijn opgebouwd als volgt:
Vraagafhankelijk vervoer: € 323.000
Leerlingenvervoer: € 570.000 (incl. kostprijsverhogende btw à 9%)
Dagbestedingsvervoer: € 77.000 (incl. kostprijsverhogende btw à 9%)
Jeugdwetvervoer: € 141.000 (incl. kostprijsverhogende btw à 9%)

De kosten voor de regiofunctionaris vanuit Gemeente Lochem is een bedrag begroot van € 15.000.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	€ 0	€ 0	€ 90	€ 90
Bestemmingsreserve	€ 520	€ 439	€ 0	€ 0
Nog te bestemmen resultaat	€ 55	€ 1	€ 0	€ 0
Kortlopende schulden	€ 97	€ 267	€ 346	€ 123

10. Tribuut

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Sinds 1 januari 2023 is Tribuut verantwoordelijk voor de uitvoering van de belastingwerkzaamheden, inclusief de gehele invordering en afhandeling van de bezwaren, voor de gemeente Brummen. Daarnaast nemen ook gemeenten Apeldoorn, Zutphen, Epe, Voorst en Lochem deel aan deze regeling.

Het financiële belang:
De bijdrage aan Tribuut bedraagt voor 2027 € 576.000.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve	€ 300	€ 93	€ 3	€ 0
Bestemmingsreserve	€ 10	€ 31	€ 108	€ 0
Nog te bestemmen resultaat	€ 509	€ 622	€ 563	€ 769
Kortlopende schulden	€ 466	€ 526	€ 772	€ 393

11. Regionaal Archief Zutphen

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd:
Het Regionaal Archief Zutphen, vestigingsplaats Zutphen is een openbare archiefdienst met enkele wettelijke taken. Voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen bewaart het RAZ historische informatie en stelt deze beschikbaar. Naast het beheer van het archief levert het RAZ ook de diensten van de gemeentearchivaris.

Het financiële belang:
Er ligt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor het beheren van de archiefbescheiden van de gemeente Brummen.
De kosten voor 2027 bedragen € 72.000.

12. Stichting Archipel

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Stichting Archipel, vestigingsplaats Zutphen, behartigt de belangen van het openbaar onderwijs in de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen.

Het financiële belang:
De stichting voert de taak van bevoegd gezag uit en ontvangt hiervoor doeluitkeringen van het rijk. Binnen deze doeluitkeringen moeten alle kosten worden opgevangen. Er is geen aanspraak op een (jaarlijkse) bijdrage van Brummen. De gemeente blijft financieel wel eindverantwoordelijk.

Ontwikkelingen:
Het onderwijs in Nederland staat onder druk. Er is sprake van een toenemend leraren- en schoolleiderstekort, een blijvend 'lerarenlek', stijgende laaggeletterdheid en dalende PISA-scores. Dit legt een aanzienlijke last op het huidige onderwijspersoneel die een cruciale factor zijn voor de ontwikkeling van kinderen en de kwaliteit in het onderwijs.

Daarnaast onderzoekt Archipel de locaties kleine kernen in gemeente Brummen zoals opgenomen in het IHP (Integraal Huisvestingsplan).

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene Reserve	€ 1.957	€ 2.248	€ 3.241	€ 4.226
Bestemmingsreserves	€ 1.325	€ 1.471	€ 841	€ 650
Resultaat	€ -47	€ 437	€ 363	€ 795
Voorzieningen	€ 3.068	€ 3.147	€ 3.538	€ 4.584
Kortlopende schulden	€ 1.858	€ 2.524	€ 1.936	€ 2.514
Overlopende passiva	€ 1.082	€ 1.246	€ 1.668	€ 2.486

13. Leisure Lands

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:
Leisure Lands beheert 20 recreatiegebieden in Gelderland en Noord-Limburg. De recreatiegebieden liggen allemaal in het buitengebied in een groen en waterrijk decor. Leisure Lands levert direct en indirect een maatschappelijke bijdrage aan de leefbaarheid en vrijetijdsbesteding in de regio waarin zij actief is.

Het financiële belang:
De gemeente Brummen heeft een beperkt belang van 4.305 aandelen met een nominale waarde van € 1. De aandelen staan voor nul euro op de balans van de gemeente.

Ontwikkelingen:
De financiële positie van Leisure Lands is eind 2025 goed. Leisure Lands heeft een positief exploitatieresultaat behaald.

De aandeelhoudersovereenkomst is verlengd tot en met 31 december 2026. In de aandeelhoudersovereenkomst is bepaald dat aandeelhouders hun aandelen alleen aan andere publiekrechtelijke lichamen kunnen verkopen en dat de vennootschap geen dividend uitkeert.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025
Bedrijfsopbrengsten	€ 7.476	€ 7.935	€ 9.622	€ 8.431
Bedrijfskosten	€ 5.706	€ 6.500	€ 6.645	€ 7.734
Bedrijfsresultaat	€ 1.770	€ 1.435	€ 2.977	€ 697
Netto Resultaat	€ -2.219	€ 3.841	€ 3.489	€ 2.373
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 77.432	€ 81.273	€ 84.762	€ 87.135
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€ 43.172	€ 16.593	€ 17.409	€ 19.319

G. Grondbeleid

Visie op het grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2024 - 2028. Op 21 december 2023 is deze nota door de gemeenteraad vastgesteld. De hoofdlijnen van deze nota zijn:

- Het grondbeleid is dienend aan het ruimtelijk beleid voor wonen, werken en recreëren;
- Er wordt bij voorkeur een situationeel grondbeleid gevoerd;
- Er worden marktconforme prijzen gehanteerd.

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet (met de Aanvullingswet Grondeigendom en bijbehorend Aanvullingsbesluit Grondeigendom) in werking getreden. Deze Aanvullingswet regelt de integratie van regels over grondbeleid in de Omgevingswet van een aantal instrumenten, te weten voorkeursrecht, onteigening, landinrichting en kavelruil in het landelijk gebied. Deze waren geregeld in de Wet voorkeursrecht gemeenten, de Onteigeningswet en de Wet inrichting landelijk gebied. Daarnaast maakt het de toepassing van de privaatrechtelijke faciliteit van kavelruil ook mogelijk in het stedelijk gebied. Tot slot is er een aanpassing van de regeling voor grondexploitaties in de Omgevingswet tot een regeling voor kostenverhaal die ook toepasbaar is bij organische gebiedsontwikkeling.

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De Omgevingswet biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen. De Omgevingswet kent hiervoor een privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) en een publiekrechtelijk spoor (het kostenverhaal met en zonder tijdvak). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het omgevingsplan, ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering, bijvoorbeeld duurzaamheidsvereisten. Binnen de gemeente Brummen wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Waar dat nodig is, wordt ook het kostenverhaal met en zonder tijdvak ingezet om invloed uit te kunnen oefenen op de gebiedsontwikkeling en (een deel van de) gemeentelijk kosten te verhalen.

De gemeente voert op verschillende locaties een faciliterend grondbeleid. Voorbeelden zijn de schoollocaties in Brummen en brandlocatie Ambachtstraat in Brummen.
Waar de gemeente een actief grondbeleid voert (grond in bezit heeft dat voor rekening en risico van de gemeente wordt getransformeerd naar bouwrijpe grond), moet een grondexploitatie worden vastgesteld door de Raad. Er zijn 4 actieve grondexploitaties. Bij elkaar opgeteld hebben deze 4 grondexploitaties een financieel tekort. Conform de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten moet voor verliesgevende grondexploitaties een verliesvoorziening gevormd worden. Deze verliesvoorziening bedraagt € 9,398 miljoen en is opgenomen in de jaarrekening 2025.

Onderbouwing van de geraamde winstneming
De gemeente Brummen kent in aanvulling op de begroting en de jaarrekening het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG). Het MPG is een rapportage waarmee informatie wordt gegeven over de voortgang van gebiedsontwikkelingen binnen de gemeente. Dit betreft de eigen gemeentelijke grondexploitaties. In het MPG wordt teruggekeken op het afgelopen jaar, maar ook vooruitgekeken naar de komende jaren.

Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Er worden geen winsten vanuit de grondexploitatie in de jaarschijven van de begroting opgenomen. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijd s naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.
Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden.

Winsten en verliezen worden verrekend met de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Uitgangspunten voor de risicobepaling
Bij de jaarlijkse actualisatie van het MPG wordt per complex een analyse gemaakt van de risico's. Deze worden geclassificeerd naar kans van optreden (risicoklasse) en impact (risicobedrag). De specificatie per complex is te vinden in bijlage 2 van het vastgestelde MPG (Raad van 2 juli 2026): Risicoanalyse.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we het totale risicobedrag op. De bestemmingsreserve Grondexploitatie dekt dit risico voldoende af.

Wonen

Binnen de gemeente zijn 4 actieve grondexploitaties, waarmee woningen worden gerealiseerd.

In september 2023 heeft de gemeenteraad het gewijzigde plan Graaf van Limburg Stirumplein vastgesteld. Het plan gaat uit van realisatie van 59 appartementen.

In december 2024 heeft de gemeenteraad het gewijzigde plan Burgersterrein vastgesteld. Het plan gaat uit van de realisatie van 108 woningen.

In december 2025 heeft de gemeenteraad het gewijzigde plan Elzenbos III vastgesteld. In het definitief vastgesteld stedenbouwkundig plan wordt uitgegaan van de ontwikkeling van 279 woningen.

In februari 2026 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie van de Wilhelminaschool vastgesteld. Deze ontwikkeling gaat uit van 14 sociale huurappartementen.

Naast de actieve grondexploitaties, heeft de gemeente een faciliterende rol bij verschillende woningbouwlocaties.

Werken

Op het Burgersterrein in Eerbeek zijn er naast woningbouwontwikkelingen ook ontwikkelingen voor bedrijventerreinen. Op het burgersterrein is er 7.850 m2 uitgeefbaar terrein beschikbaar bestemt voor bedrijven.

Specificatie Voorraden, bouwgronden in exploitatie

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan het volgende overzicht van nog te realiseren kosten en opbrengsten worden weergegeven:

Complexen	Boekwaarde 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstuitname/ Verliesneming	Boekwaarde 31 december 2025	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2025
Elzenbos II	-€ 954	€ 636	€ 0	€ 318	€ 0	€ 0	€ 0
Elzenbos III	€ 6.199	€ 294	€ 0	€ 0	€ 6.493	€ 3.204	€ 3.289
Burgersterrein	€ 6.689	€ 150	€ 0	€ 0	€ 6.839	€ 5.632	€ 1.207
Kerstenterrein	€ 1.899	€ 25	€ 0	-€ 1.924	€ 0	€ 0	€ 0
Graaf van Limburg Stirumplein	€ 742	€ 140	€ 0	€ 0	€ 882	€ 563	€ 319
	€ 14.575	**€ 1.246**	**€ 0**	**-€ 1.607**	**€ 14.215**	**€ 9.398**	**€ 4.815**

Complexen	Balanswaarde 31 december 2025	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Elzenbos II	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Elzenbos III	€ 3.289	€ 14.934	€ 16.864	€ 1.359	€ 3.204
Burgersterrein	€ 1.207	€ 5.468	€ 6.137	€ 538	€ 5.632
Kerstenterrein	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Graaf van Limburg Stirumplein	€ 319	€ 2.134	€ 2.339	€ 114	€ 563
	€ 4.815	**€ 22.535**	**€ 25.340**	**€ 2.011**	**€ 9.398**

H. Openbaarheid van Bestuur

Algemeen

Artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) schrijft voor dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf gaan wij in op de uitvoering van de Woo.

Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) streeft naar een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Overheden moeten bepaalde informatie uit eigen beweging delen en kunnen verzoeken om informatie ontvangen. In 2024 waren er 21 Woo-verzoeken en in 2025 waren dat er 35. We hebben in 2026 tot dusver 26 Woo-verzoeken binnengekregen. We zien dat ondanks gezette stappen, het aantal Woo-verzoeken flink stijgt. Dat heeft onder meer te maken met de bekendheid van de Wet open overheid. Burgers kiezen sneller voor deze manier om informatie op te vragen van de gemeente. Dat heeft ertoe geleid dat er een vacature uitgezet is voor een medewerker die de Woo-verzoeken voor ons gaat uitvoeren, zodat onze projectleider Woo in staat is om zich te richten op de strategische vraagstukken rondom de Woo en het implementeren van actieve openbaarmaking.

Een goede informatiehuishouding is essentieel voor het bedienen van inwoners, college en raad. De nulmeting van de Woo toont aan dat er verbeteringen nodig zijn, waarvoor een plan van aanpak wordt opgesteld.

De Woo-Index, met een verwijsindex en zoekfunctie, maakt overheidsinformatie vindbaar op overheid.nl. De verplichting voor actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd. Aan de eerste tranche die november 2024 is ingegaan voldoen we. Tranche 2 zou mei dit jaar ingevoerd worden op landelijk niveau. Op basis van het bericht van het ministerie van BZK van 3 juni 2026 gaan wij uit van de tweede helft van 2027. Daarom moet ons publicatieplatform in 2027 vóór die inwerkingtreding beschikbaar zijn.

Publicatieplatforms staan veelal nog in de kinderschoenen en bieden oplossingen die meer een pleister op de wond zijn, dan een echte oplossing. We gaan echter niet op onze handen zitten en blijven ons oriënteren en zoeken naar een oplossing die past bij de gemeente en het budget van Brummen.

Een goed georganiseerde informatiehuishouding stelt ons in staat Woo-verzoeken snel af te handelen en informatie actief openbaar te maken, wat bijdraagt aan transparantie en vertrouwen. Dit wordt gerealiseerd door een Woo-projectgroep met expertise in informatiebeheer, juridische zaken en communicatie.

Voor passieve informatieverstrekking is er een e-formulier op de gemeentelijke website, in te dienen met DigiD of eHerkenning. Woo-verzoeken kunnen ook mondeling, telefonisch of per post worden ingediend.

Financiële begroting

Baten en lasten

Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma

Hieronder is het meerjarig overzicht van saldo van baten en lasten en het resultaat opgenomen. Voor een juist inzicht in de begrotingspositie wordt een onderscheid gemaakt in het saldo van baten en lasten (exclusief de mutaties in reserves) en het resultaat (inclusief de mutaties in reserves). De cijfers van de meerjarenbegroting zijn afgezet tegen de cijfers van de jaarrekening 2025 en begroting 2026 na wijziging t/m de 1e bestuursrapportage 2026.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijz.	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Lasten						
1 Bestuur en veiligheid	**-7.848**	**-6.402**	**0**	**0**	**0**	**0**
2 Fysieke leefomgeving	**-23.787**	**-21.011**	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Sociale leefomgeving	**-38.695**	**-40.495**	**0**	**0**	**0**	**0**
4 Bedrijfsvoering en Financien	**-11.270**	**-12.279**	**0**	**0**	**0**	**0**
1. Veiligheid	**0**	**0**	**-3.050**	**-3.136**	**-3.186**	**-3.241**
2. Vitale samenleving voor iedereen	**0**	**0**	**-41.380**	**-41.424**	**-40.759**	**-41.417**
3. Onze leefomgeving	**0**	**0**	**-10.855**	**-11.681**	**-12.110**	**-13.726**
4. Gemeentelijke toekomst en bestuur	**0**	**0**	**-15.377**	**-15.735**	**-15.807**	**-15.233**
5. Verantwoord vooruit	**0**	**0**	**-7.869**	**-7.535**	**-7.743**	**-7.860**
6. Vluchtelingenopvang en integratie	**0**	**0**	**-1.923**	**-31**	**-33**	**-34**
7. Financiën	**0**	**0**	**-1.016**	**-627**	**-650**	**-672**
Totaal Lasten	**-81.600**	**-80.187**	**-81.469**	**-80.169**	**-80.288**	**-82.182**
Baten						
1 Bestuur en veiligheid	**673**	**466**	**0**	**0**	**0**	**0**
2 Fysieke leefomgeving	**14.200**	**12.480**	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Sociale leefomgeving	**10.094**	**9.506**	**0**	**0**	**0**	**0**
4 Bedrijfsvoering en Financien	**54.990**	**58.330**	**0**	**0**	**0**	**0**
1. Veiligheid	**0**	**0**	**5**	**5**	**5**	**5**
2. Vitale samenleving voor iedereen	**0**	**0**	**9.558**	**9.627**	**9.856**	**9.636**
3. Onze leefomgeving	**0**	**0**	**1.264**	**1.326**	**1.329**	**1.334**
4. Gemeentelijke toekomst en bestuur	**0**	**0**	**641**	**635**	**502**	**504**
5. Verantwoord vooruit	**0**	**0**	**7.826**	**7.208**	**7.279**	**7.409**
6. Vluchtelingenopvang en integratie	**0**	**0**	**1.865**	**0**	**0**	**0**
7. Financiën	**0**	**0**	**59.911**	**59.810**	**60.967**	**63.543**
Totaal Baten	**79.957**	**80.782**	**81.071**	**78.611**	**79.938**	**82.431**
Saldo excl. bestemmingen	**-1.643**	**595**	**-399**	**-1.559**	**-349**	**249**
Stortingen						
2 Fysieke leefomgeving	**-3.454**	**-3.047**	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Sociale leefomgeving	**-1.238**	**-1.882**	**0**	**0**	**0**	**0**
4 Bedrijfsvoering en Financien	**-1.069**	**-1.565**	**0**	**0**	**0**	**0**
2. Vitale samenleving voor iedereen	**0**	**0**	**-1.329**	**-300**	**-300**	**-300**
5. Verantwoord vooruit	**0**	**0**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
6. Vluchtelingenopvang en integratie	**0**	**0**	**-1.767**	**0**	**0**	**0**
7. Financiën	**0**	**0**	**-375**	**-384**	**-392**	**-401**
Totaal Stortingen	**-5.761**	**-6.494**	**-3.521**	**-734**	**-742**	**-751**

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijz.	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
Onttrekkingen						
2 Fysieke leefomgeving	**6.105**	**3.868**	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Sociale leefomgeving	**660**	**1.186**	**0**	**0**	**0**	**0**
4 Bedrijfsvoering en Financien	**2.249**	**1.810**	**0**	**0**	**0**	**0**
2. Vitale samenleving voor iedereen	**0**	**0**	**1.032**	**138**	**95**	**80**
3. Onze leefomgeving	**0**	**0**	**636**	**625**	**668**	**437**
5. Verantwoord vooruit	**0**	**0**	**56**	**56**	**56**	**56**
6. Vluchtelingenopvang en integratie	**0**	**0**	**1.825**	**31**	**33**	**34**
Totaal Onttrekkingen	**9.014**	**6.863**	**3.549**	**851**	**852**	**607**
Bestemmingen per saldo	**3.253**	**369**	**28**	**117**	**110**	**-144**
Saldo incl. bestemmingen	**1.610**	**965**	**-371**	**-1.442**	**-240**	**105**

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- De algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is;
- Financiering, bespaarde rente en dividend.

De algemene dekkingsmiddelen maken onderdeel uit van de baten en lasten van programma 7.

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt hieronder gepresenteerd. Ook zijn hierin de posten voor onvoorziene uitgaven en vennootschapsbelasting opgenomen.

Bedragen x €1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijz.	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
ALGEMENE UITKERING GEMEENTEFONDS	**45.885**	**47.686**	**48.951**	**48.207**	**48.739**	**51.052**
DIVIDENDEN	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
FINANCIERING	**52**	**-59**	**-220**	**-108**	**-59**	**14**
LOKALE HEFFINGEN	**8.406**	**9.825**	**10.556**	**11.199**	**11.825**	**12.172**
ONVOORZIEN	**0**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
Saldo incl. bestemmingen	**54.345**	**57.598**	**59.203**	**59.503**	**60.650**	**63.219**

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering Gemeentefonds
Deze Rijksvergoeding is berekend op basis van de meicirculaire 2026.

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is
Hieronder vallen de lasten en baten van de OZB en de toeristenbelasting.

Dividenden
Betreft winstuitkeringen van de verbonden partijen. Er worden geen significante dividenduitkeringen verwacht in de komende jaren.

Saldo Financieringsfunctie
Hieronder vallen de rentelasten en rentebaten. Over de opgenomen leningen moet rente betaald worden. Conform landelijke voorschriften (BBV) moet deze rente via omslagrente doorberekend worden aan de diverse taakvelden.

Post onvoorzien
De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn. De post onvoorzien staat geraamd op € 20.000 in 2026 en verder. Om te bepalen wanneer de post onvoorzien kan worden aangewend worden de drie O's gehanteerd.
- Onvoorzienbaar
- Onuitstelbaar
- Onvermijdbaar

Vennootschapsbelasting
De vennootschapsbelasting (Vpb) is een belasting die wordt geheven over de winst van ondernemingen. De gemeente Brummen is niet Vpb-belastingplichtig.

Overhead

In onderstaand overzicht worden de lasten en baten van overhead die onderdeel uitmaken van programma 4 gepresenteerd.

Bedragen x €1.000

Overhead	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijz.	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2028 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2029 Progr.begr. 2027-2030	Begroting 2030 Progr.begr. 2027-2030
BESTUURSONDERSTEUNING	**-595**	**-549**	**-631**	**-656**	**-679**	**-703**
DIV	**-448**	**-638**	**-966**	**-746**	**-768**	**-791**
FACILITAIR	**-235**	**-212**	**-189**	**-193**	**-194**	**-195**
FINANCIEN	**-1.047**	**-1.062**	**-1.083**	**-1.124**	**-1.163**	**-1.203**
HRM	**-1.328**	**-1.609**	**-1.716**	**-1.725**	**-1.747**	**-1.768**
HUISVESTING	**-745**	**-857**	**-866**	**-913**	**-916**	**-918**
I&A	**-3.679**	**-3.020**	**-4.077**	**-4.111**	**-3.961**	**-4.084**
JURIDISCHE ZAKEN	**-466**	**-501**	**-522**	**-537**	**-552**	**-567**
MANAGEMENT	**-634**	**-622**	**-639**	**-665**	**-689**	**-713**
VOORLICHTING	**-519**	**-582**	**-549**	**-570**	**-590**	**-610**
Saldo incl. bestemmingen	**-9.696**	**-10.975**	**-11.237**	**-11.239**	**-11.260**	**-11.552**

Toelichting Overhead

Hieronder worden de verschillende onderdelen van de overhead toegelicht.

Bestuursondersteuning
Hieronder vallen de organisatiekosten voor beleids- en bestuursondersteuning van het college en raad (exclusief kosten van de griffie).

DIV
Hieronder vallen de organisatiekosten voor documentaire informatievoorziening. Daarnaast is er structureel en incidenteel budget voor de invoering Wet Open Overheid opgenomen.

Facilitaire zaken
Hieronder vallen de kosten voor printers, portokosten en overige kantoorbenodigdheden.

Financiën en Control
Bij dit onderdeel horen de organisatiekosten van de financieel beleid, administratie en control.

HRM
Naast de organisatiekosten voor het HRM en de salaris- en personeelsadministratie vallen hieronder ook:
- de kosten voor arbeidsomstandigheden (Arbo)
- het budget voor ziektevervanging en inhuur derden
- het opleidingsbudget
- Ondernemingsraad (OR)
- Overige personeel gerelateerde budgetten

Huisvesting
De kosten van het gemeentehuis in Brummen zijn hieronder opgenomen. De kosten van energie, belastingen, onderhoud, schoonmaak, verzekeringen en kapitaallasten maken hier onderdeel van uit. Daarnaast zijn de kosten van aanschaf en onderhoud van meubilair hieronder opgenomen.

Informatisering en automatisering
Hieronder vallen de organisatiekosten voor informatisering en automatisering. Daarnaast zijn bij dit onderdeel alle kosten van ICT, zoals aanschaf en kapitaallasten applicaties, beveiliging, applicatie- en systeembeheer en onderhoud en licentiekosten, voor de gehele organisatie opgenomen. De komende jaren nemen de lasten extra toe in verband met invulling geven aan de I-visie.

Juridische zaken
Hieronder vallen de organisatiekosten voor algemene juridische advisering en de bezwaarschriftencommissie. In 2025 was extra budget geraamd van € 200.000 voor ondersteuning bij 'veelschrijvers'.

Management
Onder de kosten van management vallen de kosten van het Managementteam.

Voorlichting en communicatie
Hieronder vallen onder andere de organisatiekosten die nodig zijn voor alle online en offline communicatieactiviteiten, communicatieadvisering en bijhorende voorlichtingsmiddelen, waaronder de kosten voor wekelijkse publicatie van de gemeentelijke informatiepagina’s GemeenteThuis.

Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de totalen per programma opgenomen.

Programma	2027			2028			2029			2030		
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Vitale samenleving voor iedereen	€ 2.042	€ 1.148	€ 894	€ 1.163	€ 479	€ 684	€ 653	€ 535	€ 118	€ 248	€ 141	€ 107
3. Onze leefomgeving	€ 386	€ 14	€ 372	€ 360	€ 0	€ 360	€ 387	€ 0	€ 387	€ 290	€ 0	€ 290
4. Gemeentelijke toekomst en bestuur	€ 1.274	€ 50	€ 1.224	€ 1.134	€ 50	€ 1.084	€ 950	€ 0	€ 950	€ 0	€ 0	€ 0
5. Verantwoord vooruit	€ 424	€ 298	€ 127	€ 339	€ 298	€ 42	€ 331	€ 298	€ 34	€ 331	€ 298	€ 34
6. Vluchtelingenopvang en integratie	€ 1.923	€ 1.865	€ 58	€ 31	€ 0	€ 31	€ 33	€ 0	€ 33	€ 34	€ 0	€ 34
7. Financien	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	**€ 6.050**	**€ 3.375**	**€ 2.675**	**€ 3.028**	**€ 827**	**€ 2.201**	**€ 2.354**	**€ 833**	**€ 1.522**	**€ 903**	**€ 439**	**€ 464**

	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves												
1. Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Vitale samenleving voor iedereen	€ 1.029	€ 952	€ 77	€ 0	€ 59	-€ 59	€ 0	€ 15	-€ 15	€ 0	€ 0	€ 0
3. Onze leefomgeving	€ 0	€ 277	-€ 277	€ 0	€ 265	-€ 265	€ 0	€ 307	-€ 307	€ 0	€ 210	-€ 210
4. Gemeentelijke toekomst en bestuur	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5. Verantwoord vooruit	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6. Vluchtelingenopvang en integratie	€ 1.767	€ 1.825	-€ 58	€ 0	€ 31	-€ 31	€ 0	€ 33	-€ 33	€ 0	€ 34	-€ 34
7. Financien	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	**€ 2.796**	**€ 3.054**	**-€ 258**	**€ 0**	**€ 355**	**-€ 355**	**€ 0**	**€ 355**	**-€ 355**	**€ 0**	**€ 244**	**-€ 244**

Toelichting incidentele baten en lasten en incidentele mutaties in reserves

Bedragen x 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Programma 2 Vitale samenleving voor iedereen				
Lasten				
SPUK Integraal Zorg Akkoord	€ 398	€ 459	€ 514	€ 121
Doorbraakmethode	€ 100			
Versterken Team voor Elkaar (POK-gelden)	€ 83			
Jaarplan Beschermd Wonen	€ 792			
Inzet WMO consulent voor Beschermd Wonen	€ 96	€ 100	€ 103	€ 107
Impuls werk en inkomen	€ 292	€ 304		
Investering schuldhulpverlening	€ 89	€ 110		
Versterking toegang jeugd	€ 146	€ 146		
Posten < € 25.000	€ 47	€ 45	€ 36	€ 21
Totaal	**€ 2.042**	**€ 1.163**	**€ 653**	**€ 248**
Baten				
SPUK Integraal Zorg Akkoord	€ 398	€ 459	€ 514	€ 121
Ontvangst regiobudget Beschermd Wonen	€ 729			
Posten < € 25.000	€ 21	€ 21	€ 21	€ 21
Totaal	**€ 1.148**	**€ 479**	**€ 535**	**€ 141**
Storting in reserve				
Versnellingsmaatregelen interventieplan sociaal domein	€ 300			
Storting regiobudget Beschermd Wonen	€ 729			
Totaal	**€ 1.029**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Onttrekking uit reserve				
Hervormingsagenda jeugdzorg, jeugdhulp en onderwijs	€ 140	€ 40		
Jaarplan Beschermd Wonen	€ 792			
Posten < € 25.000	€ 20	€ 19	€ 15	
Totaal	**€ 952**	**€ 59**	**€ 15**	**€ 0**

Programma 3 Onze leefomgeving				
Lasten				
Ruimte voor Eerbeek, plankosten t/m 2030	€ 80	€ 80	€ 80	€ 80
Groenblauwe dooradering	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
Subsidieregeling LOG	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
SMP incidentele kosten	€ 97	€ 90	€ 132	€ 35
Posten < € 25.000	€ 34	€ 15		
Totaal	**€ 386**	**€ 360**	**€ 387**	**€ 290**
Baten				
Posten < € 25.000	€ 14			
Totaal	**€ 14**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Onttrekking uit reserve				
Groenblauwe dooradering en subsidieregeling LOG	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175
SMP incidentele kosten	€ 102	€ 90	€ 132	€ 35
Ecologisch bermbeheer	€ 135	€ 135	€ 135	
Totaal	**€ 412**	**€ 400**	**€ 442**	**€ 210**

Bedragen x 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Programma 4 Gemeentelijke toekomst en bestuur				
Lasten				
Budget Gebiedsgericht Werken (vanuit subsidie)	€ 50	€ 50		
Uitvoering I-Visie	€ 184	€ 184		
Nieuwe werkplekken en office 365	€ 85			
AI Pilots	€ 50	€ 50		
Implementatie publicatieplatform	€ 245			
Capaciteit herindeling	€ 700	€ 900	€ 1.000	
Posten < € 25.000	€ 10			
Totaal	**€ 1.324**	**€ 1.184**	**€ 1.000**	**€ 0**
Baten				
Subsidie Gebiedsgericht Werken (provincie)	€ 50	€ 50		
Totaal	**€ 50**	**€ 50**	**€ 0**	**€ 0**

Programma 5 Verantwoord vooruit				
Lasten				
Riolering, kosten stimuleren afkopp. particulieren, aanvullende onderzoeken klimaatadaptatie t/m 2027	€ 45	€ 25	€ 25	€ 25
Riolering, incidentele maatregelen Empe (afkoppelen en ontvlechten)	€ 34	€ 3		
Verbeteren kwaliteit inzamelen PMD	€ 29			
RES Programmabureau RES CTR	€ 298	€ 298	€ 298	€ 298
Posten < € 25.000	€ 19	€ 14	€ 9	€ 9
Totaal	**€ 424**	**€ 339**	**€ 331**	**€ 331**
Baten				
RES decentralisatie uitkering	€ 298	€ 298	€ 298	€ 298
Totaal	**€ 298**	**€ 298**	**€ 298**	**€ 298**

Programma 6 Vluchtelingenopvang en integratie				
Lasten				
Uitvoeringskosten Oekraïne opvang	€ 200	€ 31	€ 33	€ 34
Exploitatiekosten Oekraïne opvang	€ 1.173			
Ontwikkelkosten AZC	€ 400			
Leefgeld Oekraïners	€ 150			
Totaal	**€ 1.923**	**€ 31**	**€ 33**	**€ 34**

Baten				
Rijksbijdrage Oekraïne opvang	€ 1.767			
Eigen bijdrage Oekraïners	€ 98			
Totaal	**€ 1.865**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Storting				
Rijksbijdrage Oekraïne opvang	€ 1.767			
Totaal	**€ 1.767**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Onttrekking				
Kosten Oekraïne opvang	€ 1.425	€ 31	€ 33	€ 34
Ontwikkelkosten AZC	€ 400			
Totaal	**€ 1.825**	**€ 31**	**€ 33**	**€ 34**

Bedragen x 1.000	2027	2028	2029	2030
Recapitulatie				
Lasten	€ 6.050	€ 3.028	€ 2.354	€ 903
Baten	€ 3.375	€ 827	€ 833	€ 439
Saldo	**€ 2.675**	**€ 2.201**	**€ 1.522**	**€ 464**
Toevoegingen	€ 2.796	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekkingen	€ 3.189	€ 490	€ 490	€ 244
Saldo	**-€ 393**	**-€ 490**	**-€ 490**	**-€ 244**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In onderstaand overzicht zijn de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen. Dit overzicht is een onderbouwing bij de bepaling van het structureel begrotingssaldo.

Structurele toevoegingen / onttrekkingen aan reserves	2027		2028		2029		2030	
Bedragen x € 1.000	**Toev.**	**Onttrek.**	**Toev.**	**Onttrek.**	**Toev.**	**Onttrek.**	**Toev.**	**Onttrek.**
Bestemmingsreserves								
Reserve Toerisme en recreatie	€ 375	€ 232	€ 384	€ 234	€ 392	€ 235	€ 401	€ 236
Reserve Duurzaamheid	€ 50	€ 40	€ 50	€ 40	€ 50	€ 40	€ 50	€ 40
Reserve Centrum Brummen		€ 8		€ 8		€ 8		€ 8
Reserve Onderwijs huisvesting	€ 300	€ 80	€ 300	€ 80	€ 300	€ 80	€ 300	€ 80
Totalen	**€ 725**	**€ 359**	**€ 734**	**€ 361**	**€ 742**	**€ 362**	**€ 751**	**€ 363**

Toelichting op de structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves

Reserve toerisme en recreatie
Jaarlijks wordt 20% van de opbrengst toeristenbelasting toegevoegd. De bestaande jaarlijkse structurele lasten voor het versterken van het toeristisch karakter van de gemeente worden aan deze reserve onttrokken.

Reserve duurzaamheid
Jaarlijks wordt € 50.000 structureel toegevoegd. Diverse duurzaamheidsprojecten worden aan deze reserve onttrokken.

Reserve Centrum Brummen
De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van de kapitaallasten van de renovatie Burg. Dekkerplein.

Reserve Onderwijs huisvesting
Jaarlijks wordt € 300.000 structureel toegevoegd. De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van (de lasten van nieuwe) investeringen in onderwijsaccommodaties.

Structureel begrotingssaldo

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht maken we met onderstaand overzicht inzichtelijk wat het effect is van de incidentele baten en lasten en de incidentele mutaties in de reserves op het structurele saldo van de begroting en meerjarenraming.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	-81.469	-80.169	-80.288	-82.182
Baten exclusief mutaties reserves	81.071	78.611	79.938	82.431
Geraamd saldo van baten en lasten	**-399**	**-1.559**	**-349**	**249**
Toevoegingen reserves	-3.521	-734	-742	-751
Onttrekkingen reserves	3.549	851	852	607
Geraamd resultaat	**-371**	**-1.442**	**-240**	**105**
Incidentele lasten inclusief incidentele toevoegingen reserves	-8.846	-3.028	-2.354	-903
Incidentele baten inclusief incidentele onttrekkingen reserves	6.564	1.317	1.322	683
Structureel begrotingssaldo	**1.911**	**270**	**792**	**325**

Financiële positie

Geprognosticeerde Balans

Op basis van artikel 20 lid 1b en artikel 22 lid 1 van het BBV nemen we voor de jaren t/m 2030 een geprognosticeerde balans op.

Activa	31/12/2025	31/12/2026	31/12/2027	31/12/2028	31/12/2029	31/12/2030
(im) Materiële vaste activa	60.747	65.814	83.041	87.644	87.976	87.706
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	42	42	42	42	42	42
Financiële vaste activa: Leningen	4.407	4.212	4.193	4.174	4.155	4.182
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	**65.196**	**70.068**	**87.276**	**91.860**	**92.173**	**91.930**
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	5.153	5.155	5.155	5.155	5.155	5.155
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	2	2	2	2	2	
Uitzettingen <1 jaar	5.946	5.946	5.946	5.946	5.946	5.946
Liquide middelen	26	26	26	26	26	26
Overlopende activa	4.185	6.185	2.041	1.041	141	276
Totaal Vlottende Activa	**15.312**	**17.314**	**13.170**	**12.170**	**11.270**	**11.403**
Totaal Activa	**80.508**	**87.382**	**100.446**	**103.437**	**103.443**	**103.333**

Passiva	31/12/2025	31/12/2026	31/12/2027	31/12/2028	31/12/2029	31/12/2030
Eigen vermogen	20.828	20.458	21.395	20.907	19.371	19.260
Voorzieningen	9.573	9.268	7.773	7.527	7.190	6.667
Vaste schuld	34.293	51.062	55.898	55.932	55.473	55.474
Totaal Vaste Passiva	**64.693**	**80.789**	**85.066**	**84.366**	**82.034**	**81.401**
Vlottende schuld	4.019	4.019	4.019	4.019	4.019	4.019
Overlopende passiva	11.796	2.574	11.361	15.052	17.390	17.913
Totaal Vlottende Passiva	**15.815**	**6.593**	**15.380**	**19.071**	**21.409**	**21.932**
Totaal Passiva	**80.508**	**87.382**	**100.446**	**103.437**	**103.443**	**103.333**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Openstaande verlofuren ambtenaren
De openstaande verlofuren per einde boekjaar worden niet als verplichting op de balans opgenomen. Wel wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt welke waarde ze vertegenwoordigen. Per 31-12-2025 bedraagt dit € 910.000.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is een indicator van de gezondheid van de overheidsfinanciën. Aan de omvang van het EMU-saldo zijn Europese normen gesteld (maximaal -3%). Gemeenten dragen bij aan de beheersing van dit saldo. Gemeenten geven hiervoor in de begroting meerjarig inzicht in het EMU-saldo. Sturing op het EMU-saldo is voor gemeenten minder relevant. In de (meerjaren)begroting sturen gemeenten namelijk op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo gaat uit van ontvangsten en uitgaven berekend op transactiebasis.

	Bedragen x 1.000	**2026** ***Volgens begroting 2026***	**2027** ***Volgens begroting 2027***	**2028** ***Volgens begroting 2028***	**2029** ***Volgens begroting 2029***	**2030** ***Volgens begroting 2030***	
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ 378	€ -399	€ -1.559	€ -349	€ 249	
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	€ 5.067	€ 17.227	€ 4.603	€ 331	€ -270	
3.	Mutatie voorzieningen	€ -304	€ -1.495	€ -246	€ -337	€ -524	
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	€ 2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
Berekend EMU-saldo		**€ -4.995**	**€ -4.995**	**€ -19.121**	**€ -6.408**	**€ -1.017**	**€ -5**

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze waarde is afgeleid van het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. Brummen heeft een referentiewaarde van negatief € 3,3 miljoen. Deze individuele referentiewaarde speelt pas een rol als het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen wordt overschreden. Het Rijk kan dan aan gemeenten vragen de begroting (en dan vooral het investeringsvolume) in dat jaar bij te stellen. Een eventuele EMU-instructie van het Rijk kan dus effect hebben op de investeringsplanning en financieringsplanning van de gemeente.

Investeringen

Op 2 juli 2026 is de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid door de raad vastgesteld. De doelstelling van deze nota is het formuleren van beleid en vastleggen van uniforme regels voor:
- (Het aangaan van) investeringen;
- Activeren van activa;
- Waarderen van activa;
- Afschrijven van activa.

Investeringen worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt door hiervoor een bedrag in de programmabegroting (of in een begrotingswijziging) op te nemen. Bij de noodzaak tot doorschuiven van investeringskredieten langer dan 2 jaar wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.

Bij het vaststellen van deze begroting wordt de 1e jaarschijf 2027 beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2027 zijn onderstaande investeringen opgenomen. Zoals vastgelegd in de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid start de afschrijving op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed is c.q. verworven wordt. (In de Programmabegroting wordt uitgegaan van het jaar T +1).

nr	Investeringen 2027	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
	Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
1	Riolering Loenenseweg Spoor IT	€ 173.232		60	1,00%	€ 2.887	€ 2.598
2	Riolering Empe stelsel scheiden, incl ov kst	€ 358.037		60	1,00%	€ 5.967	€ 5.371
3	Riolering afkoppelen	€ 200.000		40	1,00%	€ 5.000	€ 3.000
	Economisch nut, overig						
4	Vervanging kleine zoutstrooier 2027	€ 25.000		15	1,00%	€ 1.667	€ 375
5	Aankoop menginstallatie zoutstrooien	€ 72.000		20	1,00%	€ 3.600	€ 1.080
6	Vervangingsinvestering I&A 2027	€ 150.000		5	1,00%	€ 30.000	€ 705
7	Vervanging Mercedes Sprinter (open laadbak) 2027	€ 150.000		8	1,00%	€ 18.750	€ 2.250
8	Vervanging Mercedes Sprinter (open laadbak) II 2027	€ 150.000		8	1,00%	€ 18.750	€ 2.250
9	Vervanging Iveco (open laadbak)	€ 150.000		8	1,00%	€ 18.750	€ 2.250
10	Volkswagen Crafter 2027	€ 100.000		8	1,00%	€ 12.500	€ 1.500
11	Vervanging grote tractor 2027	€ 250.000		10	1,00%	€ 25.000	€ 3.750
12	Vervanging 3 Nissan 2027	€ 158.000		8	1,00%	€ 19.750	€ 2.370
13	Vervanging agria tweewielige trekker	€ 41.760		15	1,00%	€ 2.784	€ 626
14	Aanschaf grafdelfmachine	€ 168.930		15	1,00%	€ 11.262	€ 2.534
15	Vervanging kleine tuimbouwtractor 2027	€ 200.000		8	1,00%	€ 25.000	€ 3.000
16	Vervanging vrachtauto Scania 2027	€ 479.050		8	1,00%	€ 59.881	€ 7.186
17	Vervanging kniklader Giant 2027	€ 96.067		20	1,00%	€ 4.803	€ 1.441
	In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
18	Vervanging/rehabilitatie wegen 2027	€ 2.591.782		50	1,00%	€ 51.836	€ 38.877
19	Aanleg Way finding wandelen Eerbeek 2027	€ 492.474	€ 246.237	50	1,00%	€ 4.925	€ 3.694
20	Herinrichting Kerstenterrein 2027	€ 1.500.000		50	1,00%	€ 30.000	€ 22.500
		€ 7.506.332	**€ 246.237**			**€ 353.112**	**€ 107.356**

Toelichting op de investeringen

Investeringen met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven
Gemeentelijk Programma Water en Riolering (nrs. 1 t/m 3)
Investeringen voor rioleringsprojecten zijn opgenomen in het Gemeentelijk Programma Water en Riolering 2023-2027. Dit plan beschrijft op hoofdlijnen hoe richting wordt gegeven aan de rioleringszorg in de gemeente. Het betreft een strategie voor de lange termijn. In het plan is vastgelegd welke personele en financiële middelen er nodig zijn om de strategie te kunnen realiseren.

Investeringen met economisch nut, overig
Aanpassing strooimachines 2027 (nrs. 4 en 5)
De huidige machines moeten worden aangepast zodat deze ook nat kunnen strooien.

Vervangingsinvestering I&A 2027 (nr 6)
Voor de vervanging van de huidige hardware is jaarlijks een investeringskrediet nodig van € 150.000.

Elektrificatie van de buitendienst (nrs. 7 t/m 17)
Als gevolg van de landelijke en provinciale regels rondom stikstof moeten de voertuigen van de buitendienst vanaf 2028 emissievrij zijn. Dit betekent een vervangingsopgave van bijna € 2 miljoen voor 2027.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Vervanging/rehabilitatie wegen 2027 (nr 18)
Op basis van het vastgestelde beheerplan wegen 2026-2030 is voor het jaar 2027 een investering opgenomen.

Aanleg Way finding wandelen Eerbeek 2027 (nr 19)
Dit krediet is in navolging op de herinrichting van het ruimte Spoorzone in Eerbeek. Met het aanleggen van bewegwijzering voor voetgangers voegen we een bezoekersmotief toe aan het dorp Eerbeek. Vanuit de Regiodeal wordt 50% van de investering bijgedragen.

Herinrichting Kerstenterrein 2027 (nr 20)
Dit krediet is voor de herinrichting van de openbare ruimte op het Kerstenterrein.

Meerjarenplan investeringen

Hieronder de geplande investeringen voor de jaren 2028 tot en met 2030.

Investeringen 2028	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering gemalen BK 2028	€ 75.653		40	1,50%	€ 1.891	€ 1.135
Riolering gemalen ME 2028	€ 97.078		15	1,50%	€ 6.472	€ 1.456
Riolering afkoppelen 2028	€ 200.000		40	1,50%	€ 5.000	€ 3.000
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2028	€ 150.000		5	1,50%	€ 30.000	€ 2.250
Vervanging kl. zoutstrooier (enkelasser) 2028	€ 25.000		15	1,50%	€ 1.667	€ 375
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2028	€ 2.591.782		30	1,50%	€ 86.393	€ 38.877
Fietsoversteken Eerbeek 2028	€ 300.000		30	1,50%	€ 10.000	€ 4.500
	€ 3.439.513				**€ 141.423**	**€ 51.593**

Investeringen 2029	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering afkoppelen 2029	€ 200.000		40	1,50%	€ 5.000	€ 3.000
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2029	€ 150.000		5	1,50%	€ 30.000	€ 2.250
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2029	€ 2.591.782		30	1,50%	€ 86.393	€ 38.877
	€ 2.941.782				**€ 121.393**	**€ 44.127**

Investeringen 2030	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering afkoppelen 2030	€ 200.000		40	1,50%	€ 5.000	€ 3.000
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2030	€ 150.000		5	1,50%	€ 30.000	€ 2.250
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2030	€ 2.591.782		30	1,50%	€ 86.393	€ 38.877
	€ 2.941.782				**€ 121.393**	**€ 44.127**

Reserves en Voorzieningen

Reserves en voorzieningen vormen een belangrijk onderdeel van de vermogenspositie van de gemeente Brummen. In september 2025 is de Nota reserves en voorzieningen gemeente Brummen 2025 door de raad vastgesteld en deze wordt elk jaar geactualiseerd. Bij de begroting wordt de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen aangegeven. Het daadwerkelijke verloop van de reserves en voorzieningen wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt in de jaarstukken. De nota geeft het onderscheid tussen reserves en voorzieningen weer.

Reserves behoren tot het eigen vermogen en zijn vrij besteedbaar. De gemeenteraad kan besluiten voor een bepaald doel bestemmingsreserves te vormen en kan deze bestemming te allen tijde wijzigen.

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn niet vrij besteedbaar. Zij moeten worden aangewend voor het doel waarvoor zij in het leven zijn geroepen. Voorzieningen worden gevormd ten laste van het programma. De aanwending komt vervolgens ten laste van de gevormde voorziening. Een voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting/risico.

Stand en het gespecificeerde verloop van reserves

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31/12/2025	Saldo 31/12/2026	Saldo 31/12/2027	Saldo 31/12/2028	Saldo 31/12/2029	Saldo 31/12/2030
Algemene reserve						
Algemene reserve	€ 10.083	€ 9.889	€ 10.854	€ 10.483	€ 9.041	€ 8.801
Behoedzaamheidreserve	€ 1.748	€ 2.898	€ 2.898	€ 2.898	€ 2.898	€ 2.898
Rekeningresultaat	€ 1.610	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal algemene reserve	**€ 13.440**	**€ 12.787**	**€ 13.751**	**€ 13.380**	**€ 11.938**	**€ 11.699**
Bestemmingsreserves						
Toerisme en recreatie	€ 508	€ 596	€ 739	€ 889	€ 1.046	€ 1.211
Duurzaamheid	€ 181	€ 184	€ 194	€ 204	€ 214	€ 224
Ligt op groen	€ 1.454	€ 1.587	€ 1.175	€ 775	€ 333	€ 123
Centrum Brummen	€ 75	€ 62	€ 54	€ 46	€ 39	€ 31
Grondexploitatie	€ 1.611	€ 235	€ 235	€ 235	€ 235	€ 235
Cultuurvisie	€ 74	€ 54	€ 34	€ 15	€ 15	€ 0
Opvang bijzondere doelgroepen	€ 1.029	€ 1.619	€ 1.562	€ 1.530	€ 1.497	€ 1.464
Transitie sociaal domein	€ 476	€ 549	€ 709	€ 669	€ 669	€ 669
Onderwijs huisvesting	€ 757	€ 1.030	€ 1.251	€ 1.471	€ 1.691	€ 1.912
Beschermd thuis	€ 982	€ 1.559	€ 1.497	€ 1.497	€ 1.497	€ 1.497
Reserve Plan Eerbeek	€ 240	€ 196	€ 196	€ 196	€ 196	€ 196
Totaal bestemmingsreserves	**€ 7.387**	**€ 7.672**	**€ 7.644**	**€ 7.527**	**€ 7.432**	**€ 7.561**
Totaal reserves	**€ 20.828**	**€ 20.458**	**€ 21.395**	**€ 20.907**	**€ 19.371**	**€ 19.260**

Toelichting op de reserves

Algemene reserves
Algemene reserve
Opvangen van risico's en dekken van incidentele uitgaven als het weerstandsvermogen ruim voldoende is.

Behoedzaamheidreserve
Opvangen van risico's en tegenvallers als gevolg van scherper ramen in de begroting. Opvangen onvoorziene schokken bij de algemene uitkering

Rekeningresultaat
In het raadsvoorstel/-besluit bij de jaarstukken wordt door de raad bepaald hoe het resultaat bestemd wordt.

Bestemmingsreserves
Toerisme en Recreatie
Deze bestemmingsreserve is gericht op een versterking van de toeristische recreatieve sector. Daarbij gaat het om infrastructurele maatregelen, lokaal gastheerschap, promotie en marketing en de cofinanciering van passende initiatieven. Er wordt 20% van de opbrengst toeristenbelasting aan deze reserve toegevoegd.

De bestaande jaarlijkse structurele lasten voor het versterken van het toeristisch karakter van de gemeente worden aan deze reserve onttrokken. Verder kunnen incidentele bijdragen uit deze reserve worden bekostigd.

	2027	2028	2029	2030
Toevoeging 25% van opbrengst toeristenbelasting	€ 375	€ 384	€ 392	€ 401
Jaarlijkse kosten voor versterking van toerisme en recreatie	-/- € 232	-/- € 234	-/- € 235	-/- € 236
Saldo	**€ 142**	**€ 150**	**€ 157**	**€ 165**

Duurzaamheid
De reserve wordt gevoed vanuit de begroting. Vanuit deze reserve worden projecten in het kader van klimaat en duurzaamheid gedekt.

	2027	2028	2029	2030
Toevoeging vanuit begroting	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Div duurzaamheidsprojecten	-/- € 40	-/- € 40	-/- € 40	-/- € 40
Saldo	**€ 10**	**€ 10**	**€ 10**	**€ 10**

Ligt op Groen
De reserve wordt gevoed door bijdrages uit woningbouwinitiatieven. We innen deze bijdrages via grondexploitaties of anterieure overeenkomsten, (conform de Grondexploitatiewet). In de Structuurvisie (ROV) Ligt op Groen uit 2006 staan de contouren van dit fonds.
De beschikbare middelen zijn gericht op de groene kwaliteit van ons gebied. Hierbij moet op de eerste plaats worden gedacht aan kosten voor versterking van landschapskenmerken en verbetering van omgevingswaarden.

	2027	2028	2029	2030
Landschapscontract 2023-2027	-/- € 5			
Groenblauwe dooradering	-/- €150	-/- €150	-/- €150	-/- €150
Vasthouden successen landschapscontract	-/- €25	-/- €25	-/- €25	-/- €25
Soortmanagementplan, incidentele kosten	-/- €97	-/- €90	-/- €132	-/- €35
Ecologisch bermbeheer	-/- 135	-/- 135	-/- 135	
Saldo	**-/- € 412**	**-/- € 400**	**-/- € 442**	**-/- € 210**

Centrum Brummen
Ontwikkeling centrumgebied van het dorp Brummen. Dotaties vinden plaats uit de positieve saldi van de grondexploitaties en verkopen van onroerende goederen welke onderdeel zijn van het Plan van Aanpak Kern Brummen. Onttrekkingen bestaan uit investeringen en bijdragen aan de diverse deelgebieden, openbare ruimte in het centrum van Brummen en negatieve grondexploitaties, welke onderdeel zijn van het Plan van Aanpak Kern Brummen.

Grondexploitaties
Op deze bestemmingsreserve staan de geoormerkte Ligt op Groen gelden gereserveerd tot het moment van afsluiten van een complex. Daarnaast dient deze reserve als buffer voor opvang van verlieslatende complexen.

Cultuurvisie
Deze reserve wordt komende 4 jaar ingezet voor kosten uitvoering van de Cultuurvisie Cultuur verbindt ons allemaal.

Opvang bijzondere doelgroepen
Opvangen kosten voor bijzondere doelgroepen, waarvoor geen of onvoldoende rijksuitkering worden ontvangen.

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Rijksbijdrage opvang Oekraïne	€ 1.767			
Kosten opvang Oekraïne	-/- € 1.425	-/- € 32	-/- € 33	-/- € 34
Kostenontwikkeling AZC	-/- € 400			
Saldo	**-/- € 58**	**-/- € 32**	**-/- € 33**	**-/- € 34**

Transitie sociaal domein
Deze reserve wordt ingezet voor een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen.

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Jeugdhulp en onderwijs	-/- € 40	-/- € 40		
Werkbudget hervormingsagenda	-/- € 100			
Dekking versnellingsopties interventieplan	€ 300			
Saldo	**€ 160**	**-/- € 40**	**€ 0**	**€ 0**

Onderwijshuisvesting
De reserve wordt gevoed vanuit de begroting. De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van uitgaven in onderwijsaccommodaties.

Beschermd thuis
Voortzetting beleid beschermd wonen. De uitvoeringskosten die nodig zijn voor het jaarwerkplan Beschermd Thuis, worden onttrokken aan deze reserve.

Reserve plan Eerbeek
Deze reserve wordt ingezet voor procesgeld, cofinanciering en investeringen in het kader van het programma. De reserve kan ook ingezet worden om verliezen binnen het programma Ruimte voor Eerbeek te dekken.

Stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen

Aard van de voorziening *(bedragen x € 1.000)*	Saldo 31/12/2025	Saldo 31/12/2026	Saldo 31-21-2027	Saldo 31/12/2028	Saldo 31/12/2029	Saldo 31/12/2030
Verplichtingen, verliezen, risico's						
Pensioenaanspraken wethouders	€ 3.052	€ 3.052	€ 3.052	€ 3.052	€ 3.052	€ 3.052
Voorziening wachtgeld bestuurders	€ 419	€ 299	€ 216	€ 216	€ 216	€ 216
Voorziening WW uitkering werknemers	€ 411	€ 411	€ 411	€ 411	€ 411	€ 411
Verlofsparen	€ 286	€ 286	€ 286	€ 286	€ 286	€ 286
RVU	€ 197	€ 197	€ 197	€ 197	€ 197	€ 197
Voorziening grex	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	**€ 4.366**	**€ 4.246**	**€ 4.163**	**€ 4.163**	**€ 4.163**	**€ 4.163**
Onderhoud egalisatie						
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 359	€ 172	€ 136	€ 307	€ 545	€ 354
Voorziening Voedselbos	€ 23	€ 18	€ 13	€ 9	€ 9	€ 9
Onderhoud wegen	€ 611	€ 604	€ 539	€ 606	€ 336	€ 23
Onderhoud lantaarnpalen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal voorzieningen voor onderhoud egalisatie	**€ 993**	**€ 795**	**€ 687**	**€ 922**	**€ 890**	**€ 385**
Voorzieningen waarvoor heffingen worden geheven						
Rioolrenovaties	€ 2.061	€ 2.429	€ 2.028	€ 2.045	€ 2.061	€ 2.077
Rioolheffing	€ 305	€ 343	€ 40	€ 22	€ 72	€ 36
Afvalstoffenheffing	€ 1.847	€ 1.456	€ 854	€ 375	€ 5	€ 5
Totaal voorzieningen waarvoor heffingen worden geheven	**€ 4.213**	**€ 4.228**	**€ 2.923**	**€ 2.442**	**€ 2.137**	**€ 2.118**
Totaal voorzieningen	**€ 9.572**	**€ 9.268**	**€ 7.773**	**€ 7.527**	**€ 7.190**	**€ 6.667**

Toelichting op de voorzieningen

Pensioenaanspraken wethouders
Deze voorziening is getroffen om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen voor de pensioengerechtigden die op 31-12-2009 nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

Voorziening wachtgeld bestuurders
Ter dekking van kosten van wachtgeld.

Voorziening WW uitkering werknemers
Ter dekking van kosten WW-uitkeringen.

Voorziening verlofsparen
Vanaf 2022 is in de nieuwe cao opgenomen dat medewerkers het bovenwettelijke verlof mogen sparen voor later. Het verlofsparen is bedoeld om medewerkers in alle levens- en carrière-fasen in staat te stellen om de werktijd af te stemmen op de eigen behoeften. Volgen de voorschriften (BBV) moet er een voorziening worden getroffen voor het aantal uren dat is aangevraagd.

Voorziening RVU
Voorziening ter dekking voor toekomstige uitgaven bij RVU (Regeling voor Vervroegde Uittreding) van ambtenaren en WSW-medewerkers. De voorziening heeft betrekking op financiële verplichtingen die de organisatie is aangegaan voor de vervroegde uittreding.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Op basis van gebouwenbeheerplan (2022-2027) worden de budgetten vastgelegd voor kosten grootonderhoud (incl. klachtenonderhoud). Het gebouwbeheer is opgenomen in de meerjarenplanning. De meerjarenplanning is de basis voor de Programmabegroting.
Het uitvoeren van de diverse groot onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen, die de gemeente beheert, kent budgettair geen jaarlijks gelijk niveau. Dit wordt veroorzaakt doordat vele onderhoudsmaatregelen een meerjarig karakter hebben, waardoor sterke schommelingen in de budgetbehoefte optreden. Om te voorkomen dat de begroting een jaarlijks wisselend beeld geeft, is de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen ingesteld. Deze voorziening wordt jaarlijks met een vastgesteld bedrag gevoed en kan, zonder de gemeentelijke exploitatie te beïnvloeden, worden aangewend voor uitgaven ten behoeve van het groot onderhoud. In Brummen wordt het plan 5-jaarlijks geactualiseerd. (zie Par. Kapitaalgoederen).

Voorziening voedselbos
Betreft project in plan Elzenbos. Vanuit de bouwgrondexploitatie Elzenbos is een bijdrage aan dit project geleverd. Vanuit deze voorziening zullen de diverse (aanleg)kosten gedekt worden.

Wegenonderhoud
De wetgeving eist van de wegbeheerders de hen toegewezen wegen volgens goed rentmeesterschap te onderhouden (wegenwet) en maatregelen te nemen die de veiligheid van de weggebruiker waarborgen (wegenverkeerswet). Voor gemeenten is het daarom van belang om de kwaliteit en de onderhoudsbehoefte van het te beheren areaal inzichtelijk te maken.
Voor de financiering van de uitvoering wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Uit deze voorziening worden het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen bekostigd en ook de oppervlaktebehandelingen (zie Par. Kapitaalgoederen).

Rioolrenovaties
Voor de rioolrenovaties wordt gebruik gemaakt van een voorziening. Deze voorziening is ingesteld om een gelijkmatige belasting van de exploitatie te verkrijgen en daarmee ook een meer gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing. De ontwikkeling van de stortingen en de gehele ontwikkeling van de toekomstige kosten is in beeld gebracht op basis van het gemeentelijke programma water en riolering 2023-2027. (zie Par. Kapitaalgoederen).

Rioolheffing
Op begrotingsbasis worden de kosten voor rioleringszorg inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Bij de tariefstelling van de heffing wordt de voorziening ingezet om meerjarig een gelijkmatige tariefstelling te hanteren. Op rekeningsbasis kan het voorkomen dat er vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten meer dan 100% dekking wordt verkregen. Dit verschil wordt jaarlijks verrekend met deze voorziening.

Afvalstoffenheffing
Op begrotingsbasis worden de kosten van het ophalen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Bij de tariefstelling van de heffing wordt de voorziening ingezet om meerjarig een gelijkmatige tariefstelling te hanteren. Op rekeningsbasis kan het voorkomen dat er vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten meer dan 100% dekking wordt verkregen. Dit verschil wordt jaarlijks verrekend met deze voorziening.

Bijlagen

1. Subsidieplafonds

In deze bijlage wordt het subsidieplafond per subsidieregeling als bedoeld in artikel 5, lid 1, van de Algemene Subsidieverordening Gemeente Brummen (INT16.3004, vastgesteld op 15 dec. 2016, RB160069) beschreven. Binnen de plafonds stelt het college vervolgens de definitieve subsidie vast voor de individuele organisaties en instellingen.

Voor subsidieaanvragen waarvoor dekking bestaat uit middelen die tijdelijk door het Rijk worden vastgesteld, geldt als subsidieplafond in het jaar 2027 het door het Rijk beschikbaar gestelde bedrag voor de desbetreffende activiteit of beleidsterrein.

Voor de verdeling van de subsidies gelden de verdeelregels uit de desbetreffende subsidieregeling of -verordening. Als de subsidieregeling -of verordening zelf geen verdeelregels bevat, geldt de algemene verdeelregel uit de Algemene Subsidieverordening gemeente Brummen.

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2027 de subsidieplafonds per subsidieregeling.

Overzicht subsidieplafonds 2027

Totaal van de plafonds per subsidieregeling	**2027**
Algemene subsidieregeling	€ 4.195.000
Maatschappelijke leerdoelen	€ 10.000
Uitvoeringsplan Cultuur	€ 15.000
Samen en gezond leven	€ 20.000
Afkoppelen regenwater	€ 15.000
Evenementen	€ 40.000
Kinderopvang	Rijksbijdrage
Totaal subsidieplafonds	**€ 4.295.000**

Toelichting per beleidsterrein

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2027 de verdeling per beleidsveld en per programma. De bedragen opgenomen in de kolom 2026 na wijziging, zijn de vastgestelde bedragen van de Tweede Bestuursrapportage 2026. Tussen onderstaande indicatieve verdeling en de daadwerkelijke subsidieplafonds is een marge van 2,5% aangehouden. Met een aantal subsidierelaties zijn de jaarlijkse indexaties vastgelegd in een overeenkomst. De daadwerkelijke indexatie die van toepassing is, wordt in sommige gevallen pas na vaststelling van de begroting bekend. Door een marge te hanteren is er enige regelruimte om hier flexibel mee om te kunnen gaan.

Totaal van de subsidies per beleidsterrein	**2026**	**2026 na wijziging**	**2027**
Sport- en cultuurbeleid	€ 1.691.384	€ 1.722.209	€ 1.789.338
Gezondheid	€ 437.062	€ 437.062	€ 637.620
Versterking sociale basis (cohesie)	€ 1.545.974	€ 1.457.781	€ 1.577.269
Wijk- en dorpsraden	-	€ 28.847	€ 29.390
Onderwijs	-	€ 52.537	€ 53.430
Beleid (openlucht)recreatie en toerisme	€ 66.369	€ 71.499	€ 74.671
Totaal subsidies	**€ 3.740.789**	**€ 3.771.614**	**€ 4.161.718**

2. Financiële uitgangspunten en grondslagen

In dit hoofdstuk zijn de financiële uitgangspunten en grondslagen opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de Programmabegroting 2027-2030.

Lasten	Uitgangspunten
Prijsstijging 2027-2030 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten worden, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage dat gebaseerd is op het consumentenprijsindexcijfer (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2026. De percentages zijn: 2027: 2,1% 2028: 2,5% 2029: 2,1% 2030: 2,3%
Prijsontwikkeling jeugdzorg	De kosten van jeugdzorg zijn gebaseerd op de prognose van de kosten van 2026. Vervolgens zijn deze kosten geïndexeerd met het OVA/PPC-prijsindexcijfer van jaarlijks 3,74%.
Gemeenschappelijke regelingen (GR)	De bijdragen in 2027 en verder zijn gebaseerd op (concept)begrotingen 2027 van de GR of de meest recente gegevens over de ontwikkeling van de bijdrage aan de GR.
Loonkosten (inclusief sociale lasten)	Uitgangspunt voor de indexering van loonkosten is de Loonvoet overheid zoals opgenomen in het CEP 2026. Op basis van het CEP 2026 worden de volgende indexeringen voor salarissen opgenomen: 2027: 4,2% 2028: 4,0% 2029: 3,6% 2030: 3,5%
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa, het meerjarige investeringsplan in de Programmabegroting 2027-2030 en de investeringsruimte 2027-2030.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2026 en de ontwikkeling financieringsbehoefte 2027-2030. Hierbij is rekening gehouden met een gemiddelde rente van 2,75% voor langlopende leningen.
Rente over activa	De totale rentelast wordt via een gemiddeld percentage omgeslagen over de boekwaarde van de activa.
Eigen financieringsmiddelen	Hierover wordt geen rente berekend.

Baten	Uitgangspunten
Onroerende zaakbelastingen	De opbrengst van de OZB wordt in 2027 met 5,1% verhoogd. In 2028 wordt de opbrengst met 6% verhoogd en in 2029 met 5,5%. In de jaren daarna wordt een jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast die is gebaseerd op het CEP 2026 (zie Prijsstijging 2027-2030).
Toeristenbelasting	De opbrengst van de toeristenbelasting wordt in 2027 verhoogd met € 204.000. In de jaren daarna wordt een jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast die is gebaseerd op het CEP 2026 (zie Prijsstijging 2027-2030).
Rioolrechten	100% kostendekkend.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend.
Grafrechten	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2026 (zie Prijsstijging (2027-2030)) en is maximaal 100% kostendekkend.
Leges	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2026 (zie Prijsstijging (2027-2030)) en is maximaal 100% kostendekkend.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande leningenportefeuille.
Huur en overige vergoedingen	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2026 (zie Prijsstijging (2027-2030)).

Loonkosten

Voor de loonkosten worden de totale realisatie van de loonkosten (1) en de inhuur (2) bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal geraamde fte (4). Dit geeft een gemiddelde van de loonkosten per fte per jaar (5). De eerdere jaren worden middels de indexen (6, 7) gecorrigeerd naar prijspeil 2025 (8). Van de drie jaren wordt een gemiddelde berekend, waarbij het laatste jaar dubbel meetelt (9).

Vervolgens wordt dat bedrag geïndexeerd aan de hand van de percentages van het CEP 2026 (10). Dit geeft een verwacht gemiddelde van de kosten per jaar (11). Dit wordt vervolgens vermenigvuldigd met het aantal fte. in de formatiebegroting (12). Afgezet tegen de raming van de loonkosten op basis van het maximum van de schaal (13) geeft dit een beeld van de verwachte onderuitputting op loonkosten (14).

In percentages is dit de berekende concerncorrectie (15) van 5%. Dit is verwerkt in de formatiebegroting.

	(bedragen * € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1	Loonkosten	12.640	13.773	15.003					
2	Inhuur ivm ziekte, vacatures	1.874	1.506	1.877					
3	**Totale kosten**	**14.514**	**15.279**	**16.880**					
4	Aantal fte.	180,7	193,0	194,5					
5	**Kosten (loon en inhuur) per fte.**	**80**	**79**	**87**					
6	Index 2024 (6,0%)	5							
7	Index 2025 (4,7%)	4	4						
8	**Geindexeerde kosten per fte.**	**89**	**83**	**87**					
9	**Gewogen gemiddelde kosten per fte. 2025**			**86**					
10	Indexen CEP 2026				3,10%	4,20%	4,00%	3,60%	3,50%
11	Geïndexeerd naar index CEP 2026			86	89	93	97	100	104
12	Vermenigvuldigd met 194,5 fte.				17.326	18.054	18.776	19.452	20.133
13	Raming obv max schaal				17.973	19.008	19.757	20.459	21.166
14	Verschil				646	954	981	1.007	1.033
15	**Berekende concerncorrectie**				**3,6%**	**5,0%**	**5,0%**	**4,9%**	**4,9%**

Stelposten en reserveringen

	2027	2028	2029	2030
Bestuurskracht - reservering contractmanagement		-74	-74	-74
Extra capaciteit herindeling	-650	-850	-950	
Reservering Dorpshuis Brummen				-500
Reservering PAKhuis Eerbeek				-1.000
WMO - invoering inkomensafhankelijke bijdrage		279	279	279
WMO - afschaffen huishoudelijke hulp			1.800	1.800
WMO - invoeren vangnetregeling			-537	-537
Jeugd - sturen op trajectduur		71	73	73
Jeugd - eigen bijdrage jeugdzorg		270	278	278
Sociaal Domein - Interventieplan	770	1.030	1.085	1.085
Teruggave BTW-compensatiefonds	250	250	250	250
Totaal stelposten	**320**	**926**	**2.154**	**1.654**

Bestuurskracht - reservering contractmanagement
In 2019 is een ontwikkelplan vastgesteld voor de versterking van het strategisch vermogen van de gemeente. Onderdeel hiervan was het opnemen van een reservering voor de versterking van een aantal functies. Met deze begroting wordt hier structureel € 74.000 van afgeraamd om het inkoop- en contractmanagement met een halve fte te versterken. Vanaf 2028 is er nog ruimte voor de andere helft van de formatie.

Extra capaciteit herindeling
De komende drie jaar zal er extra inzet benodigd zijn om ons voor te bereiden op de aanstaande herindeling met gemeente Rheden. Om hierop in te kunnen spelen is geld gereserveerd voor personele capaciteit.

Reservering Dorpshuis Brummen en PAKhuis Eerbeek
Op dit moment zijn de projecten PAKhuis Eerbeek en Dorpshuis Brummen in de ontwikkelingsfase. Voor beide projecten is in de meerjarenraming een ruwe inschatting van de verwachte structurele kosten vanaf 2030 opgenomen. Voor het PAKhuis is rekening gehouden met een gedeeltelijke inleg van de gemeente. Dit betekent een jaarlijkse last van € 1 miljoen. Voor het Dorpshuis Brummen gaan we uit van een jaarlijkse last van € 0,5 miljoen.

WMO - invoering inkomensafhankelijke bijdrage
Op dit moment betalen inwoners voor de WMO een eigen bijdrage gebaseerd op het abonnementstarief. Het kabinet is voornemens ter vervanging een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren vanaf 2028.

WMO - afschaffen huishoudelijke hulp en vangnetregeling
Het kabinet is voornemens om de hulp in de huishouding te schrappen uit de WMO. In de algemene uitkering wordt Brummen met € 1,8 miljoen gekort. Tegelijkertijd wil het kabinet een vangnetregeling invoeren voor mensen die niet in zelf hun huishoudelijke hulp kunnen regelen. Hiervoor krijgt Brummen € 537.000 uit de algemene uitkering. Binnen de WMO zijn stelposten voor de lastenverlaging vanwege het afschaffen van huishoudelijke hulp en een lastenverhoging vanwege de invoering van de vangnetregeling van gelijke hoogte opgenomen.

Jeugd - sturen op trajectduur en eigen bijdrage jeugdzorg
In de Voorjaarsnota en de Meicirculaire 2025 is door het Rijk besloten om geld te onttrekken aan het gemeentefonds om maatregelen te nemen in het jeugdzorgstelsel. Het gaat om het sturen op trajectduur en het invoeren van een eigen bijdrage. Aangezien het realiseren van deze maatregelen onder de verantwoordelijkheid van het Rijk vallen, heeft Provincie Gelderland toegestaan hier een stelpost voor op te nemen.

Sociaal Domein - Interventieplan
In het interventieplan zijn maatregelen opgenomen om de kosten in het sociaal domein te beheersen. De verwachte opbrengst hiervan is geraamd op € 770.000 voor 2027 en € 1 miljoen voor de opvolgende jaren. In afstemming met de provinciaal toezichthouder is deze verwachte opbrengst centraal geraamd.

Teruggave BTW-compensatiefonds
Gemeenten kunnen de BTW over een deel van hun activiteiten terugvragen bij het BTW-compensatiefonds. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld door de Rijksoverheid. De afgelopen jaren hebben gemeenten minder gedeclareerd en is er structureel geld overgebleven in dit fonds. Dit wordt de "ruimte onder het plafond" genoemd. Het geld dat overblijft wordt via de algemene uitkering verdeeld over de gemeenten. Aangezien dit een structureel karakter heeft, mogen gemeenten de teruggave van het laatst vastgestelde jaar (in dit geval 2024) opnemen als structurele extra opbrengst.

3. Taakvelden

Voor de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten wordt in deze bijlage een overzicht van lasten, baten en saldo op de wettelijk voorgeschreven taakvelden weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekk.	Saldo
0 Bestuur en Ondersteuning					
0.1 Bestuur	**-2.081**	**22**	**0**	**0**	**-2.059**
0.10 Mutaties reserves	**0**	**0**	**-3.521**	**3.549**	**28**
0.2 Burgerzaken	**-1.286**	**495**	**0**	**0**	**-791**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-268**	**85**	**0**	**0**	**-183**
0.4 Overhead	**-11.311**	**74**	**0**	**0**	**-11.237**
0.5 Treasury	**-438**	**154**	**0**	**0**	**-284**
0.61 OZB woningen	**-293**	**6.001**	**0**	**0**	**5.708**
0.62 OZB niet-woningen	**-46**	**2.682**	**0**	**0**	**2.636**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**0**	**49.248**	**0**	**0**	**49.248**
0.8 Overige baten en lasten	**-118**	**250**	**0**	**0**	**132**
Totaal 0 Bestuur en Ondersteuning	**-15.842**	**59.012**	**-3.521**	**3.549**	**43.198**
1 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-1.928**	**0**	**0**	**0**	**-1.928**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**-477**	**16**	**0**	**0**	**-461**
Totaal 1 Veiligheid	**-2.406**	**16**	**0**	**0**	**-2.389**
2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1 Verkeer en vervoer	**-3.467**	**79**	**0**	**0**	**-3.389**
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-3.467**	**79**	**0**	**0**	**-3.389**
3 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	**-157**	**0**	**0**	**0**	**-157**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-151**	**105**	**0**	**0**	**-46**
3.4 Economische promotie	**-214**	**1.884**	**0**	**0**	**1.670**
Totaal 3 Economie	**-522**	**1.989**	**0**	**0**	**1.466**
4 Onderwijs					
4.1 Openbaar basisonderwijs	**-56**	**0**	**0**	**0**	**-56**
4.2 Onderwijshuisvesting	**-1.000**	**0**	**0**	**0**	**-1.000**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**-1.391**	**387**	**0**	**0**	**-1.004**
Totaal 4 Onderwijs	**-2.447**	**387**	**0**	**0**	**-2.060**
5 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	**-383**	**113**	**0**	**0**	**-271**
5.2 Sportaccommodaties	**-1.950**	**657**	**0**	**0**	**-1.293**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-242**	**0**	**0**	**0**	**-242**
5.4 Musea	**-72**	**0**	**0**	**0**	**-72**
5.5 Cultureel erfgoed	**-112**	**0**	**0**	**0**	**-112**
5.6 Media	**-533**	**21**	**0**	**0**	**-512**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-3.675**	**24**	**0**	**0**	**-3.651**
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	**-6.967**	**815**	**0**	**0**	**-6.152**

Exploitatie	Begroting 2027 Progr.begr. 2027-2030				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekk.	Saldo
6 Sociaal Domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-3.972**	**2.083**	**0**	**0**	**-1.889**
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	**-534**	**0**	**0**	**0**	**-534**
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	**-1.207**	**0**	**0**	**0**	**-1.207**
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	**-948**	**0**	**0**	**0**	**-948**
6.3 Inkomensregelingen	**-8.920**	**6.218**	**0**	**0**	**-2.702**
6.4 WSW en beschut werk	**-2.894**	**420**	**0**	**0**	**-2.474**
6.5 Arbeidsparticipatie	**-1.487**	**342**	**0**	**0**	**-1.145**
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	**-876**	**44**	**0**	**0**	**-832**
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	**-2.771**	**175**	**0**	**0**	**-2.596**
6.712 Begeleiding (WMO)	**-1.982**	**0**	**0**	**0**	**-1.982**
6.713 Dagbesteding (WMO)	**-203**	**0**	**0**	**0**	**-203**
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	**-2.227**	**0**	**0**	**0**	**-2.227**
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	**-3.564**	**0**	**0**	**0**	**-3.564**
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	**-131**	**0**	**0**	**0**	**-131**
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	**-979**	**0**	**0**	**0**	**-979**
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	**-219**	**0**	**0**	**0**	**-219**
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	**-1.223**	**0**	**0**	**0**	**-1.223**
6.791 PGB WMO	**-405**	**0**	**0**	**0**	**-405**
6.792 PGB Jeugd	**-275**	**0**	**0**	**0**	**-275**
6.811 Beschermd wonen (WMO)	**-921**	**729**	**0**	**0**	**-192**
6.821 Jeugdbescherming	**-738**	**0**	**0**	**0**	**-738**
6.822 Jeugdreclassering	**-40**	**0**	**0**	**0**	**-40**
6.91 Coördinatie en beleid WMO	**-281**	**0**	**0**	**0**	**-281**
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	**-307**	**0**	**0**	**0**	**-307**
Totaal 6 Sociaal Domein	**-37.104**	**10.010**	**0**	**0**	**-27.094**
7 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	**-1.394**	**285**	**0**	**0**	**-1.109**
7.2 Riolering	**-2.805**	**4.119**	**0**	**0**	**1.315**
7.3 Afval	**-2.516**	**3.216**	**0**	**0**	**701**
7.4 Milieubeheer	**-2.361**	**0**	**0**	**0**	**-2.361**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-270**	**132**	**0**	**0**	**-138**
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	**-9.346**	**7.753**	**0**	**0**	**-1.593**
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
8.1 Ruimte en leefomgeving	**-1.947**	**100**	**0**	**0**	**-1.847**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**-361**	**361**	**0**	**0**	**0**
8.3 Wonen en bouwen	**-1.061**	**549**	**0**	**0**	**-512**
Totaal 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**-3.369**	**1.010**	**0**	**0**	**-2.359**
Saldo incl. bestemmingen	**-81.469**	**81.071**	**-3.521**	**3.549**	**-371**

4. Beleidsindicatoren

In deze bijlage zijn de voor iedere gemeente verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. De gegevens zijn afkomstig van de openbare bron 'Waarstaatjegemeente.nl' (per 16-09-2026).

Indicator	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2022	5	8	Bureau Halt
		2023	11	9	
		2024	1	9	
		2025	8	10	
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2022	0,5	2,3	CBS
		2023	0,7	2,5	
		2024	0,2	2,2	
		2025	0,7	2,1	
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2022	1,9	4,5	CBS
		2023	2,1	4,2	
		2024	2,1	4,3	
		2025	2,8	4,6	
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2022	1,4	1,4	CBS
		2023	1,2	1,3	
		2024	1,2	1,2	
		2025	1,9	1,2	
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Aantal per 1.000 inwoners	2022	4,3	6,0	CBS
		2023	5,0	5,8	
		2024	2,8	5,7	
		2025	4,9	5,7	
Functiemenging	%	2022	46,2	53,8	LISA
		2023	46,4	54,2	
		2024	46,9	54,5	
		2025	47,2	54,6	
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	2022	152,6	173,3	LISA
		2023	159,9	181,8	
		2024	171,1	191,3	
		2025	173,3	196,1	
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2021	103	164	CBS
		2022	99	153	
		2023	98	148	
		2024	104	148	
Hernieuwbare elektriciteit	%	2021	11,9%	24,9%	Klimaatmonitor RWS
		2022	21,8%	32,5%	
		2023	38,9%	40,3%	
		2024	40,3%	42,8%	
Gemiddelde WOZ Waarde	x € 1.000	2023	€ 370	€ 368	CBS
		2024	€ 381	€ 379	
		2025	€ 391	€ 398	
		2026	€ 440	€ 439	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	14,2	8,9	Basisregistratie adressen en gebouwen
		2022	14,9	9,3	
		2023	15,3	9,1	
		2024	6,8	8,4	

Indicator	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar.	2023	82,3%	70,3%	CBS
		2024	82,4%	70,4%	
		2025	83,5%	70,7%	
		2026	84,4%	71,3%	
Gemeentelijke woonlasten eenper-soonshuishouden	€	2023	€ 978	€ 860	COELO
		2024	€ 1.019	€ 911	
		2025	€ 1.009	€ 957	
		2026	€ 1.124	€ 993	
Gemeentelijke woonlasten meerper-soonshuishouden	€	2023	€ 1.149	€ 942	COELO
		2024	€ 1.221	€ 994	
		2025	€ 1.159	€ 1.050	
		2026	€ 1.291	€ 1.089	
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	9,4	4,2	DUO & Ingrado
		2023	4,3	6,3	
		2024	5,9	6,7	
		2025	4	7,4	
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	33	24	DUO & Ingrado
		2023	20	27	
		2024	18	28	
		2025	18	28	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2022	1,4%	2,4%	DUO & Ingrado
		2023	1,6%	2,3%	
		2024	2,4%	2,3%	
		2025	2,1%	2,3%	
Niet sporters	%	2016	47,3%	48,7%	GGD, CBS & RIVM
		2020	52,7%	49,3%	
		2022	48,2%	46,4%	
		2024	42,0%	42,5%	
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	2022	645,3	824,7	CBS & LISA
		2023	656,8	836,6	
		2024	680,3	852,0	
		2025	691,8	858,8	
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2020	1%	1%	CBS
		2021	1%	1%	
		2022	1%	1%	
		2023	1%	1%	
Kinderen in uitkeringsgezin	Domein % kinderen tot 18 jaar	2021	2%	6%	CBS
		2022	2%	6%	
		2023	3%	6%	
		2024	3%	6%	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2022	72,2%	72,2%	CBS
		2023	72,8%	73,1%	
		2024	72,6%	73,2%	
		2025	74,0%	73,2%	
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2021	2%	2%	CBS
		2022	2%	1%	
		2023	2%	2%	
		2024	2%	2%	

Indicator	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2022	171,6	366,7	CBS
		2023	170,0	344,8	
		2024	190,7	343,6	
		2025	163,6	281,2	
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 64 jaar	2022	126,5	197,7	CBS
		2023	118,1	191,5	
		2024	156,9	203,1	
		2025	141,2	217,8	
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	14,0%	13,5%	CBS
		2023	14,9%	13,9%	
		2024	15,1%	13,7%	
		2025	15,4%	13,7%	
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	1,1%	1,2%	CBS
		2023	1,2%	1,1%	
		2024	1,2%	1,0%	
		2025	1,0%	1,0%	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2022	x	0,3%	CBS
		2023	x	0,3%	
		2024	x	0,4%	
		2025	x	0,4%	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2022	730	710	CBS
		2023	720	700	
		2024	730	720	
		2025	720	720	

Indicator	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2024	9,24		Eigen gegevens
		2025	9,04		
		2026	8,99		
		2027	9,11		
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2024	8,19		Eigen gegevens
		2025	8,39		
		2026	8,12		
		2027	8,15		
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2024	€ 945		Eigen gegevens
		2025	€ 1.065		
		2026	€ 1.042		
		2027	€ 1.191		
Externe inhuur	% van totale begroting loonsom + totale kosten inhuur	2024	15,7%		Eigen gegevens
		2025	20,7%		
		2026	7,4%		
		2027	14,2%		
Overhead	% van de totale lasten	2024	11,8%		Eigen gegevens
		2025	12,3%		
		2026	13,9%		
		2027	13,8%		

Gemeente Brummen

Engelenburgerlaan 31
6971 BV Brummen
0575 - 568 233
gemeente@brummen.nl